

BUTLLETI ESCOLAR

de les

Escoles Mercantils Catalanes

Publicat per la Secció Permanent d'Educació i d'Instrucció del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria

BARCELONA

1.er de Gener de 1916

NÚMERO 1

SUMARI

OBJECTE DEL BUTLLETÍ: El Grup Redactor.

ELS IDEALS EDUCATIUS DE LES ESCOLES MERCANTILS CATALANES: *R. Rucabado*.

EL CERS D'EXPANSIÓ COMERCIAL: el mateix.

EL CONGRÉS INTERNACIONAL D'ENSENYAMENT COMERCIAL DE BUDAPEST: *P. Boter*.

L'ENSENYAMENT COMERCIAL A ESPANYA: *F. B.*

VALOR EDUCATIVA I IMPORTÀNCIA DELS MUSEUS COMERCIALS: *P. Caldeano*.

VISITES ESCOLARS: NOTICIA SOBRE EL MOSAIC. LA FÀBRICA DE MOSAICS ESCOFET: *Narcís Rucabado*.

TRADUCCIONS DELS CLÀSSICS: *Plany de pastor*, de Goethe; *Al vell hostal arribo...* de Müller: *E. Cubas*.

ÈTICA COMERCIAL: LA MORAL DEL RECLAM: *Pere Martell*.

CRÒNICA INTERIOR DE LES E. M. C.

CRÒNICA EXTERIOR D'ENSENYAMENT COMERCIAL.

Objecte del Butlletí

Servir d'entrenament als alumnes pels treballs d'investigació de les matèries que aprenen; de laboratori als professors pels estudis especials que emprenguin al voltant de les càtedres llurs, i d'orgue als antics alumnes per a que aportin els fruits de l'experiència i ulterior educació adquirida, això és l'objecte formal d'aquesta nova revista.

Naix aquesta per llei de maduresa. Les Escoles Mercantils Catalanes van formant treballadors que els deuen, principalment, l'ésser qui són. Després de dotze anys de funcionar, el moviment reflexe és tan natural com just. Cal que aquestes Escoles siguin quelcom més que una màquina perfeccionada que llença al mercat homes entesos en les diverses branques del Comerç. Cal que tots, alumnes, professors i ex-alumnes, hi ajudem a formar allò en que resideix la més alta valor, la més alta significació, i, per consegüent, la més alta utilitat nacional d'una escola: la Doctrina.

El nervi d'una escola és la relació. Els alumnes que estudien plegats avui anglès o teneduria, l'endemà es separen. La revista els seguirà lligant per l'atenció i la col·laboració. Quants ex-alumnes de mèrit han passat per

les classes del Centre, no deixant més que el ressò del nom llegit diàriament a la llista d'assistència!

Treballs d'investigació fets pels alumnes? No hi ha ensenyament amb fruit sense que l'estudiant cobri a la matèria una *adhesió* especial, que és ço que vulgarment se'n diu *afició*. El treball que l'alumne, per espontani amor a la ciència emprèn, sense que ningú li obligui, traduint amb cura i consciència un autor clàssic, fent un estudi personal sobre un problema de matemàtiques o un document mercantil, analitzant un producte o comparant tals o quals dades estadístiques per treure'n alguna conseqüència, aquest és treball d'investigació.

Doncs, bé; això tindrà una natural sortida a les fulles del BUTLLETÍ, i no per vanitat ni per cap llei de recompensa, sinó per la valor d'*originalitat* que en principi tot treball d'investigació conté, tota vegada que aporta un aspecte nou, per modest que sigui el punt d'ovir, dins la matèria estudiada.

Però a més d'aquest treball personal, lateral a la tasca ordinària, i fins a l'extraordinària i tot, de les classes, hi ha, hi pot haver el treball col·lectiu dels alumnes d'una classe, exercitant-se junts sota la direcció, o amb col·laboració i tot, immediata del professor, en algun estudi especial, original també. Això és el que en terminologia científica se'n diu *seminari*, i de això en pot ésser la revista adequat instrument.

Es comprendrà, doncs, que el BUTLLETÍ vulgui adonar-se obstinadament a afavorir per tots els mitjans la *documentació* dels estudiants de ciències comercials. Aspira a actuar com un amical gest insinuant d'estudis que cal fer, dades que cal consultar, investigacions que cal practicar, lectures que cal llegir.

Això portarà a que l'instrumental de l'educació sigui un dels objectes a que es faci atenció en primer terme: llibres, biblioteques, material, museus, col·leccions, revistes, estadístiques, documents fotogràfics, diapositives, etc., tendint a engroixir el cabdal del Centre, i a *posar en valor* tota la seva utilitat pedagògica.

Però hi ha encara una finalitat més elevada, a la qual el BUTLLETÍ ESCOLAR es proposa servir. Hi ha tot un plànol d'ideals, altres que els polítics, altres que els socials, que unes classes no poden aïllades sembrar: els ideals educatius econòmics i humans. Es tasca de la revista propagar-los, perquè de les E. M. C. surti el jovent amb l'horitzó obert, i amb orientació fixa sobre els fonaments de l'economia i de la cultura de Catalunya.

El plan de la revista no l'exposarem aquí. Les notes de redacció subratllant el contingut de cada part, ja dibuixen l'estructura del conjunt. Aquest número no pot abarcar, però, la totalitat del nostre pensament. Déu mitjançant, les entregues successives ens permetran arrodonir-lo.

Acabem aquesta nota preliminar enviant una salutació fraternal a l'orgue oficial del Centre: «Acció», fent homenatge de respecte al senyor President i al Consell Directiu, un acatament a l'Honorable Còs de Professors, i donant a tots els socis i als alumnes, una bona abraçada.

Saludem aiximateix als altres periòdics escolars i portaveus de les corporacions germanes, i a tota la premsa professional docent i econòmica de Catalunya i de fora.

Es encarregada la confecció del BUTLLETÍ a un grup de professors, alumnes i ex-alumnes, delegats per la Secció Permanent d'Educació i d'Instrucció. Al President d'aquesta deuria totínom dirigir-se per a qualsevol assumpte de la revista.

I ara, companys, sapiguen que aquesta revista és feta principalment per a benefici de vosaltres, alumnes. Penseu que sou vosaltres els que heu d'ajudar amb més convicció a omplir-la, i que omplint-la no fareu sinó elaborar i millorar un xic més la preparació i la valua espiritual de cadascú.

EL GRUPU REDACTOR.

Els ideals educatius de les Escoles Mercantils Catalanes

Tots els qui en nostres Escoles intervenen com a deixebles, o com a mestres, són adherits, primer per aquest sol fet, i després per l'entusiasme de l'activitat, a la causa magna de l'autonomia de Catalunya. Això vol dir que la llibertat política de nostra terra és un ideal professat a nostres Escoles. Ademés d'aquest, la necessitat moral de que els deixebles surtin aptes i ben preparats per la lluita comercial, perquè siguin bons dependents, d'educació i pervindre superior, completa ara com ara la ideologia dels nostres professors i alumnes.

Una vaga aspiració a que surtin de les nostres aules els futurs grans homes de negocis, directors d'empreses, financers, ha acompanyat sempre, no obstant, la història de nostres ensenyaments. Però d'aquests homes de negoci i d'empresa del demà, ja no diem què han

de fer ni quins problemes fonamentals han de resoldre ni quina orientació han de donar a la vida econòmica de la nostra patria.

Desseguida es veu que entre un cap de secció o apoderat català d'un banc estranger i un cap de secció d'un banc català, essent molt lluides les posicions personals d'ambdós, la una i l'altra situació no tenen la mateixa valor i la mateixa utilitat des del punt d'ovir dels interessos de Catalunya.

La mateixa desigualtat d'utilitat patriòtica es veurà entre el qui treballi al servei d'una casa de comissió propietat de gent no catalana, i el qui treballi per estendre el radi d'acció de firmes catalanes a fora de Catalunya. Entre el qui lloga la seva intel·ligència a una companyia estrangera de ferrocarrils o d'electricitat, i el qui lluita per formar aquí una empresa catalana d'exploació d'aquests serveis públics.

Es hora, doncs, que aquesta diferent utilitat nacional que pot tenir el treball nostre, sigui un factor que faci pès damunt les consciències dels nostres professors i dels nostres alumnes.

Es ja el moment que es prediqui que no s'accontenta Catalunya amb que d'una escola de comerç catalana surti gent solament apte; és precis formar gent orientada envers la *utilitat nacional* de la seva aptitud.

En altres paraules, cal que no mogui al nostre jovent la perspectiva de les bones places, dels bons sous, sigui qui sigui el patró. En primer lloc cal que aprengui a distingir quines empreses patronals són favorables i quines són contràries als interessos i a la llibertat econòmica de la nostra terra.

I allavors cal que el mòbil dels nostres deiebles no sigui precisament la solució del problema personal, l'arreplec d'una bona situació, sinó comprendre bé les grans necessitats de l'economia catalana, i associar a les seves solucions ideals l'interès i l'esdevenidor de cadascú.

Tots els nostres alumnes haurien de sortir de l'Escola amb el convenciment de que Catalunya ha de tenir una independència econòmica sense la qual poca cosa seria la mateixa independència política que s'arribés a abastar.

I que aquesta independència econòmica requereix la ufanía de la banca catalana i el seu predomini sobre la no catalana i l'estrangera, que la indústria catalana sigui tan desenrotllada i abarquin els seus productes el mercat del món, i per res necessiti de la protecció aranzelaria que és com un favor constant sempre reïr, del Centrallisme, que tots els instruments i utilitatge de comerç, comunicacions i

serveis, ferrocarrils, navilis, força motriu, tramvies, llum, etc., siguin propietat de Catalunya, i explotats sota la direcció de gent catalana; en una paraula, que la nostra terra per ésser rica i plena es basti a ella mateixa.

Els pobles no són veritablement independents fins que són amos dels seus propis recursos de vida: la terra, les mines, les indústries, la força motriu, les comunicacions, els serveis i la banca. Dissortadament Catalunya, que tant estima les seves llibertats naturals i polítiques, econòmicament es troba en una endarrerida etapa: en la intervenció del capital, les iniciatives i la intel·ligència estrangera.

La nostra terra és una semi-colònia anglesa, francesa, belga i nordamericana. La força motriu elèctrica de les fàbriques no és catalana; els ferrocarrils, els tramvies, el gas, el llum elèctric, l'aigua, si disfrutem de totes aquestes comoditats i serveis no és pas mercè a les nostres iniciatives ni al nostre esforç; el guany i el mèrit són per la gent estrangera que han sigut més valents i intel·ligents, i ho exploten, emportant-se'n els beneficis cap a la llur terra.

Això vol dir que els capitalistes i els homes d'empresa de nostra terra han estat gent encogida i mancada d'estímul ideològics. No ha capit la necessitat d'implantar aquells serveis, no ha previst el guany, no té la valentia d'afrontar el risc, no té la cultura per fer valer l'experiència dels altres pobles, no té l'amor propi nacional, passió fecunda, que és llavor d'avenç.

L'electrificació de la força motriu, que podria haver estat l'entrada de Catalunya a una etapa superior, un pas molt gran envers la independència econòmica, des del punt d'ovir aquest ha consolidat més i més la nostra esclavitut. Els fabricants no volgueren ni escoltar als primers catalans que treballaven perquè els salts d'aigua dels Pirineus fossin aprofitats per a força i llum, i perquè es formessin empreses catalanes per explotar-los. Han hagut d'ésser dues grans societats franco-suïssa-belga l'una i nordamericana-canadenca l'altra, amb enginyers i capital estranger, les que ho han resolt. I ara, perquè les nostres fàbriques marxïn hem de pagar la força engendrada a les nostres muntanyes, als francesos i als canadencs...

Si no podem ésser amos del que era nostre per naturalesa, com podrem expandir les nostres forces econòmiques i fer-les triomfar arreu pel món en concurrència universal? La Providència ha posat al món, en la península ibèrica grans riqueses naturals, i a un recó

d'ella una gent que es vol distingir per les seves aptituds industrials i habilitat negociant: els catalans. Així en teoria, sembla que els catalans es tinguessin d'haver apropiat les riqueses naturals d'Espanya...

Lluny d'ésser així, els catalans estem com reclosos i reduïts a casa nostra. Potser seria certament temerari reconvenir-nos perquè no som nosaltres els amos de Río Tinto i d'Almadén i de Linares i de tota la mineria hispànica. Però, és que ni ho som ni portem el camí d'ésser-ho, perquè no hi pensem ni ens importa! Es que, fins i tot, en un terreny més assequible a la nostra modesta potència econòmica, ¿no és forçós reconèixer que la major part del gran comerç interior d'Espanya està en mans que no són catalanes? Diguin-ho les poderoses cases de comissió que amb sos tentàculs abarquen la península, des de Galícia a Sevilla. No seria tanmateix un bell somni el que es pogués dir: «A Espanya tota la riquesa: mines, indústries, electricitat, ferrocarrils, navegació, banca, finances, tot està en mans dels catalans?»

Quan senzill fóra el problema de la llibertat política de Catalunya, si l'hegemonia econòmica d'Espanya pertenesqués realment a la nostra terra i a la nostra gent!

Però el món és més gran que Espanya. Nosaltres del món no en sabem veure sinó les Amèriques, sobretot els països del Plata, països civilitzats, de clima temperat i vida còmoda, de parla castellana i viatge fàcil per anar i tornar. I ni aquestes, amb tants avantatges, sabem fer nostres!

Les grans nacions productores, els mercats se'ls han oberts a ells. Al davant de tot, els exploradors de les comarques desconegudes, després els agents, que s'entenen amb els negres, al cor dels deserts, i venen teixits a truc d'ivori, després les factories, el gran comerç d'exportació. Tot això ho fan homes, homes com nosaltres, com jo que escric i vosaltres que llegiu.

Però aquests homes, que han assentat sobre bases pròpies el comerç i la indústria de les nacions llurs, com els homes que ens venen a semi-colonitzar a Catalunya, i a fer-nos ferrocarrils i portar-nos llum i força elèctrica i servei de banca, són homes que duen al cap poderoses idees motrius.

El món no té límits per ells; les llengües estrangeres, no ja les cultes sinó les barbres, són simples obstacles que una mica de voluntat domina; saben viure contents a tot arreu, a un hotel de milionaris com al cor d'una selva; però ells duen l'obstinació de servir al seu

país, de que els productes de la nació seva s'introdueixin, de que els capitals de la nació seva fructifiquin a gran rendiment, de que la intel·ligència i activitat de la nació seva dominin i triomfin per tot arreu.

**

Independència econòmica de Catalunya a casa seva; hegemonia econòmica catalana dins Espanya; expansió econòmica catalana per tot el món. Veu's-aquí les idees orientadores que els alumnes de les Escoles Mercantils Catalanes haurien també de dur al cap, perquè sigui el seu treball i el fruit dels ensenyaments útil a la riquesa i plenitud de Catalunya.

Però, a la vegada, l'encaminació envers aquells ideals, quin cabdal no exigeix de valors humans: força de voluntat, tenacitat d'empresa, cultura econòmica, cultura general, seny, valentia, sobrietat, esperit de sacrifici, de renunciament, gosadia, curiositat i inquietut d'esperit, profundíssim sentiment patriòtic, i capacitat de portar tot això fins a l'heroisme!...

Doncs, bé; no-res-menys que això exigirà cada dia més i més Catalunya als joves, si és que no es resignen a veure la mare patria en situació de lamentable inferioritat i endarreriment. Treballem tots perquè les Escoles Mercantils Catalanes contribueixin a grabar aquestes idees al cap dels alumnes, perquè si no hi han idees al cap no hi han impulsos a la voluntat.

R. RUCABADO.
Audió alumne

El VIII Curs d'Expansió Comercial

Quan el BUTLLETÍ surti al carrer s'haurà començat ja a repartir el Llibre de les Lliçons del Vuitè Curs Internacional d'Expansió Comercial que es celebrà a la nostra ciutat els últims dies de juliol i primers d'agost de l'any prop passat 1914, just a l'esclatar la guerra.

Un any i mig ha durat la confecció del volum, dos anys sencers ocupà la organització preparatòria: total tres anys i mig esmerçats al voltant d'un acontelxament de tres setmanes. Bé ho val, la petita victòria de l'esperit català, d'haver conseguit superar la matrícula dels set cursos anteriors, donats a altres tantes ciutats i metròpolis del Centre d'Europa. Bé ho val l'haver llençat un llibre que, plè i tot de defec-

tes, sobre els quals revindrem algun dia, és testimoni d'un esforç fet aquí per a fer entrar la nostra terra en el corrent de l'ensenyament mercantil superior modern.

Aquest llibre, amb ses quaranta una conferències, guarda el contingut objectiu del Curs: el que no pot conservar és la vida i l'emoció d'aquells moments en que a la Casa Llotja anaven entrant els forasters i estrangers vinguts de Suïça, d'Hungria, de Bèlgica i fins de Dinamarca, de Rússia, del Canadà, expressament per a conèixer científicament la nostra terra: l'animació alegre dels primers dies, l'intercomunicació dels forasters d'altres pobles d'Espanya i de tantes nacions diverses; l'interès i escalf de les primeres visites i excursions; l'admiració dels que anaven descobrint els aspectes insospitats de la terra, l'ànima i l'activitat de Catalunya.

Tampoc pot conservar el volum, malgrat la evocació que'n fa el Director, senyor Amengual, en el pròleg, la sensació dramàtica d'aquells moments en que les noves del conflicte anaven agitant i turbant aquella gent estrangera, professors de comerç de tantes nacionalitats vinguts aquí, en missió de pau. I l'arribada de la nova fatal: l'encesa de la guerra europea, que sorprengué a molts matriculats al mig de l'extasi del viatge a Mallorca. I l'exode mut i successiu dels mobilitzats de cada país, i les penalitats i tragedies dels forasters pel pànic financer, i la fugida arriscada de molts per a tornar a les patries llurs, i l'empresonament d'alguns d'ells a Marsella, presoners avui encara a la illa de Còrcega, mentre la guerra durí... I malgrat tot això, la continuació del Curs fins a la darrera conferència, fos quin fos el nombre de persones que les escoltés—perquè sols dues entre quaranta una deixaren de llegir-se,—i el comiat final, tornat a omplir encara el saló de l'Acadèmia de Belles Arts dels estrangers retinguts, ni els mil epissodis d'aquells jamai vistos ni previstos dies, que sembla avui un somni recordar...

El que hi consta, estampat en les setcentes cinquanta pàgines, és l'obra realitzada pels conferenciants, per a fer conèixer i valdre tot el d'Espanya, però molt especialment el de Catalunya. L'esperit català inspira el llibre i hi campeja en totes les planes, començant pel Segell Històric de l'antigua Junta de Comerç de Barcelona, que decora la coberta.

L'afirmació de la pluralitat de pobles, de la diversitat ètnica i geogràfica de la península ibèrica, ve a ésser la conclusió científica general de les lliçons. Des de don Miquel S. Oliver qui declara que el centre de gravetat dels po-

bles hispànics passa ara del centre a la perifèria, i don Ignaci Girona que explicant la indústria de l'oli enuncia la dualitat de procediment i nomenclatura, de tradició romana a Catalunya i aràbiga a l'Andalucía, fins als senyors Pulg i Cadafalch i Joaquim Folch i Torres posant de relleu la separació completa de les tradicions arquitectònica i escultòrica de Catalunya, de les del reste d'Espanya, el llibre aquest tira a terra el sofisma de l'unitat hispànica, que encara a l'estranger era dogma de fe.

La principal defensa de la personalitat de Catalunya la fa explícitament don Gabriel Alover en la conferència sobre la literatura moderna catalana. «I l'humil llenguatge de nostra Catalunya, — diu parlant del pervindre de nostra llengua i literatura, — desconegut i oblidat a un recó d'Europa podrà qualsevol dia irradiar sobre el món pel geni d'un home que no sigui ja el revelador de la raça sino el creador d'una nova idealitat, d'una nova emoció. L'exemple mirífic de l'expansió de la literatura escandinava pels seus grans escriptors d'avui, pot molt bé repetir-se en profit de la nostra petita Catalunya, que devindrà un jorn, només que per la força de sa paraula, només que per la força de la seva ànima, la gran Catalunya.»

Però ço que el llibre tampoc diu, i és just ho faci constar jo ara, al començar el BUTLLETÍ que és una continuació visible dels esforços del Curs, és la part en que ha degut l'existència a les Escoles Mercantils Catalanes.

Aquest memorable Curs Internacional, senyalat amb xifra més alta d'assistència que als cursos de Lausana, Mannheim, L'Hàvre, Viena, Londres, Anvers i Budapest, és una obra filla de les nostres Escoles. Aquesta Secció Permanent d'Educació i d'Instrucció fou qui tingué la iniciativa d'enviar a Anvers, l'any 1912, el primer espanyol que s'havia mai inscrit als Cursos. Va ésser el senyor Marià Vendrell el delegat, i li feu companyia aquest qui firma, ex-alumne com ell de les E. M. C., en virtut d'una pensió de la Junta d'Ampliació. Va ésser En Vendrell portador de l'encàrrec de la Cambra de Comerç de demanar la celebració a Barcelona d'un dels cursos successius. Així mateix fou pres l'acord: que es celebraria aquí un Curs pel 1914. A nostra tornada començaren immediatament els preparatius, i havent sortit d'aquesta casa l'impuls, entre elements de les E. M. C. es reclutà en bona part el personal organitzador: l'ex-alumne Vendrell, el professor Boter i el qui soscriu, honorat amb la Secretaria del Comitè Executiu, tres dels nou membres del Subcomitè, del grup immediat executor de les tasques preparatòries.

El comiat del Curs devia ésser, precisament, una festa amical a les Escoles Mercantils Catalanes: una festa catalana, amb chors, ball de sardanes, dances comarcals, amb motiu de la visita dels matriculats, per a que els forasters s'en entornessin a llurs terres plens del nostre escalf patriòtic i documentats sobre la causa del nostre entusiasme...

La Providència disposà que aquest bell somni no's pogués pas realitzar. El senyor Amengual, a l'obrir el Curs, havia recordat en català als catalans el mot d'ordre d'En Nelson a Trafalgar, i digué: «Catalunya espera que cadascú farà el seu deure.» Sigui el consòl del deure complert, esperó per a altres empreses.

R. R.

El Congrés Internacional d'Ensenyament Comercial de Budapest

Mentre a les grans nacions productores està paralitzat o enrarit l'ensenyament mercantil, i la vida de relació internacional científica i professional resta suspesa, aprofitem el temps posant-nos al corrent de l'estat en que la guerra trobà la discussió dels problemes afectes a l'educació comercial.

Així, doncs, cal dedicar atenció al darrer Congrés celebrat dedicat per enter a les qüestions de l'ensenyament mercantil. Com iniciació a l'estudi d'aquestes, donem una breu nota general sobre la importància i contingut de l'Assamblea, i mai encoratjaríem prou als nostres llegidors el documentar-se sobre aquella, i en general sobre els aconteixements internacionals d'intercanvi d'idees i experiències, en el terreny professional i educatiu.

La Societat Filomàtica de Burdeus organitzà en 1886 el primer Congrés Internacional d'Ensenyament Tècnic, que comprenia l'ensenyament comercial i l'industrial. Igual denominació i objecte tingueren els Congressos celebrats a París (1889), a Burdeus (1895) i a Londres (1896), però els que s'organitzaren a Anvers i Venècia s'ocuparen únicament de qüestions relacionades amb l'ensenyament mercantil, i encara que en el de París (1900) es tornà a tractar d'ensenyament industrial, els Congressos de Viena (1910) i el de Budapest que ens ocupa, es denominaren ja d'Ensenyament Comercial.

El Congrés de Budapest tingué lloc del 1 al 6 de setembre de 1913, celebrant-se les seves

sessions en l'Escola de Comerç de Vas-utca, la mateixa on s'acabava de donar el VII Curs Internacional d'Expansió Comercial. S'inscrivieren 1057 membres particulars i 87 col·lectius pertanyents a totes les nacions. Espanya estava representada per 9 inscripcions.

Al repassar les llistes d'assistents als Congressos Internacionals d'Ensenyament Mercantil i als Cursos d'Expansió Comercial, un fet crida l'atenció del llegidor: la quasi absoluta abstenció dels anglesos en aquests importants actes. En el Congrés de Budapest hi assistí un sol membre anglès; en el Curs de Expansió, que feia pocs dies s'havia celebrat, no hi hagué cap inscrit britànic; igual succeí en el Curs de Barcelona, i en el celebrat a Londres l'any 1911 sols hi hagué set anglesos matriculats.

La llista dels treballs llegits i discutits en el Congrés de Budapest és la següent:

«Satisfacció donada pels principals països, a les aspiracions dels Congressos Internacionals d'ensenyament comercial».

«Evolució de l'ensenyament comercial».

«El professor ideal de les Escoles de Comerç».

«Formació del professorat en les Escoles de Comerç».

«L'ensenyament de la Geografia econòmica».

«La Geografia econòmica en els estudis comercials superiors».

«L'ensenyament comercial i la premsa econòmica».

«La instrucció mercantil i la premsa especial».

«L'ensenyament comercial de les dones a França».

«L'ensenyament professional de les dones a Alemanya».

«Les Escoles superiors de Comerç femenines, deuen organitzar-se de diferent manera que les masculines?»

«L'ensenyament de les llengües estrangeres en les Escoles de Comerç».

«La instrucció ulterior dels viatjants».

«Els mitjans de l'ensenyament comercial i la Exposició de Leipzig de 1914».

«El servei internacional de canvis».

«Noves tendències de l'ensenyament comercial a Anglaterra».

Fou presentat al Congrés, i publicat al volum oficial, un treball de nostre consoci R. Rucabado titulat *Un establiment d'ensenyament complementari a Espanya: Les Escoles Mercantils Catalanes de Barcelona*, en el que s'explica detalladament l'obra realitzada pel nostre Centre.

Extrair un per un tots els treballs llegits en el Congrés ens portaria a fer una ressenya excessivament llarga; tots els treballs són interessants, tots plens de doctrina, com ja pels seus títols pot endevinar-se, però en la impossibilitat abans dita de donar un resum d'ells, parlarem tan sols dels que donaren lloc a més viva discussió.

La senyora Otto Gerhardt de Budapest presentà el treball que es referia a estudiar si les Escoles de Comerç femenines debien organitzar-se en la mateixa forma que les Escoles masculines. La senyora Gerhardt declarava resolutament que, al seu entendre, l'educació mercantil de les dones tenia que ésser idèntica a la dels homes. Actualment, dela, es reserven a les dones sols els càrrecs d'auxiliar d'escriptori, destinant-li ocupacions, no difícils, però sí monòtones; aquesta inferioritat acabarà el dia en que es dongui a les dones la mateixa instrucció comercial que als homes.

Apassionada discussió originà aquest tema. Tots els congressistes estigueren conformes en que si les dones tenien de rebre educació comercial, aquesta tenia que ésser idèntica a la dels homes; però després d'aquesta unanimitat es dibuixaren dues tendències: la que aspira a donar a les dones una completa independència, i la que considera que determinats càrrecs deuen reservar-se únicament als homes, velent ademés en el sexe femení un element competidor per la retribució més petita que acostuma a cobrar. No havent-se pogut arribar a un acord general, quedaren en peu les conclusions respectives per a discutir se en Congressos successius.

Altres treballs, molt interessants també, foren els que es referien a la formació i condicions que deuen reunir els professors de comerç. Unanimitat de criteri hi hagué en concepció indispensable el que el professor, ademés dels coneixements propis de la matèria que explica, tingui una cultura mercantil general; sobre l'extensió i intensitat d'aquesta hi hagué lleugera discussió, doncs cada congressista al parlar tenia present l'organització de l'ensenyament en el país respectiu.

Igualment es recomanà que els professors procurassin defugir un ensenyament excessivament teòric i que sempre que sigui possible es busqués el concurs d'homes pràctics per a explicar matèries especials, com també per l'ampliació dels estudis ordinaris.

No hi ha dubte que la virtualitat pràctica i immediata dels Congressos és molt limitada; però tenen gran importància per l'intercanvi d'idees i impressions, el contrast dels judicis

fins llavors, establerts i el planteig dels nous problemes que en la vida de l'ensenyament comercial es van presentant. Des d'aquest punt d'ovir el Congrés de Budapest sigui un dels més importants, tant pel nombre dels treballs llegits com per l'autoritat de les firmes.

FERRÁN BOTER
Professor

BIBLIOGRAFIA

BARTOLOMÉ AMENGUAL. *El Congreso de Budapest sobre Enseñanza Mercantil. Informe.* (Publicació de la Cambra de Comerç i Navegació de Barcelona. Follet de 40 pàgines. Henrich, Barcelona, 1913).

Xe CONGRÉS INTERNACIONAL DE L'ENSEIGNEMENT COMMERCIAL. Ressenya publicada a la *Revue Internationale pour l'enseignement Commercial*. Fascicle del 31 març 1914.

RAPPORTS ET PROCÈS VERBAUX. Publicació oficial del Congrés.

(Poden consultar-se a la biblioteca de la Secció d'Educació.

L'ensenyament comercial oficial a Espanya

Comencem aquí una serie d'articles donant compte sumari de l'organització i grau de avanç de l'ensenyament comercial als diferents països.

La font principal de documentació, pels estrangers, és la col·lecció de la «Revue Internationale pour le Developpement de l'Enseignement Commercial» fins al darrer número publicat (juny de 1914), això per als estudis de conjunt de l'organització a cada país, sobretot en quant a ensenyament oficial.

Per a informació especial sobre molts establiments escolars consultarem el ja important arxiu de programes, memòries i anuals d'escoles estrangeres que posseeix la Secció Permanent d'E. i d'I. També tindrem en compte, entre altres publicacions d'aquí, el número extraordinari de la revista setmanal «Catalunya», del 31 de desembre de 1912, on es va reunir un considerable aplec de dades, a l'objecte de fer propaganda per a la Universitat Comercial de Barcelona.

Avui inaugurarem la tasca amb un treball de D. Ferrán Boter, professor de les E. M. C. i ajudant de l'Escola Superior de Comerç de Barcelona, fent ressenya de l'estat de l'ensenyament oficial del Comerç a Espanya després de la novíssima fase reformativa dels ministres Bergamín i Collantes. Des de que aquest article fou escrit ha arribat al poder un gabi-

net lliberal i és a la cartera d'Instrucció Pública el ministre Burrell. Quan aquest senyor hagi fet conèixer el plan de nova reforma i rotulació que indubtablement deu portar de cap, ja en donarem compte, també, i de la mateixa manera els que vindran després.

El senyor Boter acaba la ressenya amb un comentari on es professa la doctrina d'autonomia docent, que a Catalunya i per tot el món defensen aquells que senten la responsabilitat de l'ensenyament, i que aquí i per tot arreu combaten aquells que consideren les cattedres com empleus.

Per R. D. de 16 d'abril prop-passat, quedaren novament reformats els estudis que composen l'ensenyament mercantil espanyol.

Existeixen actualment a Espanya 14 Escoles Professionals de Comerç, que són les d'Alacant, Bilbao, Càdiz, Coruña, Gijón, Las Palmas, Màlaga, Palma de Mallorca, Santa Creu de Tenerife, Santander, Sevilla, Valencia, Valladolid i Saragossa; dugues Escoles Pericials: León i San Sebastià; una Escola Especial d'Intendents Mercantils, que és la de Barcelona, i una Escola Central a Madrid. En conjunt hi ha, doncs, 18 Escoles, de les que les Pericials corresponen al grau elemental, les Professionals al grau mig, i les de Barcelona i Madrid al grau superior.

L'ensenyament es divideix en quatre graus: preparatori, elemental, mig i superior, o d'especialització.

El grau preparatori es divideix en dos anys, estudiant-se els coneixements fonamentals de ciències físico-químiques, matemàtiques, geografia, història, dret, dibuix, caligrafia, francès i un altre idioma a elegir.

El grau elemental forma també dos anys d'estudis sobre les següents matèries: càlcul comercial, comptabilitat general, pràctiques mercantils, geografia humana, indústries i comerç d'Espanya, legislació mercantil, mecanografia, taquigrafia i ampliació dels dos idiomes estudiats anteriorment.

L'aprovació dels graus preparatori i elemental dona dret al títol de Perit Mercantil.

El grau mig forma tres cursos en els que s'estudia: ampliació d'àlgebra, càlcul financer, comptabilitats especulatives, tècnica de les empreses comercials, física, química, història natural, mercologia, economia política, legislació aduanera, un idioma estranger i perfeccionament dels estudiats en el grau elemental. L'aprovació d'aquestes matèries dona dret al títol de Professor Mercantil.

El grau superior es divideix en tres seccions

o especialitats, independents una de l'altra; aquestes seccions es denominen: comercial, actuarial i consular, i cada una comprèn dos anys d'estudis.

En la secció comercial s'estudia: química industrial, anàlisi de productes comercials, legislació aduanera comparada, dret mercantil internacional, arab vulgar, foment de la producció nacional, política econòmica dels principals Estats, i geografia del Marroc i possessions espanyoles.

Les matèries que integren la secció actuarial són: anàlisi matemàtic i càlcul de probabilitats, comptabilitat analítica, administració de societats, economia i legislació socials, legislació comparada de segurs, estadística matemàtica, teoria matemàtica dels segurs, banca, borsa i sistemes monetaris, comptabilitat especial de segurs i tècnica dels segurs.

Les assignatures que composen la secció consular són: tractats i convenis internacionals, legislació aduanera comparada, història política i del comerç, dret mercantil internacional, arab, política econòmica dels principals Estats, dret consular i sistemes de colonització i emigració. L'aprovació de les matèries d'una d'aquestes seccions dona dret al títol d'Intendent Mercantil en l'especialitat respectiva.

S'assignen a l'Escola de Madrid les tres especialitats i a la de Barcelona la secció comercial.

S'autoritza a les Escoles de Comerç que ho sol·licitin, per a establir seccions nocturnes per a adults.

Un breu comentari volem posar al plan que acabem de transcriure. No hi ha dubte que les matèries de que es compona l'ordre de distribució de les matèries, s'han fet seguint una orientació; la institució d'un gran nombre de classes pràctiques i l'establiment de les especialitats és una cosa encertada.

El plan, doncs, pot considerar-se bo, sempre que la realitat correspongui a la teoria; els defectes de que adoleix el nou plan són molts d'ells comuns a tot l'ensenyament superior espanyol.

En primer lloc cal remarcar l'afany d'acumular a Madrid les tres especialitats; en canvi a Barcelona sols se li assigna una: la comercial. És que l'actuació mercantil és més intensa a Madrid que a Barcelona? L'esperit centralista es manifesta una vegada més.

Un altre obstacle amb el que té de lluitar l'ensenyament mercantil espanyol és el que es deriva de la manera amb que es forma el professorat. El jove que vol dedicar-se a l'ensenyament,

degut a les lleis que regulen la provisió de tota mena de càtedres, ve obligat a emprendre una especie de pelegrinació per varies escoles abans no pot arribar, si és que al cap d'alguns anys hi arriba, a l'Escola per ell escollida. Això fa que molts que es dediquen al professorat oficial, retrocedeixin davant l'expectativa d'aquesta mena de desterro de duració indeterminada; si a la fi concorren a unes oposicions i treuen plaça, la seva única preocupació és arribar aviat a l'Escola preferida i mentrestant van passant d'una escola a l'altra sense fer obra positiva i duradera en cap d'elles. Així hi ha Escola, la de Canaries per exemple, que són considerades com d'«entrada» i mai tenen complet el seu còs professoral; així hi pot haver catedràtics que no pensin més que en esser ho de Barcelona mentre alguns de Barcelona no pensin més que en anar-s'en a Madrid.

Les conseqüències d'aquest estat de coses no poden ésser més lamentables; el catedràtic de «pas» té de mirar amb indiferència la vida col·lectiva de la localitat on resideix, i aquest fet que quan es presenta és sempre de doldre, té més importància encara quan se tracta de de l'ensenyament comercial, doncs, a aquesta li convé nodrir-se de la tradició i ambient mercantil del lloc on l'Escola estigui establerta.

L'ideal d'una Escola de Comerç s'assoliria quan aquesta tingués una vida completament autònoma, amb llibertat de nomenar i separar als seus professors i amb facultats d'adaptar el plan d'estudis a les tradicions i a la vida mercantil de la localitat, així com d'alterar aquest plan quan les circumstàncies ho fessin oportú.

Llavors alumnes i professors es compenetrarien, i amb un plan d'estudis que només fos regular s'arribaria a obtenir resultats admirables.

F. B.

Valor educativa i importància dels Museus Comercials

Seràn honorades les planes del BUTLLETÍ publicant també, ademés dels originals del personal de les E. M. C., treballs de persones agenes que siguin autoritat en ciències comercials.

Donem aquí un extracte de la conferència que el Reverend Pare Galdeano, professor dels Estudis de Comerç de les Escoles Pies

de Sarrià, director d'aquell Museu Comercial i autor de conegudes obres de mercologia, donà al Centre el curs passat.

La conferència íntegra serà publicada a la «Revista Anyal». Del Museu Comercial en formació al Centre ens en ocuparem extensament en el vinent número.

Fullejant revistes i periòdics professionals, hem llegit respecte dels Museus Comercials, els judicis més oposats. Mentre uns, considerant-los com el mitjà més propi i profitós per estendre els coneixements comercials i donar caràcter verament pràctic al seu ensenyament, els alaben, altres els conceben com objectes sense cap mena de profit aplicable i sols com a ornament.

Si al veure tantes diferents opinions, cerquem son fonament, ens pensarem haver-lo trobat en el sens nombre d'idees confuses que sobre dits Museus es tenen. A tots ells se'ls denomina *comercials*, més cada ú d'ells té son caràcter especialíssim, sa finalitat pròpia, i és per això que nostres judicis no poden ésser totalment favorables ni desfavorables.

I

Hi ha *Museus d'exhibició*, *Museus d'expansió* i *Museus pedagògics*.

Diem *Museus d'exhibició* a aquells que tenen per fi l'anunciar productes del fabricant i adornar un local, i quan més, presentar produccions d'una comarca o localitat. En coneixem alguns instal·lats en varies poblacions espanyoles, que, essent d'establiments docents, no són altra cosa que aparadors d'anunci, sense cap importància pràctica, i sense tenir en compte les conveniències del ensenyament.

Recordant les grans exposicions nacionals i internacionals n'hi ha d'altres que són petites *exposicions permanents*. Son objecte és mirar de presentar a l'admiració dels visitants, sobretot a turistes i forasters, el millor i més típic de la producció comercial. La seva valor pràctica és també petitíssima.

No volguent caure en el vici exhibitori, el nostre Col·legi de les Escoles Pies de Sarrià s'ha negat a acceptar algunes vegades donatius d'industrials que desitjaven exposar en el nostre Museu els seus productes, pagant-se instal·lació i vitrines, doncs una cosa són museus de reclam i altra són els d'estudi.

II

Els *Museus d'expansió comercial* o per a l'exportació, tenen per objecte augmentar la

sortida de productes, ajudar als productors per a la conquesta de nous mercats i donar impuls al comerç d'exportació, tot això informant als exportadors de la marxa i estat dels negocis en els estats estrangers, facilitant-los tota mena de detalls, notícies i mostrant-los. Per aqueix fi, reuneixen i renoven sovint els articles més interessants de la producció nacional i estrangera, una volta d'una especialitat de productes, altra d'una especialitat diferenta.

Generalment es formen encarregant als agents i cònsuls comercials que adquireixin els articles de més acceptació en ses respectives places i els envien al Museu, acompanyant los tots els detalls que puguin convenir a l'exportador. Així s'han format el Museu Oriental de Viena, que és el més antic, fundat l'any 1873, i el de Brussel·les, Filadelfia, París, Londres i altres que han anat apareixent successivament i les grans Exposicions de mostres de Stuttgart i Dresden que compten amb més de 2.000 corresponents i representants cada una d'elles.

Combinat amb aqueixos Museus i formant part d'ells hi ha sempre un *servei d'informació* que generalment consta de les següents seccions o oficines: 1.ª Informació sobre tarifes de transports; 2.ª de drets arancelaris; 3.ª de legislació mercantil; 4.ª sobre estadística; 5.ª de les més importants cases importadores; 6.ª d'assumptes generals del comerç, com per exemple detalls de la situació general dels mercats.

A Espanya no hi ha cap Museu d'aquesta classe que mereixi citar-se, encara que no ha deixat de fer-se qualsevol prova per a implantar-los (1). La única institució que avui tenim, semblant a aqueixos Museus estrangers, és el *Centro de Expansión Comercial*, creat en el mes de novembre de 1910, i que depèn del Ministeri de Foment. Aqueixa institució—segons diu una circular—s'encarrega de facilitar als productors i als comerciants les informacions que necessiten per al desenvolupament de sos negocis, i publica llibres, butlletins i monografies d'assumptes mercantils posant en coneixement dels productors la inauguració de noves línies de comunicació i les modificacions arancelaries de tots els països, els perfeccionaments tècnics, les modes i les necessitats dels mercats, disposant per a tot això d'una grossa quantitat de detalls. Les informacions—segueix dient el text—són gratuïtes, i es donen

(1) Poc temps després de donar aqueixa conferència llegírem que l'Escola de Comerç de Barcelona, inaugurava un d'aqueixos Museus, promentent que seran encarregats de les seccions els mateixos alumnes, assessorats per persones competentes.

ràpidament. No obstant nosaltres podem assegurar que de tres demandes fetes pel que suscriu al dit Centre, dues no foren contestades; volem suposar que es van perdre pel camí.

Algunes entitats econòmiques han intentat establir els dits Museus combinats amb els Comercials: però o no s'han portat a cap, com l'anunciat per la Societat de Geografia Comercial, o han mort lentament, com acaba de passar amb el de l'Associació d'Exportadors de Barcelona, o estan completament abandonats, com el que porta el nom de «Aragón» de Saragoça. De les grans promeses i monumental programa que l'iniciador i director d'aqueix últim, senyor Paraiso, exposava el dia de sa inauguració, ara fa 4 anys, no n'existeix res.

Per a molts l'eficàcia d'aqueixos Museus i de sos serveis és problemàtica i fins a cert punt contraproduent. Perquè, diuen, sempre que organismes oficials o semi-oficials estimulin l'exportació, al comerciant inexpert li semblarà veure una garantia especial en aqueixos requeriments, i fàcilment caurà en perilloses aventures. I és per això, que quan a Alemanya es va intentar crear una Oficina Imperial d'Informació Comercial, els cercles mercantils la van combatre amb energia, doncs temien que volguent alentar l'exportació, no fessin altra cosa, que donar lloc a que els industrials poc preparats es llencessin a aventures.

Veritat que no fóra molt prudent acometre empreses, ni establir negocis d'exportació, sols basant-se en els detalls que donguessin aquestes Oficines; emprò creiem que poden prestar serveis importantíssims, si són ben empleades, i ésser un bon fonament allí on hi ha forces iniciatives privades i activitat comercial, emprò sempre sometent-los a un examen crític i complementant-los amb els coneixements propis.

III

Respecte als *Museus pedagògics* no hi pot haver discussió, tenen i sempre tindran gran importància. Ells són respecte a les classes de Geografia Comercial, Mercologia i a la cultura en general, el que els gabinets de Fisiologia, Història Natural i Física a ses respectives assignatures. Sense ells es impossible l'estudi de les mercaderies; amb ells l'alumne pot veure i tocar els productes; fer-se càrrec de sa qualitat, distingir ses varietats, fixar-se en sos caràcters propis, reconèixer les marques i les procedències, estudiar els embalatges, observar ses alteracions i com prevenir-les, seguir les fases de sa elaboració, interpretar els llistins comercials, fer-se càrrec de ses aplicacions, estar al corrent de les co-

titzacions, analitzar-los, i en una paraula, obtenir una general i sòlida cultura comercial. També hi troben el material que necessiten per a l'Escriptori escolar i viuen en certa manera, l'ambient de la vida pràctica.

Mirant-ho des d'altre punt d'ovir, hem observat que causen una benefactora influència, com per exemple, el veure ben sovint com els alumnes a l'observar les mostres de productes, busquen noves aplicacions, intenten nous mètodes i investiguen algun secret. Nosaltres hem vist deixebles que davant d'un finíssim oli de marca, han volgut obtenir la mateixa transparència d'un oli brut i ho han conseguit; i altres que al veure les serradures entre les primeres matèries del linoleum, l'espart en el paper, el grafit en els refractaris, etc. han tingut notables iniciatives, de les que més d'una en realitat es converteix. És clar que, no sempre l'èxit és el premi d'aqueixos entusiasmes, ni és aquell l'objecte i finalitat dels Museus Escolars, però, arriba tant amunt aqueixa influència, que sols el que l'hagi apreciat pot trobar el mèrit i la importància.

Si es vol, basant-se amb el que hem dit, de que aqueixos Museus no degenerin en magatzems escolars o institucions sense vida, es necessari fer una bona classificació, i organitzar-los de manera convenient.

Creiem nosaltres que la millor classificació és la que'n podem dir per antonomàsia *comercial*, que és la que té per fonament l'ús o destí que la mercaderia té en el Comerç. La *arancel·laria* podrà tenir ventatjes en els museus destinats a agents i visites d'Aduana, com el Museu de la Tarifa establert en el Louvre de París, però no per a l'estudi dels productes del Comerç. Menys acceptable és encara la classificació que té per fonament l'origen natural de les mercaderies. No'ns detindrem a justificar la nostra preferència per la primera, ni els inconvenients de les altres dagues. Sols farem notar que reduint-se les necessitats humanes a l'alimentació, habillament, casa i Instrucció, i essent l'objecte del comerç satisfer aqueixes necessitats, podrà dividir-se un Museu en cinc seccions, quatre fent referència a les necessitats esmentades, i l'altre als productes intermitjos, auxiliars de les altres quatre. Dintre de cada secció hi pot haver varies subseccions, segons son destí, com per exemple, pedres de construcció, vidres, ceràmica, etc., en la secció de la casa.

La majoria dels Museus pedagògics exposen els productes, acompanyats si són manufactures de les primeres matèries, lloc d'origen i noms corrents. Però, és necessari quelcom

més, doncs hi ha necessitat sobre tot de juntar al producte el factor geogràfic.

Al nostre entendre els detalls que deuen acompanyar tot producte són els següents:

I Nom vulgar i tècnic, matèria mare, marca, procedència, ports d'importació i exportació, mercats de consum i embalatge.

II Matèries primes i fases d'elaboració, si són manufacturades: grabats, fotografies, reproduccions de les fàbriques i màquines, etc.

III Quadres sinòptics del desenrotll, i derivats de quiscunes indústries, com la del petroli, quitrà, destil·lació de fustes, etc.

IV Catàlegs i adreça de les principals cases principals productores i de les que han ofert els mostraris.

V Col·lecció de dibuixos de les plantes i animals exòtics dels que s'obtenen els productes exposats.

VI Mapes comercials per a cada ú dels articles més importants, amb la designació dels centres de producció i consum, mercats, vies comercials, etc.

VII Mapes hidrològics i ferroviaris de l'estat i de les seves principals obres públiques. Mapes regionals i mundials.

VIII Gràfics representatius del moviment econòmic de l'Estat i de les seves regions, del dels països amb els que es sostenen relacions comercials, i per fi un dels productes.

IX Vistes fotogràfiques dels ports més importants, dels establiments industrials, explotacions agrícoles, forestals i mineres.

X Col·lecció de Memòries, revistes, articles, fascicles, etc., publicats sobre qualsevol mercaderia. En una paraula, tot quan contribueixi a il·lustrar als alumnes i professors sobre Mercologia i Geografia comercial.

Complementant aqueixos Museus hi ha de haver un laboratori d'ensajos, una biblioteca, Escriptori escolar, i han de fer-se excursions escolars.

Podem citar com a models, encara que no perfectes, el Museu de Pares Josefites de Melle (prop de Gant); el de l'Escola d'Alts Estudis Comercials de París i el de l'Escola Superior de Gènova.

A Espanya, de varies Escoles oficials i privades que han tractat de crear aqueixa classe de Museus, podem citar la Superior de Saragoça i la de Barcelona.

De desitjar és, que el que forma el Centre Autonomista de Dependents del C. i de la I., sobrepuja a tots els coneguts, i que ben aviat poguem citar-lo com una glòria no sols de Catalunya sinó de tota Espanya.

P. PANTALEÓ GALDEANO.

fi de que els colors s'igualin, i a pols treu el motllo de llautó.

La traça de l'operari ha d'ésser molta en aquestes primeres operacions, doncs al repartir els colors a cada divisió, ha de tenir en compte primerament, tirar-hi a ull la mateixa quantitat de color i no posar-lo equivocadament en una divisió per altra, o bé deixar-ne de posar algun.

Després d'aquestes operacions, es tira una polsada de ciment sol, i s'omple el motllo de ciment amb sorra, devent ésser tant un material com l'altre, lleugerament humits. Amb un rasclet es nivella la pasta fins arràn de motllo; es tapa aquest amb una planxa d'acer o tap, grabada la cara inferior amb la marca de la fàbrica, i tot junt és corre sobre el pistó de la premsa; s'engega l'aigua i el pistó puja, premant el color i el ciment amb una força de 35.000 kilos. L'obrer desfà el marc o motllo, i amb molt cuidado treu el calró acabat. El marc i demés peces del motllo s'han de netejar cada vegada, passant-hi una pinzellada d'aiguarràs i fregar-lo amb una munyeca.

Fets els cairons, es posan verticals sobre unes fustes sens que toquin gens uns amb altres i es van apilant per a assecat-se. L'endemà són comptats i retirats per a l'estiva.

La precaució aquesta que es té, és a conseqüència de la reacció que sofreix llavors el material, o siga l'adormit o solidificació («fraguado») i de no fer-ho així, al tocar-se uns amb altres s'ajuntarien i formarien un enroc, quedant inutilitzats o inservibles.

Es digne de veure la llestesa dels obrers, tant en els dibuixos més difícils com en els més fàcils, doncs n'hi han que hi entren 6 i 7 colors, i és molt fàcil, davant del veritable teixit que forma el motllo, fer alguna equivocació. Tingui's present que l'assecat del mosaic hidràulic no és al foc, com el ceràmic, per exemple, de les classes Romeu Escofet, o bé el Nolla.

Per terme mig, un operari pot fer uns 160 cairons diaris quan són de colors, donant una producció total setmanal d'uns 3.000 metres quadrats.

Es passà després al magatzem on hi han unes grans estives de cairons, que talment sembla que hagin de caure com un joc de cartes d'un moment a l'altre, doncs estan col·locats drets i per fileres una damunt de l'altra fins a una alçada d'uns tres metres, separades només per unes fustes de 3 mil·límetres de gruix. En altres piles estan posats aparellats i encarats, deixant un espai d'un gruix de dit entre parell i parell.

De notar és que en tota fàbrica important, han de tenir gran existència per cada dibuix, doncs perquè el mosaic dongui bon resultat, és necessari que estigui en repòs 5 ó 6 mesos com a mínim, abans d'ésser col·locat.

Pòrem acompanyats al taller de manyaneria, on fan les reparacions necessàries a la maquinaria i motllos. Poguèrem veure diversos motllos per a la fabricació de cairons de ciment per a aceres. Allí també s'ens ensenyà el motllo d'un bonic dibuix en relleu per a cairons de mosaic de forma sisavada i per a un sol color, original de l'arquitecte Gaudí.

L'efecte d'aquest dibuix consisteix amb el balent de la llum que, segons com li vagi, li dona un aspecte molt bonic.

Vegérem la construcció dels motllos per als colors. Són fets de cinta de llautó, i els operaris que els construeixen han d'anar resseguint tot el perfil del dibuix original i soldar-lo a un marc del mateix metall.

D'allí anàrem al laboratori d'ensaigs i ens foren ensenyats els extensos catàlegs dels artístics dibuixos de la casa. Tots són originals dels arquitectes Gaudí, Domenech i Montaner, Bonaventura Bassegoda, Sagnier, Pascó, etc. Passàrem després a la secció d'expedicions.

Abans d'encaixar els cairons, i segons les exigències del comprador, són passats per una màquina de pullr, on per medi d'una capa d'aiguarràs i cera, s'els hi dona una lluentor que els fa més presentables, i també serveix com a impermeabilitzadora per al seu transport per mar.

Van encaixats en gavles de fusta recoberts de palla o qualsevol altre material protector i contenen generalment 20 cairons si són de mida regular (20 per 20 cm.) o siga una superfície de 80 centímetres en quadre.

Ens fou ensenyat després, el producte «Thermosiat» de fabricació de la casa. Aquest producte és fet amb desperdici de suro, aglomerats amb una substància especial i premats per tenir consistència; i serveix per a preservar del calor, aplicant-se en cambres frigorífiques i telefòniques, per a revestiments de parets, conduccions d'aigua calenta, etc.

Mercès a les descripcions del senyor Morató poguérem fer-nos càrrec d'una manera perfecta de la indústria del mosaic hidràulic.

Remerciem doncs a la casa Escofet per l'atenció que tingué envers nosaltres, el mateix que al nostre company senyor Morató per les explicacions donades.

NARCÍS RUCABADO

Deixeble de la classe de Mercologia

Barcelona, desembre de 1915

TRADUCCIONS DELS CLASSICS

Inaugurem la secció de treballs escolars amb una traducció d'autors clàssics de la literatura alemanya. En general els exercicis de traducció deuen dedicar-se o al major coneixement de l'idioma estudiat, cercant-li l'esperit a les fonts més pures: els grans mestres de la llengua, consagrats pel temps, o bé a l'aportació al català de treballs tècnics estrangers sobre ciències comercials.

D'aquesta segona branca és el treball que es publicarà en el número vinent: la versió d'una memòria en francès sobre «L'educació ulterior dels viatjants de Comerç», feta per alumnes de dita llengua.

Cal remarcar, aquí, l'alta valor educativa de traduir poesies. És un exercici, les dificultats del qual són recompensades abundantment, amb la íntima coneixença del sentit de l'idioma traduït i l'adquisició dels secrets del ritme i del gust, de gran valor per la perfecció de l'idioma propi.

Schäfer's Klagelied

Da droben auf jenem Berge,
da steh'ich tausendmal
an meinem Stabe gebogen
und schaue hinab in das Tal.
Dann folg'ich der weidenden Herde,
mein Hündchen bewahret mir sie.
Ich bin herunter gekommen
und weisz doch selber nicht wie.
Da stehet von schönen Blumen
die ganze Wiese so voll;
ich breche sie, ohne zu wissen
wem ich sie geben soll.
Und Regen, Sturm und Gewitter
verspass'ich unter dem Baum.
Die Türe dort bleibt verschlossen,
doch alles ist leider ein Traum!
Es stehet ein Regenbogen
wohl über jenem Haus!
sie aber ist weggezogen
und weit in das Land hinaus.
Hinaus in das Land und weiter
vielleicht gar über die See.
Vorüber, ihr Schafe, vorüber!
dem Schäfer ist gar so weh.

J. W. GOETHE.

*
* *

Im Krug zum grünen Kranze,
da kehrt'ich durstig ein;
da saß ein Wandrer drinnen
am Tisch bei kühlem Wein.
Ein Glas ward eingegossen,
das wurde nimmer leer;
sein Haupt ruht auf dem Bündel,
als wär's ihm viel zu schwer.
Ich tätmich zu ihm setzen,
ich sah ihm ins Gesicht,
das schien mir gar befreundet,
und dennoch kannt'ich's nicht.
Da sah auch mir ins Auge
der fremde Wandersmann
und füllte meinen Becher
und sah mich wieder an.
Heil was die Becher klangen
wie brannte Hand in Hand:
«Es lebe die Liebste deine
Herzbruder im Vaterland!»

WILHEM MÜLLER.

Plany de Pastor

A dalt de la carena
en el bastó apolat,
guaitant la vall 'ufana,
milers de cops he estat
i m'ha plagut el veure-hi
com peixen les ovelles
i com el gos vigila
al drinc de les esquelles.
Ni com, ni la tasquera
sé avui per on baixi,
i al prat flors aplegava
que no podré oferir.
Brunza la tempesta
i des ma hauma estant,
vegí una porta closa,
m'apar que somniant,
la porta de la casa,
que l'arc de Sant Martí
de suaus colors nimbava;
l'ànima en va fugí!
i és lluny d'aquella terra,
el mar passar l'ha vist.
Ovelles! ai, planyeu-me,
soc el pastor més trist!

J. W. GOETHE.

*
* *

Al vell hostal arribo
quan mor la claretat,
un home arràn de taula
d'anyoradiç posat,
el cap al feto apoia
polsós de viuant,
si el got no porta als llavis
en què estarà pensant?
Quan vora d'ell m'assento,
esbrino en son mirar,
que sent d'amic i tendre
d'enlloc puc recordar,
mes ai! mos ulls li parlen
i els seus em té filats,
ja m'ofereix la gerra,
els gots són acostats
i exclama quan s'estrenyen
les mans que hem encaixat:
Salut! Per nostres patries
i amors que hi hem deixat!

WILHEM MÜLLER.

Aquestes poesies són tretes del llibre recull de composicions amoroses alemanyes titulat *Villst du dein Herz mir schenken?* (Vols donar-me el teu cor?). (Holbein, editor, Stuttgart-Cannstatt).

La primera és de Goethe (1749-1832), l'obra del qual En Joan Maragall ens ha deixat ja en molt apart incorporada al tresor de la llengua catalana. (*La Marguerideta*, reducció del *Faust*, *Ifigenia a Taurida*, *Eridon i Emlina*, *Pensaments*, etc.)

La segona és de la ploma d'En W. Müller (1794-1827), popular a Alemanya més que per altra obra per ses *Volkslieder* (Cançons del poble).

ENRIC CUBAS.
Alumne d'Alemanya.

ÈTICA COMERCIAL

La moral del reclam

Ètica és la ciència que defineix la bondat o la malícia de les accions humanes. Hi ha una ètica comercial que cura de la rectitud dels fets i pràctiques comercials. Aquí anirem tractant d'alguns usos que s'observen a la nostra vida mercantil, i discutint-los des d'aquell punt d'ovir, per a fer reflexionar als que ho vulguin entendre.

Moltes botigues de novetats, llenceria, merceria, confeccions i coses anàlogues, s'adonen ara a fer un reclam estrepitos cridant l'atenció sobre la *baratura* i res més que sobre la *baratura* del que venen.

Hi ha aparadors coberts de cartells glosant el concepte: «*Aquí es ven més barato que enlloc*», «*com més barato, més venc*», «*m'accontento guanyant poc*», «*diuen que m'arruinaré: doncs, aprofito la ganga*», «*ningú n'ha de fer res si venc barato*», i així per l'estil.

Aquesta orientació de l'anunci és perillosa. No us heu fixat com aquest tant i tant remarcar la baratura, desfigura el factor *calitat del producte*?

Quan es fa valdre el poc preu d'un article manufacturat, es fa oblidar la valor del treball esmerçat en el producte.

Justament l'art de vendre consisteix en posar en evidència la valor de la manufactura, perquè sigui ben apreciat l'objecte que es vol vendre. No hem d'oblidar mai que són termes sinònims *preu*, *apreci*, *estima*...

Així és que l'art de vendre té un interès natural en l'educació del consumidor. Quan s'explota la ganga l'art desapareix, la noble professió del Comerç degenera en la funció aventurera de la barateria.

Quan el consum no sap apreciar la valor del treball humà del producte, els comerciants degeneren en saldistes, mercaders d'ocasió; els fabricants i operaris, en malfiners que prostitueixen el producte. Mal educar el consumidor, és fer degenerar la indústria.

I per què tant i tant ponderar el barato? És que hi han productes que no siguin susceptibles de ponderar cap bona qualitat? Si us sembla que un teixit és clar, potser el color és passable; feu valdre el bell colorit. Si trobeu que uns punys són poc blancs, potser el llustre és esclatant; feu l'anunci de la brillantor!

Exploitar la baratura vol dir, entre altres coses, pobresa de recursos, ignorància de l'art del reclam. La llei fonamental d'aquest art és que la propaganda d'un producte s'ha d'apoiar damunt les qualitats del mateix producte.

Posar cartellots de baratura, vol dir que no es sap guarnir un aparador (no amb coses estranyes i fantàstiques i aïenades al producte), que no es sap comprendre la bellesa que té tot producte del treball humà.

Vol dir, en una paraula, que no es coneix el producte. Que ni es sap les qualitats que té, tota vegada que no es fan valdre, ni tampoc ses utilitats, tota vegada que no es sap associar les necessitats del públic amb la mercaderia.

Però encara vol dir una cosa més trista. El menyspreu del producte, és el menyspreu del treball, i el menyspreu del treball, és el menyspreu del jornal.

Quan hom veu una botiga coberta de reclams de baratura, hom pot preguntar: han sigut remunerats amb justícia i humanitat els operaris de la manufactura? Són remunerats amb justícia els dependents que venen? Són administrats amb justícia els capitals esmerçats a l'establiment, agens moltes vegades als que els exploten?

Perquè el preu d'un producte no té límit superior; però sí que té un límit inferior, inexorable. I mai s'ha de deixar lloc a la sospita de si aquest límit ha estat traspassat.

Aquest límit és la suma dels jornals dels treballadors. De tots els treballadors: els operaris i els dependents, i la mateixa ganància de l'amo; perquè és immoral perdre a consciència, així com és immoral suicidar-se.

Aneu al Museu Social, i mireu la instal·lació de la Lliga de Compradores i Sindicat de l'Agulla. Entereu-vos de tot l'escrit sobre la vida dels treballadors a domicili. Poseu-vos al corrent de l'Exposició i Congrés del treball a domicili que ara s'està organitzant a Barcelona. Aneu des d'ara als hospitals, a les sales de tuberculosos; entereu-vos de com viuen aquelles veïnes vostres, la màquina de cosir de les quals us desperta a les sis de la matinada i s'us fica a l'orella fins a les dues de la matinada següent. Tot això us dirà el secret de molta part d'aquesta *baratura* i *ganga*, que és la base del reclam de moltes botiguers.

Jo no dic que tots els que reclamen la baratura paguin jornals miserables a les pobres operaries, ni escanyin als dependents. Però sí que tots ells són culpables de la ineducació del consum, que és el que fomenta el menyspreu del treball i del jornal.

«PERE MARTELL».

Crònica interior

Es prega als alumnes de les Escoles Mercantils Catalanes que assisteixin a les visites escolars que periòdicament porta a terme la Secció d'Educació, siguin servits enviar les ressenyes per a així organitzar un petit concurs a l'objecte de publicar la que amb termes més concisos dongui una idea més acabada de la visita.

**

S'estàn organitzant pel mes de gener unes conferències que constituïràn un curs d'Educació Artística, sota la direcció d'En Joaquim Folch i Torres, Bibliotecari del Museu Arqueològic Municipal.

S'està imprimint l'allocució i programa, que contindrà tots els detalls referents a aquest curs.

**

La Secció d'Educació té també en preparació un cicle de conferències, que tant per la importància dels temes, tots de caràcter econòmic, com per les personalitats a les quals seràn confiades, tindran entre nostres consocios igual ressò que les de Dret Mercantil, que es celebraren fa dos cursos.

**

Preguem als alumnes de les Escoles Mercantils Catalanes, que portin a terme amb força cura, l'ordenació dels treballs fets a la classe durant l'any, a l'objecte de poder demostrar a l'exposició de curs els fruits obtinguts per son treball.

**

L'agrupació escolar de la classe de Teneduria de llibres ha organitzat un concurs entre els alumnes sota el següent tema: «Formació del gràfic explicatiu de les divisions i evolucions dels comptes que intervenen en una comptabilitat, des de son començament fins a l'obtenció d'un capital augmentat o minuat segons hi hagi hagut guany o pèrdua».

**

SESSIÓ SOBRE BÈLGICA

El dissabte, dia 5 del proper febrer, es celebrarà a la gran Sala de Festes, una sessió dedicada a projectar tota la col·lecció de diapositives sobre Bèlgica que posseeix el Centre, i formada per prop de 500 vistes de monuments, paisatges, indústries, obres d'art, etc., d'aquell país.

L'objecte serà atendre al prec dels estudiants de l'Institut Superior de Comerç d'Anvers, antics companys dels nostres consocios que anaren a dita ciutat pel Curs d'Expansió Comercial de l'any 1912.

Aquells amics, que es troben avui, arruinada la patria seva i perduda la llibertat, defensant-se a les trinxeres, han escrit, invocant la simpatia que per Bèlgica feren naixer els treballs i conferències dels nostres companys al·ludits, per demanar a veure si podem aquí ajudar, ni que sigui una engruna, a socórrer les víctimes d'aquella atribulada nació.

Així és que en la sessió hi haurà una safata on seràn aplegats els donatius, que voluntàriament s'ofereixin per a l'alivi d'aquelles grans desgràcies. La quantitat que es reuneixi serà entregada al senyor Cònsul de Bèlgica a Barcelona.

Crònica exterior d'ensenyament comercial

UNA ESCOLA DE COMERÇ A TARRAGONA

Un dels fruits del VIII Curs d'Expansió Comercial és l'haver suscitat a Tarragona un fort corrent de cultura mercantil. Aquest corrent, del qual nasqué el benemèrit Centre Autonomista de Dependents de Tarragona, ara ha aixecat allí un moviment popular per a l'obtenció d'una Escola Superior de Comerç.

Firmada pel President i Secretari, senyors Figueras i Olivella, endregà dita entitat al senyor President de la Mancomunitat Catalana, el 22 de juliol, un manifest raonant la necessitat aquella i demanant consell i orientació per a la realització d'aquell desig de les forces vives tarragonines.

A l'Assamblea de la Mancomunitat darrerament celebrada s'acordà, a proposta dels diputats per Tarragona, estudiar la creació d'Escoles de Comerç a les principals ciutats de vida econòmica de Catalunya, començant per la de Tarragona, la qual podria servir de tipu i model.

Es de remarcar l'aspiració dels patricis tarragonins a que el professorat i l'inspecció de l'ensenyament de l'Escola que desitgen, sigui nomenat a Catalunya i no depengui del poder central, a fi i efecte d'assegurar el profit i l'eficàcia.

Aplaudim de tot cor la iniciativa dels companys tarragonins, i desitgem sigui aviat una realitat l'Escola de Comerç demanada.

El BUTLLETÍ ESCOLAR DE LES ESCOLES MERCANTILS CATALANES és una publicació exclusiva de la Secció Permanent d'Educació i d'Instrucció, independent de la revista mensual «Acció», portaveu del Centre, don es trobarà tot quant faig referència a les Seccions Permanents de Socors Mutus, Propaganda Autonomista, Organització i Treball i Sports i Excursions.

De moment, el BUTLLETÍ ESCOLAR, surtirà cada trimestre durant el Curs; es a dir, que es reuniran 3 números a l'any.

Els matriculats a les E. M. C. són per aquest sol fet abonats al BUTLLETÍ ESCOLAR, per haver pagat la quota suplementària de 0'25 pessetes.

Els socis no matriculats, i tota persona que desitgi rebre el BUTLLETÍ ESCOLAR, deurà satisfer una pesseta per any, mentre no en surtin més que tres números.

Els desitjos de la Secció i dels redactors es que el BUTLLETÍ ESCOLAR pugui sortir cada mes. Això depèn de l'acollida que els alumnes li donuin.

La Redacció del BUTLLETÍ és al local del C. A. de D. del C. i de P. I., Rambla de Santa Mònica, 25. Barcelona.

Imp. CATALONIA. — Passatge Pont de la Parra, 6.

principis econòmics que fins ara s'admetien, ja no són aplicables. Per consegüent, és deure dels homes d'estudi, preocupar-se d'aquestes qüestions i tractar de trobar-hi la desitjada solució.

Un fet evident és l'alça del preu de la plata; abans de la guerra es cotitzava a 22 penics l'unça i en el mes de desembre de 1919 el preu era de 74 penics.

Aquesta alça de preu de la plata no s'explica per una major producció de l'or, perquè aquesta producció ha disminuït; tampoc pot ésser deguda a la prohibició dictada per Xina i Mèxic d'exportar plata, perquè aquesta prohibició si-gué decretada en 1916 i l'alça no ha vingut fins ara. Altres creuen que és deguda a les noves utilitzacions de la plata; no és tampoc aquesta la causa, encara que ja pot influir-hi.

L'explicació ha de buscar-se en la anomenada teoria quantitativa, segons la qual el preu ve donat per una fracció el numerador de la qual és la moneda existent i, el denominador, la quantitat de mercaderies a canviar.

Durant la guerra han augmentat enormement els valors representatius de riquesa, bitllets, accions, obligacions, etc., sense que aquesta riquesa hagi augmentat, sinó al contrari. Per a demostrar això, sols cal observar que malgrat no haver-se augmentat la riquesa dels pobles en guerra, la circulació fiduciària, que abans era de 25,000 milions, és ara de 152,000 milions; el deute públic, que abans era d'uns 100,000 milions, és ara d'uns 900,000 milions. Actualment és precis donar més valor representatiu de riquesa per a adquirir el mateix valor que abans de la guerra i d'aquesta alça general de preus n'ha vingut la de la plata. Les mercaderies valen el mateix, però són pagades en monedes que tenen una valor menor que abans; per a restablir l'equivalència és precis entregar dos, tres o més monedes per cada moneda que abans es pagava.

La riquesa real ha sigut augmentada representativament (podríem dir, inflada) unes nou vegades. En canvi, els països productors de plata no han augmentat la riquesa representativa, sinó que aquesta té el valor real del país motivant l'alça de l'argent i la baixa de l'or.

Per a posar remei a la situació, els Estats podrien adoptar el criteri de concedir realment a la plata la consideració de tipus monetari igual que a l'or. Per arribar a aquest resultat no seria precis alterar per res els actuals sistemes monetaris. Les mides que s'haurien de dictar foren: acunyació il·limitada de la plata; poder liberatori il·limitat de les monedes de plata; establiment d'una relació legal entre l'or

i la plata, relació que podria ésser la mateixa que l'actual de la Unió Llatina.

Podria anar-se a aquesta solució per mitjà d'una conferència monetària. Si la conferència adoptés aquests acords seria possible la circulació monetària i el canvi entre l'Orient i l'Occident.

M.

Crònica interior de les Escoles Mercantils Catalanes

El dia 15 d'octubre de 1919 s'inauguraren les classes de l'actual curs 1919-1920. La matrícula ha arribat aquest any a 1,211 inscripcions. Actualment les E. M. C. compten amb 45 classes confluïdes a 25 professors; en aquest nombre no s'hi inclouen els Cursets especials.

La Festa Inaugural del curs 1919-1920 tingué lloc el dia 20 de desembre, amb l'assistència de representants de la Mancomunitat, Diputació, Ajuntament i altres Corporacions oficials.

El President de la Secció d'Educació i Instrucció, En Joan Ors, pronuncià un bell discurs, exposant les iniciatives que la Secció té en projecte pel nou curs i el concepte que la Secció té format de la tasca que li pertoca.

La conferència inaugural corria a càrrec de En Pere Corominas Montaña, professor de l'Escola d'Alts Estudis Comercials. El sumari de la seva conferència signé: Un aspecte del canvi internacional a l'hora present. — Tesaurització baldera de l'or. — L'alça del preu de l'argent representa un greu perill per a Europa. — Necessitat d'assentar damunt nous principis la circulació monetària.

Acabà la Festa amb un parlament de En Josep Puig i Esteve, qui presidia en representació de l'Exm. Alcalde de Barcelona.

Pròximament s'anunciaran un curset de Música a càrrec de En Joan Llongueras i un altre de Teoria de la Literatura confiat a En Josep Grangé.

Demés s'estan fent els treballs preparatoris per a organitzar un curset d'Ampliació de Competibilitat i un altre d'Higiene fundamental.

La Secció d'Educació i Instrucció en les seves últimes sessions s'ha ocupat dels requisits que deurien exigir-se als alumnes per a que tinguin dret a l'expedició del «certificat d'estudis de les E. M. C.».

A proposta de la Direcció tècnica, s'ha acordat, en principi, que per a obtenir l'esmentat certificat sigui precís que l'alumne provi la seva suficiència en un examen especial, compost de dos exercicis, un oral i altre escrit, sobre els temes que determini el tribunal examinador.

El dia 7 del corrent febrer tingué lloc la inauguració del curs de l'Educació Cívica a càrrec d'En Frederic Culi i Verdaguier.

L'organització d'aquest curs ha constituït un veritable èxit, ja que en el dia de la primera classe les inscripcions de matrícula ascendien a 120. Les classes es donen en forma de conferència, segons el següent programa:

Concepte del Dret. — Dret consuetudinari i escrit. — Drets objectius i subjectius. — Socialisme i individualisme.

L'Estat i la Nació. — Formes de l'Estat. — Monarquia i República.

La Constitució. — Els poders de l'Estat. — La Llei.

Els drets individuals. — La Revolució francesa. — Els drets dels pobles i la sobirania política.

El sufragi. — Formes i organització del sufragi.

L'ensenyament primari. — El seu caràcter obligatori i gratuït. — L'ensenyament tècnic.

La província espanyola. — Les Mancomunitats. — La Mancomunitat de Catalunya. — Les delegacions i l'autonomia.

Organització interna territorial de l'Estat. — La regió, la comarca. — El Municipi.

Importància del Municipi. — Els seus fins. — El seu govern. — La Ciutat. — La llei municipal espanyola. — Els projectes de reorganització del govern municipal de Barcelona. — La municipalització de serveis.

Les finances públiques. — Els impostos.

Economia Social. — Segurs. — Retirs obrers: Els Tribunals industrials. — Sindicats obrers. — Vagues i col·lacions.

El dia 13 del corrent, En Agustí Pereña, comerciant català, establert a Shangai, donà una conferència il·lustrada amb projeccions sobre

Xina i Japó. A l'acte assistí nombrosa concurrència que omplènà el gran Saló de festes.

En el proper número publicarem un extracte de l'esmentada conferència.

ADVERTÈNCIA

L'últim número del BUTLLETÍ ESCOLAR es publicà amb data 15 gener 1919. Els altres números corresponents al passat curs no pogueren publicar-se per estar clausurat el Centre per ordre governativa. El número corresponent a gener de 1920 tampoc pogué publicar-se degut a les circumstàncies anormals dels darrers mesos. En reprendre la publicació de nostre BUTLLETÍ esperem que cap nou incident vindrà a interrompre nostra tasca.

El BUTLLETÍ ESCOLAR DE LES ESCOLES MERCANTILS CATALANES és una publicació exclusiva de la Secció Permanent d'Educació i d'Instrucció, independent de la revista mensual «Acció», portaveu del Centre, on es trobarà tot quant faci referència a les Seccions Permanents de Socors Mutus, Propaganda Autonomista, Organització i Treball i Sports i Excursions.

El BUTLLETÍ ESCOLAR sortirà cada trimestre durant el Curs; és a dir, que es reunirà 3 números l'any.

Els matriculats a les E. M. C. són per aquests sol fet abonats al BUTLLETÍ ESCOLAR.

Els socis no matriculats, i tota persona que desitgi rebre el BUTLLETÍ ESCOLAR, deurà satisfer una pesseta per any, mentre no en surtin més que tres números.

Els desitjos de la Secció i dels redactors és que el BUTLLETÍ ESCOLAR pugui sortir cada mes. Això depèn de l'acollida que els alumnes li donuin.

La redacció del BUTLLETÍ és al local del C. A. de D. del C. i de la I., Rambla de Santa Mònica, 25. Barcelona.

ment lent perquè hi quedí l'espessor de pasta desitjada. Aquesta és agafada per una baïeta sens fi que passa tangent damunt del cilindre; i així, ja convertida en fulls de paper, es recull i es porta a una premsa per extreure'n l'excés d'aigua.

Es precis fer observar que la tela metàl·lica del bombo està coberta de cera per allí on no es vulgui que s'hi posi la pasta. Així es fan les mides del paper.

El paper verjurat s'obté substituint la tela metàl·lica usual que està teixida en quadro, per una altra formada amb fils de metall rodons i cosits entre ells, a l'estil d'una persiana japonesa. Aquesta dona un gravat especial al paper.

Un cop premsat es porta a assecar en quadres especials conegudes amb el nom de « puradors » en les quals es gradua la ventilació per mitjà de finestres apropiades. Després s'encola, doncs tal com està no s'hi pot escriure perquè fon la tinta i és com paper secant. La cola empleada és animal, resultant de la dissolució de la gelatina de les carnasses. Calenta la cola, s'hi sumergeix el paper, procurant que s'empapin bé tots els fulls. Novament es premsa i asseca, i finalment es satina, fent-lo passar intercalat amb planxes de zinc per entre els corròns potents d'un laminador.

Llest el paper sols manca fer-ne tries per separar-ne el « bu » del que té alguns defectes, com taques de la cola, arrugues, etc., i de l'estriptat o amb defectes més importants, que també va apart.

E. S.

CONFERENCIES

Un aspecte del canvi internacional a l'hora present

Conferència donada per don Pere Corominas i Montaña, professor de l'Escola d'Alts Estudis Comercials, el dia 20 de desembre, en ocasió de la Festa Inaugural de les E. M. C.

Sumari: Un aspecte del canvi internacional a l'hora present. — Tesaurització baldera de l'or. — L'alça del preu de l'argent representa un gros perill per a Europa. — Necessitat d'assenyar damunt nous principis la circulació monetària.

Les lleis econòmiques que fins abans de la guerra s'havien considerat com a fonamentals, avui no resen. Han vingut noves lleis que pesen

més que les altres, motivat això pel gran trasbalsament del món.

Abans de la guerra, els principals Estats d'Europa junt amb els Estats Units formaven un nucli homogeni que regulava, amb la seva existència d'or, el canvi internacional. Les monedes que no formaven part d'aquest nucli havien de canviar-se amb el grup homogeni, i com que la valor d'aquelles no era el mateix comercialment que nominalment, sofrien una depreciació.

Amb la guerra s'opera una profunda transformació del canvi perquè aquest ja no el dona cap país amb caràcter internacional, sinó que cada país se'l fa segons la seva situació. Actualment s'està formant un nucli que no se sap si serà hegemònic, però que hi hauran d'acudir les velles nacions d'Europa.

La riquesa en que actualment es troba Espanya no concorda amb la decadència política. Però aquesta riquesa no és pas creada, sino afluida. La pesseta és la mateixa pesseta malalta d'abans; el que hi ha, és que les altres monedes estan encara més malaltes.

Amb la guerra, s'ha format una nova economia monetària. Els Estats bel·ligerants prohibiren primer l'exportació de l'or, i després la seva circulació, amb l'objecte d'evitar que marxés del país respectivament. Això ha donat per resultat una enorme acumulació d'or, com no s'havia vist fins ara. Segons les dades que es concixen, hi ha 19,150 milions d'or acumulat, sense comptar l'ex-imperi d'Àustria-Hongria, Bèlgica, Bulgària i algunes altres banques nacionals, les quals fan pujar l'acumulació a 20,000 milions.

Aquesta acumulació d'or és inútil. La reserva d'un stock d'or era lògica en temps normal quan representava una garantia dels bitllets en circulació. Avui aquesta garantia no existeix; els 20,000 milions d'or acumulat no poden garantir la xifra de 152,000 milions en bitllets que es troben en circulació. Els pobles depauperats per la guerra, en mantenir aquest stock d'or, garantia il·lusòria de la existència de bitllets, substreuen de la circulació un capital de 20,000 milions; si admetem un tipus d'interès del 6 per 100, equival a pagar 1,200 milions anuals d'interès.

Per altra part, les banques nacionals no poden treure aquest or perquè fatalment emigraria. Tampoc es pot traslladar a un sol país, perquè aleshores la sobreabundància portaria una depreciació d'or que seria molt pitjor que la depreciació actual dels valors.

El conflicte que l'existència d'aquesta reserva d'or planteja, demostra que alguns dels

No és una cosa facilíssima el confeccionar un programa per a una sèrie de sessions seguides, doncs se topa amb la dificultat de no haver-hi en el mercat pel·lícules del caràcter desitjat, en quantitat suficient, donat el gust del públic o dels empresaris, però confiem que amb el temps i la bona voluntat potser arribarem al fi perseguit principalment per la Secció, que és la regeneració de l'espectacle cinematogràfic.

R

BIBLIOGRAFIA

El paper de fil

Memòria de la casa Vda. de W. Guarro que acompanya al seu donatiu.

Es nodreix el Museu Comercial dels donatius que continuament es van rebent de magatzems, fàbriques i particulars, persones i entitats que cooperen amb el seu despendiment a l'obra cultural que porten a cap les Escoles Mercantils Catalanes.

Una de les darreres ofrenes, molt digna d'ésser lloada per la seva importància i per la gentilesa amb que fou oferida, és la col·lecció detallada de la manufactura del paper de fil (paper de barba), que rebérem de la casa Vda. de W. Guarro.

Juntament amb ella, i responent a una superal·lució mereixedora d'altíssim agraïment, ens fou enviada una memòria completa i precisa de la tecnologia de dit article.

Fóra el nostre gust poder a servir integralment als llegidors del Butlletí, però la seva extensió ens priva de fer-ho. Ara bé, un treball de concentració és impossible per la raó de que ja no pot trobar-se més concisió; així és, que molt a desgrat nostre ens és obligat fer-ne una ressenya fragmentària deixant d'exposar una munió de detalls que, no obstant, entenem altament interessants.

El nom vulgar de «Paper de barba» el deu a que quasi la totalitat de la producció es ven i s'aplica amb les barbes o imperfecció que es noten en les vores del full, resultat de la seva especial fabricació.

Es ven en diferents tamanyes de nombre limitat, ja de temps establert, propis per a les

seves corresponents aplicacions o amb nom especial quiscun d'ells: Regular, Perllongat, Marca Major, etc. D'un sol tamany poden haver-n'hi de qualitats ben diferents. Així es ven, per exemple, el paper Regular de 1.ª, 2.ª, 3.ª i 4.^a

Aquesta mena de paper és insubstituïble per a tots aquells treballs que per la seva importància i transcendència estan destinats a llarga duració: escriptures, testaments, etc.; i pels que per la seva constant manipulació o intercanvi precisa resisteixin a tota violència: bitllets de banc, títols, accions, etc. Igualment molts intel·lectuals i cases editorials de mires enlairades, fan en cada edició de les seves obres una quantitat reduïda en paper de fil, ja que aquest per la seva naturalesa és en alt grau incorruptible.

Ço que li dona aquesta preciosa qualitat és l'ésser fabricat prenent exclusivament com primera matèria el drap. Com que els draps són d'una varietat extraordinària, són objecte d'una rigorosa classificació en la que es té en compte principalment el color i la classe del teixit. El drap, després d'haver-li tret la pols en un aparell nomenat «diable», es tria per classificar-lo, treient-ne a l'ensem les vores, forros, botons i traus, reduïnt-lo per mitjà de dalles especials a mides apropiades.

Segueix el lleixinatge, fet generalment amb dissolució de sosa caústica més o menys concentrada o donant a les lleixiuadores, amb vapor d'aigua, diferents pressions i temperatures.

Després de lleixinat passa el drap a les piles holandeses, de forma ovalada, on al mig, i en el sentit del llarg de l'òvul, hi ha una divisió que no arriba a les parets. L'aigua hi entra en abundància i surt per un sobreixidor que a voltes és un cilindre cobert d'una tela metàl·lica finíssima que solament deixa passar l'aigua bruta. Hi ha també un nou cilindre proveït de gavinetes generatius que desfan el drap al ficgar-lo contra unes altres fixes en el fons de la pila.

Un cop neta la pulpa de drap s'ha de blanquejar, ço que es logra en la mateixa pila, tirant-hi una quantitat apropiada d'hipoclorit de calç. Novament es renta per eliminar tot el clor, en unes altres piles, dites refinadores. La pasta, un cop escorreguda, és ja tan blanca que dona l'impressió de la neu.

Posada una quantitat precisa de pasta, de fàcil que resti en suspensió dins l'aigua d'un recipient, es fa possible que vagi dipositant-se suaument damunt d'un bombo sumergit fins a l'eix, cobert d'una tela metàl·lica molt fina i animat d'un moviment de rotació, lo suficient-

BUTLLETI ESCOLAR

de les

Escoles Mercantils Catalanes

Publicat per la Secció Permanent d'Educació i d'Instrucció del Centre Autonomista
de Dependents del Comerç i de l'Indústria

BARCELONA

15 de Juliol de 1916

NÚMERO 3

SUMARI

EXPANSIÓ: DES DE BOLÍVIA: *S. Verdaguer.*

TREBALLS ESCOLARS:

BREU RESUM DE LA HISTÒRIA DE LA TAQUIGRAFIA: *M. Calver.*

DE LES OPERACIONS DE BORSA: *J. Pagès.*

ELS COLORANTS NATURALS I LLURS APLICACIONS
DINTRE LA TINTORERIA: *Ramón Peypoch.*

CONFERÈNCIES: ELS MAGATZEMS DE COMERÇ: *S. Estapé.*

TRADUCCIONS DELS CLÀSSICS: MERCY, de Shakespeare: *Francisco Pallàs.*

TRADUCCIONS CIENTÍFIQUES: LA INSTRUCCIÓ ULTERIOR
DELS VIATJANTS DE COMERÇ, de Landels: *Tomàs Manzaneres.*

L'ENSENYAMENT COMERCIAL A ANGLATERRA: *Ferrán Bofer.*

QUESTIONS PEDAGÒGIQUES: RESPOSTA A LA LLETRE
OBERTA D'EN R. RUCABADO: *Josep Sala i Ricol.*

NOTES BIBLIOGRÀFIQUES.

CRÒNICA INTERIOR DE LES E. M. C.—FESTA DE GERMANOR.

EXPANSIÓ

Totes les informacions que tendeixin a fer obrir la volada al comerç i la indústria catalana i proveïguin d'alumnes, socis o gent jove adicte a l'esperit de nostres Escoles, tenen aquí un lloc.

Mal propagarem prou la idea de que nostres productes haurien de tenir per mercat el món sencer, manera principal de fer independenta nostra indústria, del mercat de la península.

Aquesta orientació és la manera principal també d'estimular nostra gent jove: a) per a la emigració intel·ligent i vinculada amb els interessos patris; b) per a la organització moderna comercial i tècnica de nostra indústria.

L'article present és una lletra escrita per un jove amic de les E. M. C. Sol·licitem aquí l'enviu constant d'informacions dintre aquest sentit a tots els consocis, condeixebles i amics escampats pel món. La col·laboració d'ells serà molt estimada, sobretot pel lligam que establirà d'ells amb nosaltres, d'ells amb ells i de nosaltres amb tots.

Des de Bolívia

PER AL COMERÇ CATALÀ

Em proposo estudiar els avantatges que de la guerra poden reportar la indústria i comerç de Catalunya, mirat des de Bolívia, i en lo que es refereix a aquesta nació.

Sols dos factors propis té Bolívia amb que comptar: l'un riquíssim, la mineria; l'altre a mitges, l'agricultura; i dic a mitges, perquè l'agricultura no dona de bon troç l'abast per a satisfer les necessitats del país.

D'indústria no n'hi ha, i és per això que tots els articles manufacturats, Bolívia té d'importar-los.

Les nacions que tenen amb ella més negoci d'exportació, eren: Alemanya, Estats Units, Anglaterra i França.

Alemanya ha tingut de deixar de negociar-hi; Anglaterra i França, per ara, no ofereixen tampoc els seus productes.

Quedaven, doncs, des del començ de la guerra i amb el camp lliure els Estats Units; al principi, aprofitant l'ausència de la competència, es proposaren acaparar l'assortiment dels mercats sud-americans, i ho lograren; però prompte els hi vingué la sed d'or i convertiren el negoci en una mena d'espollació.

Si bé els comerciants d'aquí es donaven compte de l'abús que els hi feien en els preus, i en protestaven, no hi havia altra porta on trucar.

S'havia trucat a la del comerç català, però aquest encara no havia respost.

Però més tard, els Estats Units feren contractes oficials i comercials amb Europa, i ja es comencen a sentir aquí els seus efectes; les comandes de genres les serveixen amb molt retràs i les que són més recents es fem, amb fonament, que pot ésser no les compleixin mai.

Aquesta actitud, segons es creu aquí, té dos aspectes: l'oficial, per a nivellar llurs deutes d'Estat amb Europa, i el comercial, de que es vol fer conèixer al vell món els productes de les manufactures americanes.

Resultat de tot això, és que les nacions sud-americanes, i especialment Bolívia, degut a la seva situació al cor del continent, passen per una gran crisi per manca de mercaderies; crisi que es podria remeiar si el comerç català girés els ulls vers aquest país, sens que per això sofrissin detriment llurs caixes.

Fa pocs dies que varen arribar varies de les respostes que els comerciants catalans han tingut a bé enviar. I, la veritat sigui dita, són molt poc afalagadores. Atinent a que, sol·lici-

tant preus i contacte comercial, les cartes eren de grans cases importadores i de solvència regonegada arreu del món, i que es comprometen en totes el pagament de la mercaderia *abans de sortir aquesta de Barcelona*, quin efectiu faria el Banc tal o qual, contra entrega de documents d'embarc; atenent-nos a això, repeteixo, les contestes vingudes foren incomprendibles i produïren un efecte desastrós. Als catalans establerts aquí ens feriren del mig del cor, i els estrangers que comparïen amb nosaltres la idea, de la importació de genres de la nostra terra, tingueren ocasió per a fer burla dels coneixements i esperit d'empresa dels comerciants de Catalunya.

La més atenta de totes les rebudes, deia: «Degut a la guerra europea, les nacions bel·ligerants ens compren les mercaderies a molt bons preus, i això fa que per ara no pensem dedicar-nos als mercats d'Amèrica.»

Però els d'aquí han insistit. Per necessitat tots, i per patriotisme algú, altra volta s'ha escrit suplicant a les cases productores catalanes que fecin el favor d'estudiar l'assumpte i decidir-lo amb breuetat. Aquesta volta hi ha qui té moltes esperances de que l'acord serà favorable i ja no falta qui es prepara per a fer bones compres.

Els més optimistes estan frisosos esperant la bona nova i molts ja s'imaginen els aparadors dels comerços d'aquí, rublerts de mercaderies de marques catalanes, marques que podrien assenyorar-se del mercat i fer-se imprescindibles. L'època i les circumstancies ens afavoreixen, i aprofitant-se Catalunya es trobaria amb profitosos mercats, oberts amb relativa facilitat, mercats que no perdria pas fàcilment.

L'exportació que, segons ens enterem, fan els comerciants catalans a les nacions bel·ligerants, mirada des d'aquí no té més aspecte que el d'un negoci d'ocasió que els ha caigut per sòrt i mercès a la desgracia dels altres; negoci que no durarà ni un dia més que la guerra.

Acabada aquesta, les nacions actualment en lluita d'armes, empendràn una nova lluita: la conquesta i reconquesta dels mercats.

Es molt de doldre que per l'enlluernament de negocis passavolants, o per manca d'impuls, la indústria catalana desatengui els mercats que ara se li obririen fàcilment i s'arrisqui a que al firmar la pau perdi encara la poca exportació que fa ara.

S. VERDAGUER P.

Publiquem a continuació, escullits a l'atzar, alguns dels treballs que enguany s'han presentat a l'Exposició Escolar organitzada entre els alumnes de nostres Escoles Mercantils Catalanes.

Breu resum de la Història de la Taquigrafia

Conegut és el nom de «Taquigrafia» i conegut també és ço que's comprèn baix aital nom.

La paraula Taquigrafia val tant com escriure ràpid, i es defineix «un art que té per objecte l'escriure tan ràpidament com s'enraona».

Té la Taquigrafia sa història i ha rebut en el transcurs de sa evolució diferents noms: Braquigrafia, Okigrafia, Radiografia, Stenografia, Semiigrafia, etc., que per les arrels de que es componen el significat ve sempre a resultar «escriptura breu i ràpida».

Poguer saber aon i quan té lloc el fet concret de l'aparició d'aquest art, és cosa intrincada i difícil, ja que a l'investigar-ho es confonen la Taquigrafia amb l'escriptura.

S'ha dit que la Taquigrafia és precursora de l'escriptura corrent, essent considerada aquesta com una forma més lenta de la Taquigrafia, però més intel·ligible. Interessant és veure els fonaments d'aital criteri.

L'home en les primeres èpoques de sa civilització vegé prompte que tenia necessitat de comunicar-se amb sa família o altres semblants sens que es trobessin lluny d'ell; que tenia necessitat d'immortalitzar quelcun fet important de son poble o de sí mateix; que els pensaments que a ell se li acudien, creia convenient que fossin coneguts pels homes d'altres generacions; i fou quan procurà inventar signes per a representar ço que volia expressar als demés sense fiar-se de la paraula que sempre transforma els fets.

Es precis, doncs, buscar quines foren les civilitzacions més antigues on se forjés aquest cívica principi. La Xina, l'Egipte i els pobles arys són dels més antics de la Història. Ells crearen signes ben diferents i difícils d'entendre, però coneguda la relació entre el signe i el significat podien expressar, rudimentàriament al principi, i comprendre lo que en les pedres, rèjols, arbres o en *papyrus* escribien o simbolitzaven.

L'escriptura xina i el sànscrit (ja desaparegut) no semblen sinó monogrames enrevesats dels sistemes taquigràfics actuals; més això pot considerar-se com una dada sobre

els orígens de la Taquigrafia, però no com una influència, car ambdós pobles que usaren dites formes d'escriptura han permanescut l'un estancat i l'altre invadit.

En canvi, el poble egipci que sembla el menys indicat per anar-hi a cercar relació de sa escriptura jeroglífica amb la taquigràfica, la primera difícil de costosíssima interpretació, l'altra ràpida, fàcil i entesa, es aon s'ha anat a fonamentar-hi l'origen de la Taquigrafia, encare que no tots els tractadistes estàn d'acord amb aquesta teoria, i aquí naixen les divergències i oposats criteris, ja que admetent els jeroglífics egipcis com l'origen de la Taquigrafia és regonèixer el fet de que aquesta és precursora de l'escriptura corrent.

Uns són partidaris de que els jeroglífics egipcis res tenen que veure amb la Taquigrafia per considerar a aquells com una escriptura lenta sense fonètica i difícil; i altres, que per son simbolisme i signes convencionals i per ésser una primera manifestació que per tant devia ésser imperfecta, no dubten creure que és principi de la Taquigrafia.

Es de notar, com a aclaració, que si bé cada dibuix i signe simbòlic representava, abreviat en lo possible pel convencionalisme, un acte o quelcuna cosa de la vida, no era veritablement una «escriptura» per quant s'apartava de la fonètica; ni tampoc podia ésser una «Taquigrafia» perquè no cercarien en un principi la velocitat, base de la Taquigrafia, sinó la estabilitat i la comprensió; per tant devien posar-hi molt temps per a representar qualque fet, ben al contrari de la Taquigrafia.

Lo més lògic fóra considerar als jeroglífics egipcis com un primer esforç de l'home per a aconseguir la representació gràfica de ço que es proposava i per conseqüència seria el primer fonament comú a l'escriptura i a la Taquigrafia, ja que aital sistema devia evolucionar per assolir l'estabilització i adopció pels demés pobles que vingueren.

Així ocorregué, ja que aquella escriptura no era la més a propòsit i deslitzable per a poguer estendre la vida de relació i consolidar-se els principis cívics i filosòfics.

Foren els fenicis, segons es creu, els que el destí els encarregà de portar a cap aital evolució. Aquests copiaren quelcom d'ells i dels hebreus que es diu si ja usaven una Taquigrafia i procuraren formar altres signes fonamentats en la fonètica que fossin més assequibles al poble. Es creu que les diferents direccions que tenen sos signes segueixen les de les cinc rutes corresponents als viatges marítims que portaven ells a fi.

I així de les representacions egípcies, que a voltes semblen quadros (pintaven el fons negre i amb nombrosos punts blancs que serien les estrelles si el fet havia ocorregut per la nit, per exemple) es va passar ja a signes, tots fonètics, més fàcils i menys simbòlics, quin progrés aprofitaren aquelles generacions.

Del poble fenici que exportà son alfabet pel món, n'esdevé el perfeccionament d'aquest art d'escriure que després va ésser modificat pels grecs.

El poble grec comprengué desseguida la importància de l'art d'escriure ràpid i va ésser estudiat i conreat per sos homes il·lustres; és aon ja té veritable personalitat.

Xenofont indubtablement no hauria pogut recollir «les conversacions memorables» en que ens explica la vida d'En Sòcrates, son mestre, ni hauria pogut conèixer tant a fons les doctrines de aquest si no hagués usat la Taquigrafia; aquells grans homes d'aquell poble difícilment hagueren pogut escriure tants i tants volums.

Plutarc, grec, va fer un tractat de «Inchografia» en el que exposava el sistema de «sigles» adoptat per quasi tothom. Consistia aquest sistema taquigràfic en escriure, de certa manera, la primera lletra de cada paraula. Aquest sistema fou importat a Roma i adoptat en el Foro i demés Assamblees, però tenia el gran inconvenient de que resultava bastant fàcil poguer substituir les paraules que fossin comprometedores per altres que canviessin per complet el sentit de les declaracions o discursos.

No tenia doncs raó de perpetuar-se un sistema tan poc seriós; prompte evolucionà altra volta la Taquigrafia degut a un esclau de Ciceró anomenat Marc Tuli Tiró que per a captar-se les simpaties de son amo, i a fi d'assolir la llibertat, es proposà seguir la paraula de Ciceró quan aquest discursava en la política de Roma. Ho logrà inventant-se nombrosos signes, i per pago a tanta intel·ligència i esforç, Ciceró el va manumitir, essent després son amic.

Ben aviat s'extengué el nou mètode que encare que engorros i llarg d'apendre, logrà ser après per infinitat de ciutadans de l'Imperi Romà, essent Basil·l i Justinà els qui més apoiaren aquest art que era estudiat pels nobles com un coneixement necessari.

El sistema de «sigles» que en llatí vol dir una sola lletra, i el de les *notes tironianes* eren doncs la Taquigrafia d'aquella època, però s'ha de tenir present que no escrivien més depressa que nosaltres, ja que sobre no

tenir-ne necessitat no els hi hauria sigut possible.

La gravetat característica dels demagogs grecs i dels oradors romans portava aparellada una paraula pausada i forta que donava als taquígrafs espai suficient per a que poguessin seguir la disertació. Aquells sistemes difícilment haurien donat l'abast a nostres oradors. Per lo vist, allavors segurament no s'enraonava tant i tant depressa i malament com ara.

A propòsit de lo que acabo de mentar; és digne d'anotar dintre la Taquigrafia com un cas curiós, el ocorregut a França en temps de la revolució. Desitjant obtenir escrits els parlaments que els agitadors i els homes del poder dirigien al poble, a fi de tindre més segures i sabudes totes les ofrenes i plans, varen tenir-se d'inventar o ingeniar per manca de taquígrafs el següent mitjà: S'assentaven 40 o 50 individus al voltant d'una gran taula i quan l'orador començava a enraonar, el cap de taula d'ells retenia totes les paraules que podia de les que aquell anava dient i immediatament tocava el colze del company del costat per a que des d'aquell instant fes aquest lo mateix, i així successivament, tenint temps d'escriure lo retingut en l'espai que mitjançava abans no els tornava a tocar el torn.

Pels temps dels romans en feren els cristians gran ús de la Taquigrafia en sos sermons i doctrines que ensenyaven al poble, ja que de paraula no hagués sigut possible que el dogma de Crist s'hagués conservat intacte.

Després Sant Agustí, Sant Joan, Sant Jeroni i en fi totes les figures més rellevants de la propagació del cristianisme, l'adoptaren en sos escrits com a mitjà de poguer atendre a totes les necessitats que la Religió els hi exigia.

El P. Carpentier, per un estudi dels textos romans i grecs escrits amb notes tironianes, va poguer publicar una obra en l'any 1747 explicant detalladament com era aquest sistema i el significat de quasi tots els signes, lo que conseguí per deducció. Calcula dits signes en uns 6.000, encare que algú els fa elevar a 13.000. En quant a obres escrites amb «sigles» es creu que ja no existeixen els originals. La historia de la Taquigrafia fins els cristians havia passat, per tant, per dos períodes diferents: el 1.er de formació, i el 2.^{on} de esplendorositat ja que era coneguda per molts. Allavors va vindre el 3.er període, que és de decadència, produïda per la invasió dels bàrbars i que durà fins al terminar l'Edat Mitja.

En aquest període, la ciència i l'estudi sols

pot anar-se a cercar en els claustres dels monjos. El feudalisme va privar i entorpir tot estudi, inclòs la Taquigrafia, doncs d'aquest modo el senyor podia obrar amb més llibertat i sense que un escrit pogués demanar-li comptes de tals o quals paraules, ni que les sentències que dictés poguessin ésser taquigrafades per aplicar-les amb un cas semblant. Així s'estrafeien les declaracions i acusacions i l'absolutisme no tenia llaços que l'estrenyessin.

Quan les nacionalitats tornaren a formar-se i el parlamentarisme prengué altra volta peu, la Taquigrafia tornà a resorgir junt amb les demés arts i ciències per alcançar ja cada cop més una transcendència i una necessitat que la fa precisa dintre tota societat civilitzada.

No sembla sinó l'art de l'economia i de l'utilitat indiscutible per a ésser aplicada en tots els casos i per tots els individus. Els metges per a sos malalts, els estudiants per a sos apunts, el publicista per a ses informacions, el dependent per a la correspondència, per els poetes i escriptors que necessiten, tots, escriure molt i ràpid, i en fi, en les institucions governamentals — col·legis, col·legisladors, etc. — Tribunals de Justícia, i altres aplicacions que seria pesat enumerar.

Còm hauria pogut escriure Didim el gramàtic els 40,000 volums que se li atribueixen i Varron el 1,500?

Les ciències, les lletres i l'estudi en general, foren empenyits cap al camí de la perfecció després de la instauració de les nacionalitats, i així mateix la Taquigrafia que no tenia perquè restar reçaçada, essent objecte d'estudi per part dels homes que comprenien el valor del «temps» i de la importància de l'art que ens ocupa, i plogueren sistemes a quin més perfeccionat.

Taylor i Pitman, foren els sistemes anglesos que es vulgaritzaren més. A França, En Prevost i En Duployé, i a Alemanya el de Gabelsberger i Stolze, i a Espanya fou conreuada la Taquigrafia per En Francesc de Paula Martí que va traduir la *Stenografia Anglesa* d'En Taylor i en 1803 va publicar una obra de *Taquigrafia Castellana* inventada per ell, logrant establir una càtedra a Madrid. En Garriga ha creat el sistema de son nom i després han sorgit arreu nombroses escoles reformistes.

La Taquigrafia, passant ses vicissituds, sempre ha sigut conreuada en nostra Península. Hermós és el treball d'història d'aquest art, publicat per l'Orellana.

La Taquigrafia Catalana, estudiada el pre-

sent curs de 1915-1916 sota la direcció del professor En Josep Gay, en aquest Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria, és una modificació feta pels eminents Serra i Aribau, de la Taquigrafia Martí.

Va ésser creada la Taquigrafia Catalana propiament per al Català, però s'adapta per a taquigrafiar italià i castellà, i amb lleugeres modificacions el francès. Així es demostra la bonesa de nostre sistema taquigràfic.

Al final d'aquests exercicis va un escrit en castellà posat en Taquigrafia Catalana per a fer patent que és aplicable a altres llengües, a més de la nostra, com abans ja he dit.

Innecessari seria, després de lo exposat, insistir sobre la importància i utilitat d'aquest art que, a més d'haver sigut ben acollit per tots els pobles de tots els temps, mereix actualment les més bones lloances i consideracions de tot el món. Està extès per arreu i usat per un sens fi de persones, sent-se cada volta més imprescindible son coneixement per representar el principi efectiu de l'economia i aprofitament del temps, regonegut, aquest, com «or» en nostre segle. Amb la Taquigrafia, en la qual es poden arribar a escriure de 150 a 200 paraules per minut, o sigui 6 ó 7 vegades més ràpid que la escriptura corrent, i la màquina d'escriure, s'operen miracles o prodigis de rapidesa. D'altra forma, no es podrien atendre certes necessitats en que la velocitat és precisa de tot punt.

Ambdós arts combinats, taquigrafia i mecanografia, donen el màxim d'intensitat a la expressió de la febrilitat i energia de nostra època.

M. CALVET.

Alumne de la classe de Taquigrafia Catalana

De les operacions de Borsa

Les operacions de Borsa poden dividir-se en dos grups principals: al comptat i a terme; les operacions al comptat són aquelles que a l'endemà de contractades es liquiden, entregant el venedor els títols i rebent els diners de l'import total dels mateixos, i el comprador viceversa, o sigui rebent els valors i entregant l'import. Quan aquesta operació és intervinguda per un agent oficial n'expedeix una pòl·lica en la qual hi consta el nom i cognoms del comprador, classe i numeració dels títols. Dites pòl·lices fan els títols irreivindicables, o sigui que en cas de sortir alguna reclamació sobre els mateixos (cas que es pot dir no succeïx mai), el jutge no té dret a apropiar-se

dels títols, però no evita el tenir de sostenir un plet més o menys costós amb els reclamants. Quan la operació és intervinguda pels corredors socis del Mercat Lliure, també n'expedeixen pòl·lica que, registrada per la Cambra de Compensació de dita entitat, garanteix els títols de tota reclamació present i futura, comprometent-se, en cas de sortir reclamats, a canviar-los immediatament per uns altres de la mateixa classe i valor que no ho estiguin. De la comparança d'ambdues garanties es desprèn una major conveniència vers la del Mercat Lliure, ja que el comprador està cobert de tota contingència.

També es fan moltes operacions al comptat en els domicilis respectius de les cases de banca i borsa per la comoditat que ofereix al rendista l'estoc de quasi totes les classes de valors que tenen en cartera, permetent-los-hi poder entregar els valors immediatament d'haver rebut els diners, quan és compra, i viceversa quan és venda, tenint sempre diner o paper al canvi corrent de Borsa. D'aquestes operacions, nomenades de finestrata, els banquers també lliuren la corresponent pòl·lica amb iguals garanties que els corredors socis del Mercat Lliure.

Les operacions a terme són una mica més complicades pel sens nombre d'aplicacions que s'hi poden fer, ja que en elles hi radica la especulació, que consisteix en anar a buscar la diferència entre el preu actual amb el preu probable futur, més alt o més baix, segons el criteri de l'especulador.

Les operacions a terme, com la mateixa paraula indica, són operacions que es contracten avui per a liquidar-les a una data determinada per endavant. A la Borsa de Barcelona s'efectua la liquidació el primer dia de cada mes, així és, que el que compra en qualsevol dia del mes s'obliga a rebre els títols comprats, mitjançant el seu pagament, el dia primer del mes pròxim, o viceversa si és venedor.

Però essent les operacions a terme, com ja hem dit, les més adequades per a la especulació, es pot dir creades per la especulació, són moltes les vegades que al comprador no li convé rebre els títols o al venedor entregar-los. Si és el comprador, busca un capitalista que li deixi el diner, més ben dit, que li retiri per un mes els títols que ell hauria de rebre. El prestamista cobra una quantitat que varia segons l'abundancia de capitals disponibles, com a interessos del capital prestat, quedant-li així al comprador la operació reportada per al mes següent. Aquesta operació es denomina doble. Són molts els capitalistes que

s'hi dediquen, ja que sense córrer cap risc els hi surt el capital ben remunerat, a l'ensens que el tenen compromès per poc plaç.

Quan la gran abundancia de capitals disponibles fa que els compradors vulguin el paper i el venedor no el tingui, aqueix té que buscar el paper, o sigui que un rendista li deixi per aquell mes i a rebre al mes pròxim, pagant-li un tant de deport per haver-li deixat el paper. Aquest cas, que és molt ventajós pel rendista, ja que cobra l'interès dels cupons més el que li abona el baixista, és molt poc freqüent.

Encara que les operacions a terme siguin, com hem dit, per a liquidar-les el dia primer de cada mes, també es fa una liquidació diària de totes les operacions fetes el dia anterior, per les diferències, casant entre si el paper dels socis que estan a l'alça, o sigui que tenen comprat amb els que tenen venut, posant-lo a un canvi regulador que sempre és l'enter immediat al canvi de *tanca* de la última sessió del dia anterior. Així no hi ha grans diferències a cobrar ni a pagar, quedant, per lo tant, sempre cobertes amb la garantia obligatòria a que està subjecte tota operació a terme.

Moltes són les operacions a que dona lloc el mercat a terme, essent totes elles molt ingenioses, permetent assegurar el límit de les pèrdues en cas d'una especulació desgraciada; però totes elles, més que per explicades, són per viscudes pràcticament, ja que aparentment són molt complicades i senzillíssimes en la seva aplicació.

Una de les característiques dels borsistes és la bona fè, puix sense ella no es podria realitzar cap operació, ja que tot contracte es fa de viva veu, anotant-se, senzillament, cada una de les parts en una llibreta la operació com a recordatori; havent-hi, la major part de les vegades, al liquidar-les a l'endemà, una pèrdua o un guany, sense que això faci que cap dels contractants negui mai la operació.

Per molta gent els borsistes són homes *vivids* del joc, considerant les operacions de borsa com un joc d'eizar per jugar-se fortunes com se les podrien jugar a la ruleta. Molts, portant-ho a l'extrem, fins sospiten que siguin uns jugadors tramposos que s'incauten dels diners dels que s'hi deixen caure.

Res més lluny de la veritat que aquestes versions nascudes del despit de molts que, creient la borsa com un lloc per enriquir-se fàcilment, s'hi llencen sense conèixer ni estudiar la operació que realitzen.

Les especulacions de borsa no són ni més ni menys que les especulacions sobre mercaderies com fa tot comerciant, sigui en robes,

grans, colonials, etc., perquè si aqueixos han de tenir acert en les compres i vendes per efectuar-les ventajosament, enterant-se de les disposicions del mercat, tant productor com consumidor, el borsista també té que enterar-se de l'estat en que es troba la companyia a que perteneixen les accions sobre les quals vol especular estudiant, i aquí radica el que en podríem dir ull clínic del borsista, si dita companyia pot prosperar amb el seu negoci o pel contrari aquesta pugui anar en decadència, perquè naturalment que si aqueixa prospera, les accions de dita entitat valdràn més, essent bona ocasió per a comprar, prenen posició a l'alça, i si els negocis van malament, el de vendre, o sigui a la baixa.

Una de les condicions que ha de tenir tot borsista és ésser moderat, no deixant-se portar per l'entusiasme d'una felicitat especulació carregant molt la posició, ja que també s'està exposat a qualsevol contingència imprevista i mallogra la operació.

Està, doncs, determinat que la especulació de borsa no és una cosa perillosa, sempre que es porti amb la cura en que es deu portar tota acció humana.

Les operacions de borsa són la base de moltes riqueses, car sense la especulació foren molts els negocis que no es podrien portar a cap; és ella qui aporta grans capitals per a tota mena d'empreses, com són ferro-carrils, per a produir gas i electricitat, de telèfons, de transports, de línies de vapors i d'altres innumbrables; és la que deixa, per mitjà d'emprèstits, grans quantitats als Estats i corporacions per a poder atendre les obres públiques i així desenvolupar la riquesa del país; és la que fa sortir l'or caixes enfora per a fer lo produir; és la que permet que el petit estalvi aporti el seu modest concurs a les grans obres de progrés i així procurar pel benestar de la humanitat.

J. PAGÈS I PLÀ.
Alumne de Llicenciació Mercantil

(Fragment del treball de fi de curs presentat per dit senyor amb el títol «Dels Centres de Contractació»).

Els colorants naturals i llurs aplicacions dintre la tintoreria

La guerra europea, que fa dos anys està ensagnant la Europa, ha creat, entre altres, una situació difícilíssima a la indústria tintorera en general, a causa de la manca de colors d'anilina i demés colorants artificials.

Tothom sab que el monopoli d'aquests darrers està, llevat comptades excepcions, en mans dels alemanys. El bloqueig que les potències aliades han establert contra els imperis centrals, ha sigut causa de la carestia i subsegüent encariment de les substàncies colorants artificials, que han arribat a assolir preus fabulosos.

En virtut d'això, els tintorers no han tingut més remei que tornar a l'antic sistema, o sigui tenyir amb colors naturals, la majoria dels quals, si bé no havia desaparegut del tot del mercat, llur consum havia minvat bastant, degut a la reduïda gama de colors que amb els extractes es pot obtenir i a la gran facilitat d'aplicació que tenen els colors d'anilina, alizarina, etc.

Entre aquells, n'hi ha diversos, con la grana (es cultiva a Castella, Lyó, Avinyó, Alemanya i Holanda); l'anil o indigo (provinent de la India, Guatemala, Honduras, Mèxic, Nicaragua i República del Salvador); la coixinilla (cultiu molt extès a les illes Canaries, Guatemala, Mèxic i Venezuela), i la cúrcuma (se'n produïx a la Península Ibèrica, Xina, Conxinxina, Índia Francesa, Nova Caledonia, Tripolitania, etc.), dels que la producció ha sigut quasi anul·lada degut a llur substitució per colors artificials similars.

Els colorants naturals, qual ús està avui de resultes de la guerra més generalitzat, són els de Campetxe, Cuba, Quercitró i Brasil.

Els més importants de tots ells són els *extractes de Campetxe*: Aquest article ha sigut el natural que ha sofert una disminució menys intensa en son consum abans de la guerra i un augment més considerable durant aqueixa, car els tintorers s'han vist obligats a usar lo de non per a fer els negres sobre llana i cotó, en qual operació havia sigut substituït amb avantatge pels colors al sofre i diazotats. Respecte a la tintura de seda, fins avui no s'ha trobat cap color artificial que el substituís amb avantatge.

Diferents classes d'extracte de Campetxe. Es presenta en el mercat sota les següents formes:

1.ª Extractes cristal·litzats i pulveritzats. (Hemafines cristal·litzades i pulveritzades);

2.º Extractes secs i Hematines en pans;

3.º Extractes i Hematines líquids i pastosos.

Cal fer remarcar que les Hematines són extractes de campetxe en llur grau màxim de concentració.

Extractes cristal·litzats: Com ho indica el nom, aquests extractes són venuts sota la forma de cristalls fins i pulveritzats, d'una potencia coloratriu major que els secs i líquids; són molt solubles a l'aigua. Es subdivideixen en oxidats i no oxidats. La particularitat dels primers és de fixar-se més ràpidament sobre la fibra i, per lo tant, quan la tintura està acabada no augmenta llur intensitat, tot al contrari de lo que succeeix amb els no oxidats, els quals amb la influència de l'aire i dels mordents s'oxiden i prenen un color més intens. Conseqüència d'això és que per a negres convé el campetxe no oxidat, car així augmenta de tò sobre la fibra, mentre que per a grisos i blaus s'usen els oxidats, car diis tons d'augmentar alterarien el color. Dèu tenir-se present que per a mordents a base de ferro (sulfat ferrós), aram (sulfat cúpric) o crom no reduït (bicromat de potassa amb àcid sulfúric) s'han de fer servir els extractes no oxidats, i per a mordents a base de crom reduït (òxid de crom o bicromat de potassa amb tartrè o àcid làctic) els oxidats.

Extractes secs: S'obtenen concentrant fins a 45/46º l'extracte líquid. Venen en forma de pans i sense oxidar.

Extractes líquids: Tenen, per regla general, una concentració de 30º Bé, d'una riquesa coloratriu molt variable. N'hi ha d'oxidats i no oxidats. 100 kilos aproximadament d'un d'ells equivalen a 60 kilos de sec i 45 de cristal·litzat.

Negre de campetxe sobre llana: Somera-ment senyalat el procediment, pot dir-se que consisteix en lo següent:

Es prepara un bany bullent compost de 3 % bicromat potàssic, 2 % àcid sulfúric i 3 % de sulfat cúpric. En aquest bany, si la llana és fina deu bullir-hi una hora i si és ordinària una hora i mitja. Després es treu del bany i si és fil es renta una hora i si és floca s'exposa a l'aire durant unes quantes hores. S'entra la llana al bany de tintura, compost de 3 a 5 % d'Hematina cristal·litzada no oxidada o la equivalent en les altres dues classes, on deu bullir-hi una hora quan menys. S'alceca de nou, es deixa refredar i es renta en un bany a 50º amb adició de 1 % de bicromat potàssic i 2.5 % d'àcid sulfúric. Se li donen varies voltes i s'estén.

Negre de campetxe sobre cotó: Es bull el

cotó durant una hora i després se'l passa per un bany a fred de 8 % de nitrat ferric, se'l té estès durant mitja hora i després se l'entra al bany de tintura compost de 3 a 4 % d'Hematina cristal·litzada o la equivalent en les diferents classes. En aquest bany deu bullir-hi una hora, transcorreguda la qual deu aixecar-se el cotó i afegir-se al bany 1.5 % de sulfat ferrós i 0.5 % de bicromat potàssic, i quan tot està dissolt (és preferible tenir-hi ja) s'hi entra el cotó i se li donen varies voltes i es treu del bany. Finalment, pot passar-se'l per una dissolució de sabó industrial o oli turc. Es renta i s'estén.

Negre de campetxe sobre seda: Després de bullida la seda se la passa al bany de carga, compost de Pink-Salt (biclorur d'estany) amb proporcions variades, segons l'augment que vol que es prengui. Després va al bany de fosfat, fet lo qual es passa una hora per nitrat ferric, s'escorre, es renta dugues vegades a fred i una en calent. La operació del nitrat, rentar i escórrer, es repeteix diverses vegades (de quatre a vuit). Després s'ensabona bullint i es passa a blau amb 20 % de ferroclanur potàssic i 10 % d'àcid clorhídric. Es renta, s'escorre i es passa mitja hora per un bany en calent integrat per 200 a 300 % de caixú (cato roig o catecú. Se'n diu també gambier); es renta i s'afegeix al bany 8 % de sal d'estany (clorur estanyós). S'hi entra de nou i s'hi deixa tota la nit. Es renta i es passa durant una hora per un bany en calent compost de 4 a 5 % d'Hematina cristal·litzada i 20 % de sabó. Es renta i passa per pirolignit de ferro durant una hora i s'estén. Després es passa per un nou bany de caixú (25 %) i es tenyeix durant una hora en calent amb 6 a 7 per cent d'Hematina cristal·litzada i 25 % de sabó. Finalment es renta amb àcid acètic o cítric i oli d'olives.

En aqueixa somera descripció han sigut senyalats els principals usos del Campetxe. A ells deuen afegir-s'hi la tintura de cuirs, plomes, forros, paper; els diferents estampats sobre llana, cotó i seda; la preparació de tintes, llagues, etc., industrials totes elles que ja de sí constitueixen una especialitat, lo qual fa que en aquest petit estudi no se'n pugui parlar, podent solament dir que sigui la que es vulgui l'aplicació que se'ls hi dongui, el principi fonamental és a tothora el mateix: aprofitar les diferents coloracions que el campetxe pren a l'ésser atacat per les diferents sals metàl·liques.

Així, doncs, per a obtenir un negre blavós es fa amb campetxe sobre crom i alum; un ne-

gre brunós, amb campelxe sobre crom; un marró, amb campelxe, Cuba i Brasil sobre crom i aram; el gris, amb campelxe i llima sobre ferro, etc.

Extracte groc de Cuba: Aquest producte és, com el campelxe, una materia colorant natural, qual ús està bastant extès. Se'l fa servir per a la producció de colors bronzos, oliva, verd i per al nuançatge dels negres. Se l'usa també per a l'obteniment dels tons kaki.

Tintura de la llana: Quan aquell producte s'emplea sol pot donar els següents tons, segons el mordent amb que s'aplica: amb bicromat, el color que s'obté és d'or vell bastant viu; amb sulfat d'alumina i àcid oxàlic, groc verdós; amb clorur estanyós, tartrè i àcid oxàlic, groc molt viu, que és el més sòlid de tots, i amb sulfat cúpric, sulfat ferrós i tartrè o àcid oxàlic, un tò oliva o kaki, segons les proporcions.

Llevat el mordent de bicromat, que necessita sempre fer-ho prelleablement, els altres mordents poden ésser empleats en el mateix bany de tintura. Deu tenir-se en compte que fent per separat el mordentatge i la tintura, els tons són més sòlids però menys vius.

En la tintura del coró aqueix producte només s'usa en els nuançatges de negre.

Extracte de Quercitró: Es lliura al mercat en forma seca i líquida. Serveix exactament per lo mateix que l'anterior, sofrint els mateixos canvis, sota l'acció de les diferents sals. No serveix per a la tintura de la seda.

Extracte del Brasil: Aquell extracte anomenat també *Pal vermell*, *Santa Marta* o *Lima*, es presenta en sec i líquid, essent empleat quasi únicament per la tintura de la llana, sobre la que dona un tò vermell brú, un xic violat, si se'l tracta amb bicromat i tartrè. Si en lloc d'això es tenyeix sobre sulfat d'alumina i tartrè, dona un tò més viu i encara ho és més si s'hi afegeix acetat de calci.

Finalment, si s'adiciona al bany de mordentatge a l'alumina un 1 % de clorur estanyós s'obté un tò vermell molt fort, i si s'hi afegeix extracte de Quercitró, dona un color d'escarlata.

Cal fer remarcar que tots els anteriors extractes, hi ha cases que els substitueixen per la fusta de campelxe, Cuba, Brasil, etc., per més que s'ha de regonèixer que són en minoritat, doncs surt molt més car i no hi ha tanta facilitat d'aplicació, a més de la quantitat de materia colorant que es perd.

RAMÓN PRYPOCH.

Alumne de Química Industrial

CONFERENCIES

Els Magatzems de Comerç

Extracte de la conferència donada el dia 15 d'abril últim per don Santiago Estapé, Director de la Societat «Crédito y Docks de Barcelona».

Els Magatzems de Comerç o Docks, són uns establiments que tenen per missió guardar mercaderies i fer préstecs amb garantia de les mateixes.

El comerciant que posseeix una gran existència de mercaderies pot trobar-se en el cas de no tenir lloc a propòsit per a emmagatzemar-les o bé de necessitar cabals, ja per a pagar dites mercaderies, ja per a dedicar-se a altres operacions. El Magatzem Comercial dona al comerciant la solució d'aquest estat.

Miñçant un mòdul lloguer, els Docks s'encarreguen d'emmagatzemar les mercaderies, guardant-les a disposició del seu propietari. Així, a l'estranger, es dona freqüent el cas de que els fabricants no tenen cap magatzem particular per als seus productes o primeres matèries, sinó que els Docks els hi serveixen de magatzem general per a tot. No hi ha dubte que d'aquest modo s'estalvien lloguers innecessaris, doncs sols paguen pel lloc que ocupen.

Com a justificatiu del dipòsit fer, la companyia dona al comerciant un document o resguard. La possessió d'aquest document, presuposa la plena propietat sobre les mercaderies dipositades; el comerciant pot vendre, empenyar, o les dugues coses alhora, aquest resguard, quedant per aquest fet les mercaderies igualment vengudes o empenyades.

Així el resguard lliurat pels Docks té una triple representació: per a la entitat emissora és un rebut dels genres dipositats; per al comerciant, és un document representatiu del valor de les mercaderies; per a qui ha deixat diners amb garantia d'aquells productes, representa el títol del seu préstec.

La important missió, doncs, dels Magatzems Comercials o Docks, és la de valoritzar les mercaderies.

Aquestes Companyies han tingut el seu origen a Anglaterra, on respecte al seu funcionament impera un criteri liberal. França, Itàlia i Àustria, tenen també un règimen liberal, però subjecten a les companyies a determinats requisits així que volen emetre resguards. A Espanya hi ha llibertat absoluta de fundació de

Docks, però s'hi troba a faltar una certa fiscalització, necessària donada la importància mercantil d'aquests establiments.

El punt més interessant a estudiar, és el referent al resguard que emeten les companyies. A Anglaterra el resguard és un sol document anomenat *warrant* (garantia), nom que s'ha fet quasi universal i serveix per a indicar tots els seus semblants. Així mateix a Suïssa i a Àustria, forma un sol document, però a França, està dividit en dos: el primer, dit *recepissé*, dona la propietat del genre dipositat; el segon, dit *warrant*, serveix per a la pignoració o sigui per a empenyar les mercaderies.

A Espanya, el Codi de Comerç no s'ocupa gaire dels Dipòsits o Magatzems de Comerç. Sols sis articles dedica a aquesta qüestió (del 193 al 198 inclús) i no diu si el resguard ha de dividir-se o no en dues parts.

Davant d'aquesta indeterminació, la societat «Crèdit i Docks de Barcelona», fundada en 1882, i per tant de existència anterior a la promulgació del vigent Codi (1885), s'acullí a una de les disposicions transitories de la llei i optà per a seguir la seva organització particular, constituint així ara, un règim de excepció, però perfectament legal.

Els resguards que emet el «Crèdit i Docks de Barcelona» estan relligats en un llibre talonari. En la matriu s'hi fa constar classe, import i demés detalls de les mercaderies dipositades; així mateix s'anota en son cas, l'import, interès i venciment, del préstec fet sobre el genre. El resguard propiament dit, és al portador, i està dividit en dues parts: una serveix per a vendre les mercaderies i s'anomena resguard de propietat; l'altra és el resguard de garantia i serveix per a emmagatzemar diners sobre els articles dipositats. Aquesta operació de préstec la fa un Banc, o bé el mateix «Crèdit i Docks» variant l'import màxim entre un 50 a un 75 % segons el genre i segons la firma. L'import i venciment del préstec deu anotar-se també en el resguard de propietat.

El tenedor dels dos resguards és propietari absolut de la mercaderia.

El comerciant que sols té el resguard de propietat, per haver pignorat l'altre, i vol vendre les mercaderies dipositades, pot fer, o bé cedir el resguard a un preu equivalent a la diferència entre el valor dels genres i l'import del préstec, o bé dipositar aquest import en les caixes de la companyia, en quin cas aquesta no posarà cap dificultat a la sortida de les mercaderies.

El possessor del resguard de garantia té la seguretat que el dia del venciment, acudint a

les oficines del «Crèdit i Docks» trobarà, o bé els diners dipositats pel propietari, o bé les mercaderies. Si el deutor no's presenta a satisfer el deute, les mercaderies seran venudes i el seu import servirà per a pagar el préstec, quedant el sobrant, si n'hi ha, a disposició del deutor.

Malgrat la importància de les operacions esmentades, la vida del «Crèdit i Docks de Barcelona» no ha sigut tota lo vigorosa que semblava devia pertocar-li; però al presentar-se l'actual conflicte mundial, el comerç de Barcelona s'ha donat compte d'aquesta institució i actualment els magatzems del «Crèdit i Docks de Barcelona» estan rublerts de mercaderies.

Cal no confondre els Docks o Magatzems Comercials que acaben de ressenyar-se, amb els Dipòsits Comercials de que parlen les Ordenances de Duanes. Aquests últims són uns espais on poden dipositar-se les mercaderies estrangeres sense pagament de drets aranzels, poguent hi permanèixer durant un plaç màxim de 4 anys. La única limitació imposada, és de que els genres dipositats no podran ésser objecte de cap transformació, per quin motiu, la seva vida ha sigut sempre molt precària, ja que així no queda gens favorable al comerç de trànsit. Pràcticament pot dir-se que només serveixen per a dipositar mercaderies que estiguin a la expectativa d'una rebaixa aranzelaria.

El «Crèdit i Docks de Barcelona», té arrendat el Dipòsit d'aquesta classe que existeix a Barcelona i sobre les mercaderies en ell dipositades, fa les mateixes operacions de crèdit que sobre les que estan en els seus magatzems particulars.

Recentment, i després d'una laboriosa gestació de tots coneguda, s'ha dictat, amb caràcter general, un R. D. autoritzant els anomenats Dipòsits de Comerç. En dit R. D., figura una llarga llista d'articles que no tenen entrada en els nous Dipòsits; per aquesta part, doncs, els Dipòsits de nova creació tenen un caràcter més restrictiu dels que ja existien. La única novetat, està en la autorització de determinades transformacions en els productes dipositats.

Difícil és, que amb la serie de restriccions imposades per dit R. D. als nous Dipòsits de Comerç, puguin aquests tenir cap mena de vida i servir a l'engrandiment del nostre Comerç i Indústria; i és per això, que mentre no vingui per a Barcelona i altres ports d'Espanya en condicions, un Dipòsit o Port Franc, sens les ridícoles restriccions que avui per

avui se'ns imposen, quasi seria millor demanar la continuació, amb caràcter d'interinitat, dels antics Dipòsits Comercials de que parlen les Ordenances de Duanes (on quasi no hi ha exclusions de mercaderies), afegint tan sols el permís per a fer dintre d'ells certes manipulacions, com són aquelles que fan referència a barrejes, classificacions i seleccions de les mercaderies dipositades.

El parlament del senyor Estapé, més que de conferència, tingué caràcter de lliçó comple-

mentaria. Els deixebles de les classes de Tècnica dels negocis, Aritmètica, Teneduria i Correspondència, que, junt amb els seus professors assistiren a l'acte, pogueren treure gran profit de la explicació rebuda.

B.

N. R. — A Salamanca estan preparant la inauguració d'una Magatzems Generals de Depòsit, que segons tenim entès, faràn les operacions iguals o semblants a nostre «Crédito y Docks», o sigui custòdia de mercaderies i manlleuta de diner sobre les mateixes, que seràn especialment llanes i cereals.

TRADUCCIONS DELS CLASSICS

Mercy

The quality of mercy is not strain'd,
It droppeth as the gentle rain from heaven
Upon the place beneath; It is twice blest;
It blesseth him that gives and him that takes.
'Tis mightiest in the mightiest; it becomes
The throned monarch better than his crown,
His sceptre shows the force of temporal power,
The attribute to awe and majesty,
Wherein doth sit the dread and fear of Kings;
But mercy is above this sceptred sway;
It is enthroned in the hearts of Kings;
It is an attribute to God himself;
And earthly power doth then show likest God's
When mercy seasons justice.

SHAKESPEARE.

TRADUCCIÓ LITERAL

Misericordia

La qualitat de misericordia no és forçosa,
Cau com pluja regalada del cel
Sobre la terra; és doblement beneïda;
Beneeix a qui la dona i a qui la reb.
Es la més poderosa entre les poderoses; escau
Al rei entronitzat millor que sa corona,
Son ceptre simbolitza la força del poder temporal,
L'atribut de respecte i magestat, [Reis;
En el que descansa el temor i magnificència dels
Però la misericordia està per sobre aquest poder
Té el trono en el cor dels Reis; [ceptre];
Es un atribut a Déu mateix;
I el poder terrenal apareix llavors com el de Déu
Quan la misericordia va unida amb la justícia.

TRADUCCIÓ LLIURE

Misericordia

Com la pluja regalada
que del cel a terra cau,
la misericordia plau
per no ésser imposada;
beneeix a qui l'ha dada
i a qui sa gràcia complau.
D'entre virtuts poderoses
ella és la més potent,
a un rei, millor que corona,
li escau i li adorna bé;
son ceptre que simbolitza
la força de son poder,
de magestat i respecte,
pedestal on dels reis
el temor august s'assenta,
no és pas, ni de molt, tan bell.
La misericordia passa
sobre tot aquest poder
ceptre, puix son trono aixeca
en el propi cor dels reis;
quan la justícia acompanya
esdevé atribut de Déu
i al poder humà presenta
com poder de Déu mateix.

FRANCISCO PALLÁS.
Alumne del 3.er curs d'Anglès

TRADUCCIONS CIENTÍFIQUES

La instrucció ulterior dels viatjants de comerç

PEL SENYOR CARLES LANDEIS, VIENA

(Acabament)

La tercera i la quarta subdivisions, contenen instruccions teòriques que són de la major importància per al viatjant. La manera de preparar i d'arreglar les mostres i les maleles, els mitjans de locomoció per als viatjants (ferrocarrils, coixes, autos, etc.), els reglaments de ferrocarrils referents al transport de viatgers (cartes d'abonament, mitja tarifa, etc.) i el transport de caixes de mostres, l'elecció de hostatge, la vida en els hotels, etc., tot hi és tractat.

Els capítols referint-se a la manera de presentar-se a casa dels clients, de fer ses ofertes i de resoldre els negocis, hi tenen el major lloc. Els mitjans d'obtenir els clients, de tractar-los, de cuidar les bones relacions amb ells, són indicats amb molts detalls, tenint en compte quasi tots els matisos que es troben en la pràctica. Tot lo que té referència a la oferta de productes pel viatjant, a la manera de pendre comandes i de fixar els crèdits segons els informes que sobre la solvència dels compradors es tinguin, la lluita contra els competidors, el reglament de les desavenençes que podrien ocórrer en el cobro, es troba en la quarta subdivisió del programa.

La quinta part tracta de les qüestions accesoris, como el segur sobre la vida, el segur contra accidents, contra la pèrdua de bitllets de ferrocarrils, contra el robu de les maleles, etc.; l'empleu del temps de treball i de repòs, la manera d'expendre i de rebre el correu (cartes i telegrams), etc., etc.

La profusió de detalls prova que aquest programa ha sigut confeccionat per un pràctic.

Per a ésser admés als nous cursos del Museu de Comerç tchec, s'exigeix l'haver complert els 20 anys i una pràctica comercial de certa durada. Es pot esperar veure molts joves abandonar llurs places per seguir cursos de 29 a 40 hores per setmana i durant un any?

Lo que nosaltres creiem pràctic seria crear cursos de nit per a la instrucció del viatjant; 2 hores durant 5 nits de la setmana i 2 ó 3 hores el diumenge al matí, permetent arribar als resultats desitjats.

Per ésser admés, es deurà presentar-se

amb els certificats d'una escola de comerç, i es deurà haver complert el servei militar.

Aqueixos cursos podrien ésser fàcilment donats en les escoles superiors de comerç, en els centres de comerç i d'indústria.

La sola dificultat que es presentaria al començament seria el trobar professors pel sistema de viatges. Aquest assumpte deurà ésser tractat per pràctics, per viatjants mateix. El fet d'introduir el pràctic a l'ensenyament comercial no és pas nou. La «Export Akademie», de Viena, la «Handels Hochschule», de Berlin, han fet ensatjos i s'han obtingut molt bons resultats. Es trobaràn sens dubte antics viatjants, arribats a ésser patrons, que es prestaran voluntàriament a ensenyar aquest sistema de viatges.

No és certament estudiant en els llibres que s'arriba a ésser bon viatjant. Lo que ens fa falta són conferències, conferències animades, que tractin els diferents punts del sistema de viatges. En aqueixes conferències lliures, donades per viatjants, aqueixos donaràn tot de llur experiència; els records, l'anècdota i l'episodi hi tindran un bon lloc.

No hi haurà pas un punt en el programa on el pràctic no trobi en ses memòries un fet il·lustrant el procediment que es tindria d'aplicar. El jove viatjant se'n recordarà amb seguretat de les paraules de son mestre, doncs nosaltres guardem fàcilment aquets mots i aquests fets sarcàstics que tenen referència a nostre treball.

Es *intuitivament* que el deixeble deurà aprendre el sistema de viatges.

No serà pas molt difícil d'examinar els deixebles ni de donar-se compte de llurs progressos. Molts exercicis es practicaràn fàcilment en classe, així: la conservació i la presentació de les mostres, la manera de servir-se dels preus corrents, dels llibres de direccions, de guies de ferrocarrils, etc. L'assumpte principal, els procediments per les ofertes de servei, podrien molt bé ésser tractats igualment. El professor representarà el client imaginari, el deixeble deurà fer prova de ses aptituds, saber pendre comandes, pendre les clarament i netament, resoldre les condicions de venda i d'entrega, ordres de pagaments, etc. Els exercicis pràctics deurien ésser continuats i acabats per visites a les estacions de ferrocarrils per estudiar els detalls de l'expedició d'equipatges, a la Duana per conèixer els detalls de les operacions.

Com que aqueixos nous cursos no podrien ésser donats més que en els centres d'indústria i de comerç, es podria i es deurà assegu-

rar el concurs dels patrons de grans cases i un dels primers representants de comerç existents en la plaça. Els principals deuen secundar la instrucció teòrica del viatjant de comerç permetent a llurs empleats sortir alguns matins, i els grans representants donarien fàcilment llur ajuda fent-se acompanyar durant una sortida a casa dels clients per un deixeble.

Serà de la major importància assegurar-se el concurs de grans associacions de viatjants de comerç i de representants que existeixen en els diferents països i que es troben centralitzats en la Confederació Internacional de Viatjants i de Representants de Comerç, resident a París.

Se'ns dirà tal volta que hi ha bastants viatjants. Mes en vindran sempre de nous, tant si es fan aqueixos cursos, com si no's fan. Els joves sense instrucció especial pel ofici de viatjant, volen viatjar a tot preu. Ells influeixen desfavorablement en la rebaixa de sous.

Els viatjants preparats per als cursos serien més apreciats i més ben pagats.

Trad. per TOMÁS MANZANARES
Alumne del segon curs de Francès

ORGANITZACIÓ DE L'ENSENYAMENT COMERCIAL

III. Anglaterra

L'ensenyament comercial a Anglaterra és evidentment inferior a lo que sembla li correspondria, si es considera el lloc preeminent que aquest poble ha sabut conquerir-se dintre del comerç mundial.

L'Estat no ha intervingut en res per a tractar d'organitzar, ni de fomentar l'ensenyament comercial, deixant-ho a la iniciativa privada.

En general, els joves dependents que entren a treballar en les cases de comerç angleses han cursat els estudis propis de l'ensenyament primari en sos diferents graus. Després, cada un d'ells, tenint en compte la branca de comerç a que es dedica, procura matricular-se en aquelles assignatures o matèries que ell creu d'utilitat pràctica més immediata. En alguna de les escoles primàries s'ensenyava a vegades la comptabilitat o bé algun idioma, però aquesta ampliació del programa moltes vegades respon sols al desig de conservar més temps als alumnes en la escola.

El caràcter de l'ensenyament mercantil anglès, és, doncs, quasi tot complementari, i

aquest, que en determinats casos dona molts bons resultats, no obstant, no pot aconsellar-se com a sistema únic i nacional.

En primer lloc, els cursos nocturns tenen a Anglaterra i a tot arreu — car això sembla constituir una malaltia universal — el defecte de que, si bé en els primers dies, les classes queden completament plenes, a mida que el curs avança, els deixebles van desertant, quedant per últim en un nombre reduïtíssim relativament als que comencaren.

Per altra part, com que els joves dependents no venen obligats a seguir un plan determinat, escolleixen sempre aquelles matèries que tenen una aplicació pràctica immediata i deixen de banda assignatures d'una importància innegable. Cal tenir present, a més, que l'import de les matrícules és bastant creixent.

No obstant, els comerciants anglesos ocupen un lloc preeminent en el món. A què és degut?

Mr. Cleveland Stevens, secretari de la Escola de Ciències Econòmiques i Polítiques de Londres, diu, contestant a lo mateix:

«He fet aquesta pregunta a molts homes de negoci. Algunes vegades he trobat un home que, per raó de les seves aptituds i mercès a una energia i a un esforç considerable, s'ha pogut formar una posició important, però aquest és un cas excepcional. Més sovint he vist formar-se els grans directors de les nostres empreses mercantils entre els fills o parents de banquers, fabricants, enginyers, comerciants, etc. Aquests joves, degut a la seva posició, entraven en una gran casa de comerç amb la condició de que anirien recorreguent les seves diferents seccions, per a familiaritzar-se amb tots els treballs, que després ells devien dirigir».

Aquest procediment, sense l'auxili d'una educació comercial ben extensa, sols pot conduir a formar una casta de comerciants aferats a procediments rutinaris, consagrats per una tradició que a vegades serà gloriosa però que no pot respondre al caràcter progressiu que té el comerç.

Després afegeix el propi Mr. Cleveland Stevens:

«Els negocis moderns exigeixen que una adequada educació comercial existeixi en les rengleres dels comerciants, des dels directors als dependents. Per lo que respecta a l'ensenyament comercial dels dependents, pot dir-se que a Anglaterra no s'ha format encara un programa nacional.

»Després d'algun temps d'haver entrat al despatx, els nostres joves dependents desco-

breixen que no és suficient la educació rebuda a la escola primària i allavors acudeixen a classes i cursos complementaris».

Aquestes classes i cursos comercials estan sostingudes per entitats particulars, o bé pels municipis. Hi ha també a Anglaterra alguna Escola de Comerç del tipu continental, però les que existeixen rarament tenen existència independent, sinó que estan anexas a alguna Universitat.

En la impossibilitat de ressenyar aquestes Escoles i aquests Cursos o Centres d'ensenyament complementari, ens detindrem solament a tractar breument de dos d'ells: la Escola de Ciències Econòmiques i Polítiques de Londres i la Facultat de Comerç de la Universitat de Birmingham.

La Escola de Ciències Econòmiques i Polítiques de Londres. — Els treballs preparatoris de la fundació de la Escola començaren en 1894. Com que els organitzadors no comptaven amb l'ajuda oficial, els treballs de la magna empresa no anaren amb gran rapidesa. Es construí un edifici adequat, mercès a subvencions rebudes del Municipi de Londres i d'alguns benefactors particulars, i a la fi s'inaugurà la Escola el 29 de maig de 1902. Des d'aquella data la Escola ha tingut èxit creixent.

Hi ha diverses Seccions i entre elles les de Comerç, Comptabilitat, Banca i Transports. En general, les lliçons es donen a les últimes hores de la tarda.

La Secció de Comerç comprèn dos anys en els quals s'estudien: legislació comercial i industrial, comptabilitat i mètodes comercials. Després d'aquests dos anys, els alumnes reben un certificat d'estudis.

Dintre de la mateixa Secció es donen diferents curssets especials referents a legislació, economia, banca, geografia, història, comerç exterior, organització comercial, etc. Hi ha, a més, cursos especials per aquells que volen ingressar en la carrera consular i diplomàtica.

La Secció de Comptabilitat i Mètodes Comercials organitza cursos que tracten de matemàtiques, estadística, comptabilitat, mètodes comercials, banca, hisenda pública, legislació i economia.

La Secció de Banca comprèn anàlogues matèries, però fent aplicació immediata de les mateixes a les qüestions bancàries.

Per últim, la Secció de Transports, de recent formació, encara que no està totalment organitzada, comprèn curssets sobre els següents temes: tarifes, història dels ferrocarrils anglesos, organització i geografia dels ferro-

carrils, legislació de trens, operacions i economia comercial dels ferrocarrils, organització del comerç exterior, comerç de l'imperi, tractats de comerç, etc.

Les tres últimes Seccions no expedeixen cap certificat de fi d'estudis, sinó que les matèries que es cursen tenen relació amb altres que es donen a la Universitat de Londres.

La Facultat de Comerç de Birmingham. — L'ensenyament està dividit en tres anys. Per a ingressar en la Facultat és precis passar un examen d'ingrés i presentar-se després davant del Degà qui, segons la branca de comerç a que es dediqui o es vulgui dedicar, li senyalarà les matèries que deu escollir, entre les que tenen aquest caràcter d'electives; l'alumne cursarà aquestes matèries i les que figuren com a obligatòries. La obligació de presentar-se al Degà de la Facultat, es repeteix per cada any, puix en cada curs hi ha assignatures electives.

El primer any comprèn: comerç; comptabilitat; economia; seminari comercial; un idioma; una assignatura escollida entre les que figuren en el programa de la Facultat de Dret, i una ciència d'aplicació. Aquesta última pot substituir-se per un altre idioma estranger.

En el segon any es repeteixen les matèries del primer, considerablement ampliades, afegint-hi tan sols la economia dels transports i la legislació industrial.

Per últim, en el tercer any s'estudia: comerç; comptabilitat; tècnica del comerç, banca i canvis; hisenda pública; estadística; legislació comercial; seminari comercial; un idioma estranger, i una ciència d'aplicació o un altre idioma estranger.

Les classes tenen lloc al matí o la tarda.

A l'acabar aquests tres anys, els alumnes que la Facultat els cregui dignes, rebran el títol de *Bachelor of Commerce*. Si després volen continuar els seus estudis, la Facultat senyalarà, en cada cas particular, les matèries que deuen constituir el segon examen, i celebrat amb resultat satisfactori, conferirà el títol de *Master of Commerce*.

FERRÀN BOTER.
Professor de les E. M. C.

BIBLIOGRAFIA

Commercial Education in England, pel Dr. MONTGOMERY, Director de la Escola de Comerç de Liverpool. (Revista de la S. I. D. E. C. n.º 19).

Commercial Education in England, per E. CLEVELAND STEVENS, Secretari de la Escola de Ciències Econòmiques i Polítiques de Lon-

dres. (Publicacions del X Congrés Internacional d'Ensenyament Comercial de Budapest).

La Enseñanza Mercantil en La Gran Bretaña. (Memories diplomatiques i consulars. Ministeri d'Estat).

QUESTIONS PEDAGÓGIQUES

Resposta a la lletra oberta d'En R. Rucabado

Benvolgut amic: Començo la meua rèplica declinant tota la lloança que es desprén de les vostres paraules envers ma humil persona, per immerescuda.

En veritat haig de confessar-li que, al veure la seva lletra, em sorprengué agraçosament la coincidència amb el meu concepte amb referència als gràfics usats en les classes de Teneduria i Pràctiques Mercantils, car en ple fallo del concurs organitzat enguany per la classe de Teneduria, em sobia també la temença de no anar pels viaranyis dreturers a la demostració de la veritat científica; mes al considerar les circumstàncies en que es desenrollà el concurs, em vegí forçat a admetre-ho per les raons següents: 1.ª el manteniment de l'entusiasme iniciador del mateix, com el més important factor a tenir en compte, ja que els factors més eficients, com són una sòlida preparació elemental dels alumnes per assolir la veritat científica, manca dissortadament i no per llur culpa; 2.ª la necessitat de fer interessant l'estudi de les nostres especialitats ja prou àrides de sí i estimular aquest interès amb la emulació despertada entre els alumnes al veure l'obra de quiscun dels companys que amb més traça que ell ha sabut desenrollar en forma que entra per la vista el tema fixat; i 3.ª la meua opinió personal de que el gràfic com a mitjà d'estudi, prescindint en absolut de la forma (i parlo sols de les nostres especialitats), és excel·lent per a que l'alumne es formi un concepte justíssim de la funció de cada un dels comptes que intervenen en la comptabilitat i recordi perfectament les característiques que els distingeixen i els relacionen per a obtenir amb sa combinació aquella exactitut que deu obtenir tota comptabilitat, finalitat més difícil d'obtenir si l'alumne sent sols explicacions.

Fruit de la meua abans dita temença i de les vostres savies observacions, ha estat la meua recomanació, des d'allavors ençà, als alumnes de Pràctiques Mercantils, que són els que més

gràfics han fet, de combinar els mateixos amb austeritat i senzillesa, recomanació que en la propera exposició podrà vostè apreciar que no ha estat desatesa.

Perdoni si en ma resposta no m'expresso amb la opulència de concepte característica en vostè i vulgui veure en ella mon fervent desig de contribuir amb les meves poques forces a la tasca que amb molt bon encert s'ha fixat en aquesta Secció del nostre BUTLLETÍ ESCOLAR de les E. M. C.

JOSEP SALA I RICOL,
Professor de les E. M. C.

NOTES BIBLIOGRÁFIQUES

L'art de faire des affaires par lettre et par annonce. — SHERWIN CODY. Traducció de L. CHAMBERNAUD. Un volum enquadernat de 290 pàgines. Editors: H. Dunod et E. Pinal. París, 1912. Preu: 4'50 francs.

El llibre de que ens ocupem és un tractat complet de Correspondència Comercial.

No és un recull de lletres comercials redactades amb estil més o menys literari, la lectura de les quals és sempre fadigosa, ja que els assumptes són purament fícticiis i sense relació dels uns amb els altres, sinó que per mitjà de paraules concises i clares dona regles per a la redacció de bones lletres comercials.

Realment, les obres de Correspondència Mercantil no han sigut durant molt temps sinó la presentació d'una col·lecció de lletres i documents comercials, en les que se reproduïen amb gran cura els més petits detalls externs (membrets, marques, signes especials, etc.). El mèrit de tals llibres es feia consistir, ademés del nombre de lletres, en sa classificació i en l'ordre en que venien presentades. Res deien aqueixos llibres, respecte a l'estructura interna de la lletra i al procés mental que deu precedir a la seva formació; res es deia respecte a l'esperit que devia animar a totes les lletres. Així quan l'alumne es trobava davant d'un assumpte no contingut en el seu llibre, restava sospès i es veia rodejat de dificultats. Els llibres de Correspondència no han sigut durant molt temps, més que formularis de lletres, incomplets quasi sempre. Sortosament aquesta classe de manuals van desapareixent poc a poc.

El llibre de Sherwin Cody respon al tipus modern d'un tractat de Correspondència. Pot dir-se que de l'estructura externa de la lletra ni s'en ocupa. En canvi, tot lo que es refereix als principis interns que deuen presidir a la redacció d'una lletra, merex una especial i completa atenció de l'autor.

Un capítol del llibre està dedicat a l'organització del servei de correspondència, fixant-se, no precisament en la part material d'aquest servei (classificadors, arxivador, etc.), sinó en la forma de poder

respondre ràpidament i bé, a una extensa correspondència sense haver-hi el perill d'amanerar-se en l'estil.

Tot l'esperit que informa la obra pot ésser condensat en aquests dos principis:

1.er A l'escriure una lletra mercantil el comerciant deu esforçar-se en que el contingut s'apropi lo més possible a lo que ell diria de viva veu al client, si aquest estés davant seu. Cal fer que la correspondència mercantil sigui una traducció de la conversa, però no conversa banal, sinó clara i concisa;

2.^{on} El comerciant deu tenir sempre en compte la psicologia del client, per atemperar a ella la redacció i extensió de la lletra.

Les regles, observacions i comentaris, que sobre aquests principis dona l'autor, són verament profitosos per al lector estudiós.

Amb molt bon acert, es prescindeix en tota la obra de parlar sobre documents comercials, puix si bé aquestes matèries s'acostumen a estudiar juntes, en realitat són de índole diversa, ja que en els documents lo important és conèixer els principis legals en que s'apoen i efectes que produeixen.

En resum, *L'art de faire des affaires* és un llibre utilíssim pels joves dependents en general i especialment per aquells que es dediquen a la correspondència. La Secció d'Educació de nostre Centre l'ha adquirida per a la nostra Biblioteca, i creiem que la seva lectura serà profitosa pels nostres consocios.

F. B.

Crònica interior de les E. M. C.

PESTA DE GERMANOR

Festa en veritat apropiada a son nom fou la de germanor que els alumnes de nostres Escoles Mercantils Catalanes celebraren el dia 2 de juliol en obsequi a sos professors, en penyor d'agraïment com a prova de la fusió de sentiments que els anima i com a comiat al disgregar-se després d'un curs de treball en comú.

Els alumnes volgueren que tingués una importància digna del Centre i de nostres Escoles Mercantils Catalanes i, en veritat, que ho conseguiren.

La festa tingué quatre aspectes: una sessió literària, un lunch en obsequi als senyors Professors i una audició de sardanes. Ademés, la Secció d'Educació feu coincidir amb tan brillant acte la inauguració dels treballs escolars de fi de curs.

La festa literària consistí en tres conferències sobre Ramón Lull, Cervantes i Shakespeare, a càrrec de don Jordi Rubió i Balaguer, don Miquel dels Sants Oliver i don Magí Morera i Galícia.

De dites conferències sols direm com a major elogi que foren dignes de la fama que tan merescuda tenen en el món de les lletres els senyors conferenciants.

Els spcis del Centre podran saborejar tan hermo-

ses obres literàries que seran publicades en el volum de la revista anyal.

Les ovacions que ressonaren al final de cada conferència demostraren l'agraïdo amb que foren escolliades.

La Comissió de la festa i tots els alumnes resten profundament regoneguts als il·lustres conferenciants i els hi envien el testimoni de sa gratitud.

El lunch fou ofert als senyors Professors en nom dels alumnes, per En Víctor Ribera, qui d'una manera encertada es feu ressó de l'esperit que animava als seus companys, contestant-li el senyor Artur Martorell, en nom dels senyors Professors, agraint les mostres de consideració i afecte que rebien dels seus deixebles.

A la nit tingué lloc l'audició de sardanes, que fou una veritable festa d'alegria.

Després de la festa literària es passà a inaugurar l'Exposició de Treballs Escolars del curs 1915-1916.

L'Exposició ha sorprès a tothom, tant pels treballs exposats, que donen idea de la intensitat d'esforç portat a cap, com pel mèrit i pulcritut amb que han sigut presentats.

La Secció d'Educació ha rebut moltes enhorabones de diferents personalitats que han visitat l'Exposició, les que trasmet a professors i deixebles, que són els que les mereixen.

En resum, el dia 2 de juliol fou un veritable dia de joia per nostres Escoles Mercantils Catalanes.

ADVERTENCIA

Desitjosos de que en aquest número s'hi publicassin alguns dels treballs de fi de curs presentats pels alumnes de nostres E. M. C., ens hem vist obligats a retrassar la seva surtida. Esperem que els alumnes i els abonats sabran dispensar-nos aquest retràs.

El BUTLLETÍ ESCOLAR DE LES ESCOLES MERCANTILS CATALANES és una publicació exclusiva de la Secció Permanent d'Educació i d'Instrucció, independent de la revista mensual «Acció», portaveu del Centre, aon es trobarà tot quant faci referència a les Seccions Permanents de Socors Mutus, Propaganda Autonomista, Organització i Treball i Sports i Excursions.

De moment, el BUTLLETÍ ESCOLAR, surtirà cada trimestre durant el Curs; es a dir, que es reuniran 3 números a l'any.

Els matriculats a les E. M. C. són per aquest sol fet abonats al BUTLLETÍ ESCOLAR, per haver pagat la quota suplementària de 0'25 pessetes.

Els socis no matriculats, i tota persona que desitgi rebre el BUTLLETÍ ESCOLAR, deurà satisfer una pesseta per any, mentres no en surtin més que tres números.

La Reducció del BUTLLETÍ és al local del C. A. de D. del C. i de P.I., Rambla de Santa Mònica, 25. Barcelona.

Impremta CATALONIA.—Passatge Pont de la Parra, 6.

BUTLLETI ESCOLAR

de les

Escoles Mercantils Catalanes

Publicat per la Secció Permanent d'Educació i d'Instrucció del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria

BARCELONA

1.er d'Abril de 1916

NÚMERO 2

SUMARI

LA JOVENTUT COMERCIAL I ELS ACONTEIXIMENTS ECONÒMICS: *R. R.*

EL QUE ÉS LA MERCOLOGIA I EL QUE SERÀ NOSTRE MUSEU COMERCIAL: *Narcís Rucabado.*

EL DESCUBRIMENT DEL PLATÍ A ESPANYA: *B. M.*

L'ENSENYAMENT COMERCIAL A HONGRIA: *Ferrán Boter.*

VISITES ESCOLARS. INDÚSTRIA DE LES PULLOLES. UNA VISITA A LA CASA FILLS DE J. TAYÁ: *B. Vallespinosa.*

TRADUCCIONS: LA INSTRUCCIÓ ULTERIOR DELS VIATJANTS DE COMERÇ, de Landeis: *Tomàs Manzaneres.*

QUESTIONS PEDAGÒGIQUES: LLETJA OBERTA A DON JOSEP SALA I RICOL: *R. Rucabado.*

NOTES BIBLIOGRÀFIQUES.

CONFERENCIES: ELS DEPENDENTS DE COMERÇ I EL SOCIALISME: del Dr. Pere Font.

ÈTICA COMERCIAL: MÉS SOBRE LA MORAL DEL RECLAM: L'HOMÈ-ANUNCI: «*Pere Martell.*»

CRÒNICA INTERIOR DE LES E. M. C.—CONCURS DE GRÀFICS: *M. Quintana.*

La joventut comercial i els aconteixements econòmics

Contrasta amb el noble gallejar de les reivindicacions polítiques de Catalunya, la humiliant mendicitat de concessions prop del Poder Central en el terré econòmic, i aquest contrast es remarca més com més urgent la necessitat que es tracta de remeiar. Es demana, per amor de Deu, al Govern, que compri vaixells, que'n impideixi la venda, que porti carbó i blat, que faci rebaixar tarifes i pagui la diferencia, que dongui primes d'exportació a les manufactures, que privi l'exportar llanes, etc. I combatem durament al Poder Central perquè no ens ajuda i perquè menyspreua els nostres interessos i ens posa en perill de desaparèixer.

I és en moments com aquests, quan es posa de relleu la grandíssima part de culpa que la nostra mateixa gent del Comerç Català té en l'estat crític de la nostra economia, mancada en absolut d'independencia, en la situació d'esclavatge en que es troba la vida econòmica catalana prop de l'Estat espanyol.

Les guerres són el valorador dels pobles, i la actual singularment. En la guerra es veu i mideix si un país era o no previsor, si una nació estava o no ben administrada, si la massa

dels ciutadans estava o no educada en disciplina i cohesió social, si la gent directora eren egoistes disfrutadors de rendes o propulsors ardits del desenrotllament i expansió general.

Quin espectacle al considerar fins a quin punt Catalunya, ensenya i sofreix, al contacte de les sotragades actuals, els efectes de la imprevisió, la covardia, l'egoisme i la curtedat de ment de molts dels seus fills...

¿No sentim, aquests dies, amb vergonya i afront del nostre amor propi nacional, les benediccions dels industrials catalans al Doctor Pearson, que ens vingué a començar la trascendental empresa de l'electrificació de la força motriu, sense el qual les fàbriques catalanes hagueren tingut de parar per no poder resistir la carestia inaudita del carbó de pedra?

I malgrat ésser resolt per l'electricitat, mercès a la iniciativa i capitals estrangers, el problema de la força motriu, ¿no produeix ja prou terrible perturbació l'encariment i escassetat de combustible, deguda principalment a la manca de vapors per transportar-lo?

Barcelona, la ciutat de la gran tradició marítima, la gloriosa legisladora del Consulat de Mar, i Catalunya, la terra dels ardits naviers del XVIII i del XIX, pares veritables de la riquesa material que avui tenim, pidolant avui vaixells, després d'haver-se venut fa pocs mesos vapors que han estat amarrats al port de Barcelona quinze anys sencers!

La nostra economia està bastida en agulles. Tota la nostra indústria es basa en una força motriu en part estrangera, el carbó i ara nostra per natura però devent pagar-la als estrangers: l'electricitat; primeres materies forasteres; el cotó, americà, i la llana, de Castella; els mitjants de comunicació, carrils i vapors, estrangers també.

Durant els anys de pau hem anat vivint fent equilibris damunt d'una situació tan primparada: ara ve el bufarut i tot amenaça enfonsar-se. No tenim vapors per a importar carbó, cotó ni productes químics, perquè no hem fet mai cap esforç per a tenir una flota pròpia, que avui ens faria independents: neutralitzant o reduint l'encariment de nòlits ens redimiria de la protecció centralista. ¿No diu res als caps del moviment mercantil català el fet de que Barcelona tingui un tonelatge de 170,000 i Bilbao més de 400,000, i no disposem nosaltres més que de 70 vapors mentre en tenen allí prop de 200?

Ni hem fet cap esforç per a apropiar-nos el subministre de cotó, l'aliment principal de nostra indústria. Si el conflicte entre els Estats Units i Alemanya esclata correm perill de quedar-nos sense fibra i d'haver de plegar les fà-

briques, i les concessions per al conreu del cotó argentí, apropiades per fabricants catalans, estaven a l'esclatar la guerra, a punt de traspasar-se a una empresa amb capital i direcció belga!

Hem deixat també el mercat proveïdor de llanes en mans dels remaders castellans, i ara tot era exclamar-se de les exportacions de primera materia. I quan podríem emancipar-nos del rentatge i pentinatge de Mazamet i Verviers, a Sabadell es monta una gran indústria de rentat i pentinat, amb magnífic utilitatge... instalada pels remaders castellans mateixos amb personal tècnic estranger.

No exposem aquest quadro realíssim per a descoratjar, sinó per a convèncer als joves companys de les E. M. C. del fracàs de les generacions directores de la economia catalana, fracàs degut en realitat molt menys a la manca d'esperit d'empresa, de previsió, d'organització, etc., que a la manca de positiu esperit nacional, d'*amor propi català*, en una paraula.

Si en lloc d'aconterar-se anant fent la viu-viu mantenint una indústria de *provincia*, exclusivament a l'ombra d'una protecció aranzelaria, resignats a inferioritat i endarreriment perpetu, haguessin tingut el sentiment de la dignitat catalana i la independència de l'economia de Catalunya, aquest factor solament els haguera sigut estímul per tots els progressos.

En la prova duríssima d'avui, la nostra terra, per amargant que ens sigui confessar-ho, està sufrint una innegable derrota. Pugui aquest sentiment inflamar el cor de nosaltres, joves estudiants de Comerç, per a portar a la vida mercantil de Catalunya les idees que han d'operar la reacció necessària per a que la nostra patria es pugui redimir d'aquesta lamentable esclavitut.

R. R.

Antic alumne

El que és la Mercologia i el que serà el nostre Museu Comercial

Creiem que és d'obligació per part nostra, donar a conèixer a tots els deixebles de les Escoles Mercantils Catalanes, com ha d'ésser nostre novell Museu Comercial, posant de relleu primerament el que és la Mercologia i la relació que té amb aquell instrument de treball.

La Mercologia comprèn l'estudi de les mercaderies o productes que són objecte de tràfec

comercial i tenen aplicació més o menys important i directa dintre tots els ordres de la vida de l'home.

No deu confondre's amb la Tecnologia, que només abarca la part industrial, o sigui principalment l'origen, elaboració o fabricació, i aplicacions dels productes.

Podríem considerar que aquella assignatura ens ensenya realment la vida dels productes sola dos aspectes principals: el tecnològic, o sigui, com hem dit abans, el naixement o origen dels mateixos; les operacions de transformació industrial, característiques, aplicacions, etc., i segonament, el d'ordre purament comercial: els llocs de producció o mercats d'importació, diversitat de classes, els preus, les maneres com se presenten al consum, els embalatges, les tarifes de transport, els drets aranzelaris, etc., etc., fins que a la mercaderia ja se li dona el destí apropiat.

Per a donar tot el fruit necessari aquesta assignatura, és indispensable tenir alguns coneixements elementals de Física i Química per a conèixer propietats determinades dels cosos i la seva constitució, i sobretot de Geografia Comercial per a saber les produccions principals de tots els països del món.

Es una assignatura de gran importància per a tot dependent de comerç o d'indústria perquè ademés d'adquirir-se coneixements extensos dels articles a que un es dedica en son treball, proporciona coneixements d'altres mercaderies, sempre necessaris, i desperta un viu interès per infinitat de coses de la vida pràctica.

Ens remarcava el Rvnt. Pare Galdeano en la conferència que donà al Centre sobre els Museus Comercials, que n'hi ha de tres classes: els que serveixen d'exposició dels productes dels fabricants, o bé els de regions determinades; els d'expansió comercial, per a fomentar l'exportació, que podríem dir que són els primers, però traslladats fora de la nació, i completats amb profusió de mostres, dades sobre preus, transports, etc.; i, per últim, els pedagògics, o destinats exclusivament a l'estudi de les mercaderies.

Doncs bé, nostre Museu perteneix per complet a aquesta última categoria, i ha d'ésser el reflexe pràctic de l'assignatura de que s'ha parlat.

Pot tenir una relació directa, si es vol, amb gairebé totes les demés assignatures de les Escoles Mercantil Catalanes, perquè pot proporcionar moltes dades complementaries, que en totes poden ésser de gran utilitat, principalment, a les classes de Comptabilitat, Co-

rrespondència, Tècnica dels negocis i Geografia Comercial.

Veurem en tot lo possible, els productes des de quan són primera matèria, o sigui la part tecnològica de que parlàvem; per exemple, els metalls, des del mineral, en les diverses classes en que es troba en la naturalesa, el llengut o primera fusió i també les classes, i després les diverses formes comercials que es dona al metall.

En els cristalls o vidres veurem les diferències o característiques dels uns amb els altres; el bufat en motllo fixo o rodat, el premsat, tallat, gravat, etc.

En la part de teixits veurem el cotó, per exemple, des de quan és floca, les operacions de la filatura, numeracions dels fils i les característiques de les denominacions que es donen als teixits, etc.

En la llana també veurem les diverses qualitats, diferències en les operacions de fabricació, les denominacions que es donen segons el sorteig o tria de la llana esquellada. I lo mateix en tots els demés textils.

I en la part d'alimentació veurem, per exemple, les menes de cereals, llegums, farines, arròs i els seus derivats, vins, etc., etc.

Estaràn agrupats els productes segons l'aplicació principal als mateixos dintre la pràctica de la vida; això és, alimentació, vestir i habitació, i dintre aquestes essencials agrupacions seràn classificats també sota la mateixa orientació i de la següent forma:

Terres i pedres per a construcció, Ceràmica, Pedres precioses, Vidrieria, Metal·lurgia, Fustes, Combustibles, Materies grasses, Materies resinoses, Productes químics, Materies colorants, Pells, Teixits, Paper, Productes alimenticis, Productes medicinals, Diversos.

A cada exemplar, o cada serie d'exemplars, s'hi posarà una fitxa amb els més indispensables detalls sobre el mateix, que seràn: la denominació vulgar o comercial i la tècnica; la seva traducció en castellà, francès i anglès; l'origen; lloc de procedència; aplicació o destí; partida de l'aranzel; numeració i nom del donador.

Ademés d'aquests detalls, en el catàleg seràn ampliat els mateixos amb els preus, varietats, procés de fabricació o obtenció, presentació al mercat, etc., i tots els que es puguin facilitar sobre cada exemplar o producte.

Es complementarà el Museu amb una col·lecció dels embalatges més usuals en el comerç, sigui en models reals o de mides reduïdes; per exemple, caixes o gavies de fusta,

sacs d'arpillera de iute i cànem, botes per a cossos líquits i sòlids, bidons per a olis i benzines, calxes de llauna per a galetes, conserves, etc., etc.

Col·lecció de quadros murals representatius de diverses indústries: la fabricació del gas, fundició del ferro, etc.

Col·lecció de quadros murals de les espècies animals, plantes i arbres que tenen aplicació industrial; id. de mapes geogràfics i industrials; gràfics de produccions; catàlegs de cases productores; revistes comercials i llistes de cotitzacions de mercaderies; col·lecció de diapositives per a projeccions sobre indústries i comerç, i que ja en part posseeix la Secció d'Educació.

Per fi serà completat amb una col·lecció dels documents d'ús constant en la vida comercial, com són les factures, cartes d'enviu, cartes de port del F. C., coneixements d'embarc, factures consulars, certificats d'origen, pòlisses d'assegurament, warrants, lletres de canvi, etc., etc.

Actualment ja es compta amb la quantitat de 940 exemplars registrats, de diferents productes, podent dir que poc o molt gairebé hi ha de tot, essent la part dels materials de construcció la més completa de totes.

Veu's-aquí una ullada general sobre el que serà i com serà nostre Museu en organització.

I ara ens podem preguntar: on serà? Aquí la resposta imprecisa.

L'ideal seria que el Museu es pogués instal·lar en una extensa sala on s'hi poguessin donar les classes de Mercologia, Geografia comercial i Tècnica dels negocis; classes que una amb l'altra tenen una relació tan íntima i el material de les quals pot servir indistintament per a totes.

Aquest és un dels inconvenients a la vista; però no és l'únic.

El segon, i molt important, és la part econòmica.

Per a tenir els objectes en lloc adequat, es necessiten vitrines que, per senzilles que siguin, valdràn unes quantes centes pessetes, qual import no es podrà desemborsar tan fàcilment, i això vol dir que per aquesta part no es podrà anar tan depressa com es voldria.

No es podrà trobar algú bon patrici, català de cor, que, enamorat de l'obra general de la nostra casa, ens allargués la mà i ens ajudés a anar més amunt del que anem encara?

I ara només hem de recomanar a tots els deixebles que posin tot l'interès en poder obtenir de llurs cases, col·leccions completes dels productes de la respectiva indústria, com-

plementades amb tots els detalls possibles, a fi de poder completar el Museu amb tota la deguda extensió i en el mínim de temps, i així com nostre Centre dona l'exemple en moltíssimes coses, tingui en aquest cas la mateixa fortuna.

NARCÍS RUCABADO,
Encarregat del Museu

EXPLOTACIÓ

Sota aquest epígraf comprendrem els estudis i ressenyes encaminats a sembrar estímuls de recerca, aprofitament i apropiació de les riqueses i recursos naturals de la nostra terra, Catalunya, i del restant d'Espanya. El nostre escalat d'ideals en aquest sentit és, en primer terme, que tots els recursos naturals i tot l'utilatge industrial i de comunicacions, de Catalunya, sigui posat en valor, explotat i aprofitat pels catalans. En segon lloc, que les riqueses d'Espanya siguin descobertes, explotades i aprofitades també pels catalans. En tercer punt, que ho siguin pels espanyols d'altres nacionalitats.

El descobriment del platí a Espanya

Un fet s'ha produït recentment, que pot tenir una importància gran en l'economia nacional: l'enginyer espanyol don Domènec de Orueta, ha descobert l'existència del platí en la Serrania de Ronda (prov. de Màlaga).

El platí, junt amb l'or i la plata, forma el grup dels metalls anomenats preciosos. El 95 per cent de la producció mundial de platí, procedeix de les muntanyes septentrionals dels Urais i el 5 per cent restant, de Brasil, Canadà i Colòmbia. En tots aquests llocs, el platí no es presenta mai en la forma de filó, ni en forma de bosses dintre la roca, sinó que les partícules del preciós metall estan barrejades, quasi uniformement, dintre la massa rocosa que forma la muntanya. Es comprén, doncs, fàcilment, el procediment general que deu seguir-se per l'obtenció del metall buscat; les aigües amb el seu esforç incessant descomposen les roques, formant-se les terres d'al·luvió; aquestes terres reduïdes a pols finíssim i cuidadosament rentades, deixaràn com a residu la pols de platí. La quantitat d'aquest precipitat és variable; al·luvions hi ha, en els Urais, que sols donen 0'25 grams de platí per cada metre cúbic de terra tractada, i aquesta proporció sembla encara tenir tendència a disminuir. Du-

rant els últims anys, la producció mundial de platí no va arribar a una tonelada, i això explica el que el preu del gram de platí sigui actualment de 10 a 11 pessetes comprat a la menuda i d'unes 8.700 pessetes el kilo, comprat a l'engròs. Tenint en compte que aquests preus venen creixent en progressió constant, degut a l'escassetat del metall i a la seva major demanda, cal suposar que ben prompte les cotitzacions passaran de les xifres abans dites.

Lo que cal remarcar en l'aconteixement que ens ocupa, és que es tracta, no d'un descobriment degut a l'atzar, sinó d'un descobriment veritablement científic, fruit de la intel·ligència de son autor. El senyor Orueta siguié comissionat, fa cosa de tres anys, per la Direcció de l'Institut Geològic d'Espanya, per a estudiar la constitució geològica de la Serranía de Ronda, en la província de Màlaga.

La Serranía de Ronda està constituïda per un massiu colossal de roques eruptives que s'eleva fins a altures de més de 2.000 metres; el senyor Orueta estudià detingudament la constitució d'aquestes roques, i a l'acabar de fer el seu estudi, li cridà fortament l'atenció l'analogia que la Serranía de Ronda presentava amb les muntanyes septentrionals dels Urals; això li feu sospitar l'existència del platí.

Començà allavors la seva tasca d'investigació personal; practicà gran nombre de sondeigs, rentà cuidadosament les sorres extretes i logrà per fi obtenir un precipitat de platí; el descobriment estava fet.

El senyor Orueta calcula que les mines de platí de la Serranía són molt més riques que les dels Urals; la roca platinosa ocupa 50 kilòmetres quadrats a Rússia i 1.440 kilòmetres quadrats a Màlaga, i ademés dels assaigs fets per l'enginyer, es dedueix que hi capes que contenen 2 grams de platí per metre cúbic de roca.

L'Estat espanyol ha encomanat a la Direcció de l'Institut Geològic que formi el projecte de reconeixement definitiu de la Serranía, i mentre tant sospèn tota classe de concessions mineres en aquesta regió (*).

Es realment molt bonic que hagi estat un enginyer espanyol el que hagi sapigut descobrir uns jaciments de tan extraordinari valor científic i industrial. Ara bé: per a l'explotació d'aquestes mines, ¿no caurem altra vegada en un cas de colonització estrangera, en que l'Estat arrendi la serranía de Ronda a n'en Rothschild, com Almadén, o a un grup de financiers

anglesos com Río Tinto? ¿No serà perduda novament per al país aquesta gran riquesa i no succeirà que haurem d'anar a comprar platí a Londres tenint el mineral a les entranyes de la terra hispànica?

I ara una altra consideració. El senyor Orueta és bascongat, i des de fa anys es venia dedicant a la investigació en terres d'Andalusia. Quina satisfacció no ha d'ésser això per als germans de Basconia! Podria i tot donar-se el cas de que fossin financiers bilbains, els qui iniciessin la formació d'una companyia explotadora. Llavors seria aquest, un cas d'expansió intel·lectual i econòmica de Basconia.

Per què no ha tingut d'ésser un enginyer català el qui ha fet aquest trascendental descobriment? La futura explotació de les mines de Ronda no podria caure, total o parcialment, en mans de catalans?

B. M.

(del Grup Redactor).

ORGANITZACIÓ DE L'ENSENYAMENT COMERCIAL

II. Hongria

L'organització actual de l'ensenyament mercantil a Hongria data de l'any 1895.

La instrucció comercial es dona per mitjà dels Cursos de perfeccionament; les Escoles de Comerç i les Institucions d'Alts Estudis Comercials.

Tot el que es refereix a l'ensenyament comercial depèn dels Ministeris d'Instrucció Pública i de Comerç, havent-hi dos Inspectors generals, un agregat amb caràcter permanent al Ministeri i un altre encarregat de visitar les diferents Escoles de Comerç del regne per a inspeccionar llur funcionament, tant desde el punt educatiu com de l'administratiu. L'existència d'aquests dos Inspectors generals, que serveixen d'intermediaris entre l'Estat i les Escoles de Comerç, evita les possibles confusions que podrien originar-se al dependre aquestes de dos Ministeris diferents.

Procurarem donar una breu idea de cada una de les categories de centres d'ensenyament comercial.

I. Cursos de perfeccionament. — Aquests són de tres classes: Escoles d'aprenents de comerç; Cursos de perfeccionament per a empleats de comerç, i Cursos de Comerç per a dones.

Les Escoles d'aprenents de comerç, sovint

(*) Vegi's la revista *Ibérica* del 11 Desembre 1915.

unides a les Escoles d'aprenents industrials, tenen per objecte donar als aprenents una instrucció complementària adequada a la seva ocupació. Amb aquest fi, els cursos tenen lloc els vespres i a vegades també el diumenge al matí, venint obligats els seus patrons a concedir-los el permís necessari per tot el temps que durin les classes. D'aquestes Escoles n'hi havien 108 en l'any 1913, i comptaven amb uns 8.600 alumnes.

Els Cursos de perfeccionament per a empleats de Comerç, tenen lloc ja en els locals de les Escoles superiors de Comerç, ja en les Escoles primàries. El seu objecte és completar la instrucció d'aquells empleats de comerç que no han concorregut a les Escoles de Comerç. En 1913, hi havien 17 Cursos d'aquesta classe, amb 800 deixebles.

Els Cursos de Comerç per a dones, són relativament moderns, i el seu objecte és preparar a les senyoretes per als treballs d'escriptori a que generalment es dediquen. El curs dura deu mesos i comprèn nocions de correspondència, aritmètica comercial, comptabilitat, geografia comercial, mercologia, taquigrafia, caligrafia i dactilografia. En 1913 hi havien 58 cursos, amb 3.300 alumnes.

II. Escoles Superiors de Comerç.—El plan d'estudis és uniforme per a totes les Escoles de Comerç del regne. L'ensenyament comprèn tres cursos o períodes, i les següents matèries:

Període elemental: religió; llengües hongaresa, alemanya i francesa; geografia, història, matemàtiques, física, aritmètica comercial, correspondència, caligrafia, nocions de comerç i treballs elementals d'escriptori.

Període mitjà: comptabilitat, nocions econòmiques i de dret, química, mercologia, i les mateixes matèries del curs anterior, excepte la física, les nocions de comerç i la caligrafia.

Període superior: les mateixes matèries que el curs mitjà.

Hi ha, ademés, ensenyaments facultatius, com la taquigrafia, pràctiques de química, un quart idioma estranger, etc.

L'alumne que hagi seguit aquests cursos, deu revalidar-se i rebra allavors un certificat d'estudis que li dóna dret a aspirar a determinats llocs oficials.

En l'any 1913 hi havien en tot Hongria 54 Escoles Superiors de Comerç, de les quals 20 eren sostingudes per l'Estat, 19 pels municipis, 10 per corporacions particulars, 3 per comunitats religioses i 2 eren privades. El total d'alumnes en aquell any fou de 9.100, dels quals acabaren els seus estudis uns 2.400.

III. Institucions d'Alts Estudis Comercials.

—Aquestes institucions són quatre: l'Acadèmia oriental de Comerç, les Acadèmies de Comerç, l'Escola Normal Superior de Comerç i l'Acadèmia Comercial de Fiume.

L'Acadèmia oriental de Comerç, està a Budapest i té per objecte la formació d'empleats de comerç aptes per a desenrotllar les seves activitats en els països orientals. Els estudis es divideixen en dos cursos, i comprenen: estudis superiors d'economia, de dret, i de matemàtiques i comptabilitat comercial, llengües orientals (rumà, serbi, búlgar, grec modern, arab, rus, bosniac) i llengües occidentals (anglès, francès, alemany, italià, castellà). És obligatori l'estudi del francès i de l'alemany, devenint-se escollir, ademés, una altra llengua occidental i una o dues d'orientals. En 1913 hi hagué 87 alumnes.

Les Acadèmies de Comerç són dues: una a Budapest, l'altra a Kolozsvár. Responen al tipu modern de les Escoles d'Alts Estudis Comercials, i els seus alumnes deuen posseir el certificat d'estudis de les Escoles Superiors de Comerç, o sotmetre's a un examen equivalent. En els seus programes, ademés de les matèries generals hi ha cursos especials dedicats al comerç de la fusta, del blat, tèxtils, etc. En 1913, entre les dues acadèmies, hi hagué 375 alumnes.

L'Escola Normal Superior de Comerç de Budapest, té per objecte preparar als que volen dedicar-se al professorat mercantil. Els estudis comprenen cursos especials sobre les matèries escollides per l'aspirant a professor, i ademés pedagogia, història de l'ensenyament comercial i sociologia. En 1913 hi hagué 70 deixebles.

Per últim, l'Acadèmia de Comerç de Fiume, té una significació semblant a les dues de Budapest i Kolozsvár, però en el seu programa es dóna preponderància a tot el que fa referència al port i interessos mercantils de Fiume. En 1913 tingué 30 alumnes, no obstant que aquell era el primer any que funcionava.

Com es veu, l'ensenyament comercial mereix a Hongria tota l'atenció que li pertoca.

Cal remarcar el fet que de les 54 Escoles Superiors n'hi hagin 20 de l'Estat i les altres 34 deguin la seva fundació a la iniciativa de particulars o de corporacions. L'Estat, lluny de mirar amb zel la creació d'aquestes Escoles, les estimula, les ajuda econòmicament, i dóna validesa oficial als certificats d'estudis

que expedeixen; solament imposa com a condició el plan d'estudis uniforme. Aquesta uniformitat absoluta — que en l'ensenyament mercantil no creiem recomanable — pot considerar-se fins a cert punt com a mida política, ja que el govern de Budapest persegueix com a ideal constant la magiarització del país.

En les grans cases mercantils d'Hongria, sols tenen entrada com a dependents, aquells joves que han seguit amb fruit els cursos d'una Escola de Comerç. Això explica que a Budapest, centre mercantil de la nació, hi hagin una Escola de l'Estat, quatre del Municipi, dugues Escoles privades, dugues Escoles d'Alts Estudis comercials i una Escola Normal Superior de Comerç; en total onze establiments d'ensenyament mercantil.

Aquest nombre és creixentíssim si es compara Budapest amb Barcelona — comparació que pot fer-se degut a la quasi igualtat d'habitants — i fa pensar de primer moment que la vida d'aquelles Escoles es, pot ser, migrada. Molt al contrari d'això, cada Escola té una vida pròpia i vigorosa, estan en local adequat i luxós, algunes quasi monumental, i tenen per terme mig uns 250 alumnes cada una.

FERRÁN BOTER.

Professor de les E. M. C.

Delegat del Centre al Curs Internacional de 1913 a Budapest.

VISITES ESCOLARS

Industria de les fulloles

Una visita a la casa Fills de J. Tayà

GENERALITATS DE LA FUSTA

Poden definir-se les fustes dient que són les parts sòlides i consistents dels vegetals. L'element que integra la composició de la fusta és la cel·lulosa i aquesta químicament és un compost de Oxigen, Nitrògen i Carbono. L'estructura d'una secció de un arbre, permet distingir tres regions ben definides.

1.ª L'escorsa, o part exterior.

2.ª La formada per la albura i per la fusta propiament dita.

3.ª El cor.

L'escorsa o siga la pell que envolta l'arbre des del seu naixement, està formada de matèria toba, el gruix de la qual varia segons la constitució i naturalesa de la planta. En alguns arbres com l'alsina surera, aquesta es la part que comercialment es més important, po-

guent tenir un gruix de 2, 3 i més centímetres. La segona regió és la capa que envolta'l cor de arbre; la albura es de formació més rescent que la part coneguda amb el nom de fusta propiament dita, siguent aquesta última molt més resistent. La creixensa dels arbres se fa de dintre a fora per medi de la superposició anual d'anells concèntrics, de manera que la fusta jove sempre queda més a l'exterior. Aquests anells mirats al microscopi poden dividir-se, en anells de primavera i anells d'istiu, siguent els primers més tendres que els segons degut a que a la primavera la sava del arbre es més abundant i per lo tant de menys concentració que al istiu. Segons el nombre de aquests anells concèntrics pot deduir-se aproximadament la edat del arbre. El cor és la part central per on té lloc la circulació de la sava.

Les classificacions de les fustes, poden fer-se prenent per base ja les seves aplicacions, ja el color, resistència, etc.

Els defectes de les fustes generalment són el nusos, deguts al naixement de les branques, les esquerdes produïdes per l'aigua que a l'hivern es glassa entre els petits intersticis de l'escorsa fent l'efecte d'un petit, però potent tascó amb la seva acció continuada, penetrant fins a conseguir produir una esquerda remarkable. Els agents atmosfèrics també tenen influència en gran manera per a produir la putrefacció; aquesta pot ésser seca o humida. La putrefacció seca és la produïda a l'interior de l'arbre degut a l'excés de sava o una malaltia de la seva constitució natural; la humida, com la seva paraula indica, és la produïda per la llarga estada en l'aigua.

COMERÇ DE FUSTES

Les fustes fines s'acostumen a vendre per m³ i les de classe ordinària a pès. Els procediments de cubicació generalment empleats són els següents: Quan tracia de fustes de les quals s'ha tret la escorsa i albura i que ja han sigut serrades en forma quadrada o prismàtica, solament s'ha de multiplicar el gruix per l'ample i el producte de aquestes dugues dimensions, per lo llarc. En els troncs rodons o cilíndrics s'ha de multiplicar el quadrat del radi de la circumferència mitja per el número constant 3.1415 que en geometria es representa per la lletra grega π i el producte obtingut, per lo llarc del tronc.

Les fustes importades pel port de Barcelona en 1914, segons dades extretes de la Memoria Comercial de la Cambra de Barcelona, representaren 3,679 Tm, i les exportades 3,636 Tm.

LA FÁBRICA DE FULLOLÉS DE FILLS DE J. TAYÁ

Aquesta casa és la única a Espanya que es dedica a la fabricació de les fulloles utilitzades al ram d'ebanisteria per a l'aplatat del mobles; medi que ademés d'abaratir el preu dels mateixos, augmenta la duració, doncs se suprimeixen les esquerdes i reïnflaments o encongiments que solen passar a totes les peces de fusta macissa quan són de regulars dimensions.

Al cuidado de les màquines de tallar fullola, estufes, serres, secadors, etc., hi han unos 60 treballadors aproximadament.

Per a convertir en les primes fulloles els robustos troncs que directament reb la casa, des dels ports d'embarc situats principalment a l'Amèrica septentrional i meridional i Africa, es sorprenent que la mecànica treballi amb tanta precisió i amb un acabat tan perfecte, doncs s'ha de fer notar que les fulloles que generalment s'empleen tenen 6, 8 i 10 dècimes de mil·límetre de gruix, poguent ne treure encara de gruix inferior.

Les fustes empleades son generalment les més corrents dintre la ebanisteria: alba, boix, caoba, castanyer, falg, noguera, olivera, om, roure, abet i altres fustes que veritablement se poden considerar dintre de la classificació d'exòtiques.

L'operació preliminar després del rentat per medis manuals, és la de l'estufat, o siga la col·locació dels troncs petits dintre d'una caldera amb aigua calenta, on sofreixen una cocció de 48 hores, en una cambra de ferro; els troncs grossos, per mitjà del vapor de aigua s'estoben en igual temps. Una vegada trets i feta una senzilla neteja de l'escorsa es col·loquen en la màquina de fer fullola o de planejar. Dita màquina és composta de un gran basidor en el qual hi ha un suport que provist d'una ganiveta que actua com un gran ribot, fa que cada vegada que passa la ganiveta, vagi aixecant fulles en el tronc, de un gruix que pot fàcilment graduar-se; les primeres passades donen unes fulloles que són inservibles per al consum, degut a que encara la superfície no és suficientment plana. La ganiveta és d'acer, d'un tremp especial i quan s'ha de afinar es fa a mà o per medi de llimes especials.

La divisió de un tronc en fulloles pot fer-se també en altra forma. Escalfat i estobat el tronc, es posa en una màquina, en la que hi ha una mena de pastera plena d'aigua calenta; se sumergeix parcialment el tronc dintre de aquesta pastera i se li dona allavors un moviment rotatori; en la part superior, no sumer-

gida, hi ha una ganiveta que a mida que el tronc va rodant, li va aixecant una prima fullola. Com que la ganiveta té també un petit moviment de traslació, teòricament el tronc aniria desfullant-se en espiral, obtenint-se tot ell, desenrotllat en una sola fullola, pero aquesta seria de tan grans dimensions que després hauria de partir-se; per a evitar-ho, se fa ja des de el comensament una incisió en el arbre, de dalt a baix i de fora al centre, amb lo qual a cada volta completa correspon una fullola.

Les fulloles tenen unes dimensions aproximadament de 1'60 m. 2'60 i 3 m. per un ample que varia entre 0'30 i 0'50 m. expenent-se en el comerç per paquets que contenen de 35 a 50 fulloles, segons les classes, calculant el preu per metres cúbics.

Les fulloles un cop s'extreuen de la màquina són numerades i classificades, posant-se en secadors adequats ont, després de cert temps, tota la humitat que contenen es eliminada per medi de la circulació del aire; quan es creu que ja estan prou seques s'envien al magatzem ont sofreixen la classificació definitiva.

Durant la visita forem els alumnes de Mercologia acompanyats per l'enginyer de la casa senyor Margarit i per el nostre consoci senyor Martinez als quals es just donar les mercés més complertes.

B. VALLESPINOSA
Alumne de la classe de Mercologia

TRADUCCIONS CIENTÍFIQUES

Conforme vem anunciar, comencem a publicar la versió catalana d'una Memoria presentada en francès al Xè Congrés de l'Ensenyament Comercial celebrat a Budapest l'any 1913, per el comerciant vienès Carles Landels, relativa a la formació científica dels viatjants. Respecte a n'aquesta altra branca d'exercicis de traducció fem notar que la seva ventatja és molt menys el perfeccionament del traductor que la utilitat general de la divulgació de coneixements. Lo que l'alumne pot aprendre més és el domini del lèxic tecnològic, dels termes d'ús corrent en la matèria traduïda. Així és que si seria incompleta per a un jove comerciant la tasca de perfeccionar-se en un idioma a base solament de traduccions clàssiques perquè hi mancava la pràctica de la terminologia comercial, també seria, i molt més encara, deficient, l'exercitar-se en la traslació

de textos vulgars comercials, () oblidant que la substància i la natura interna d'un idioma no es poden apreciar sinó en els seus grans mestres consagrats pel temps.*

La instrucció ulterior dels viatjants de comers

DEL SENYOR CARLES LANDEIS, VIENNA

Es un fet innegable, que el dependent viatjant, aqueix eminent col·laborador de la producció i del comerç, es presenta fins ara com el sol i únic element de la gran maquinària que fa vibrar la vida social, que no ha rebut cap instrucció especial per el seu ofici.

Els joves que volen abraçar la carrera comercial fan estudis i es proveeixen de certificats. Ells saben molt bé que fa falta seguir cursos per a devindre empleat de banca, dependent de magatzem, comptable, empleat de comerç, etc., etc. Ademés de aqueixos cursos especials, els hi fa falta encara un aprenentatge més o menys llarg, i amb tot això no es para de guiar-los dintre la pràctica. Treballant amb altres empleats, poden formar-se amb aqueixos models, i es solsament després d'una sèrie d'anys que el jove negociant arriba a aprendre les decisions de son principal.

No oblidem que la matèria que deu ésser treballada per tots aqueixos empleats de comerç: els llibres, les factures, els troços de correspondència, és generalment inert. La situació del viatjant de comerç es presenta molt diferentment; la matèria que deu treballar és vivent, intel·ligent, es defensa; és l'home, i de l'home n'ha de fer un client i un amic de la casa que representa.

Per a arribar a aqueixos fins, li fa falta, ademés del coneixement bastant complet dels articles que vol vendre, un saber molt extens sobre la vida, sobre els homes i sobre moltes coses encara, que és especial a l'ofici de digne representant i de bon venedor.

La majoria dels bons col·laboradors del comerciant saben aont dirigir-se per a adquirir els coneixements necessaris. En quant al dependent viatjant es té la costum de dir: La pràctica ja el formarà!

L'ensenyament comercial, malgrat el desig de perfecció, que ha arribat a reunir un desè Congrés en aqueixa bella ciutat de Budapest, no s'ha ocupat fins el present de la instrucció teòrica especial del viatjant de comerç. Al costat d'un progrés gran en totes les branques de

l'ensenyament comercial, el viatjant de comerç queda sempre amb sa divisa: La pràctica em formarà. La sola formació especial serà resum en les instruccions que l'amo li dongui al taxar-li les despeses de viatge, i que jo he vist molt ben explicats en un llibre americà titulat «Letters of a self made merchant to his son». John Graham escriu a son fill Pierpont: «Aprèn ara els tres camins que't portaran a ésser un bon viatjant: 1.er prenent comandes; 2.^{on} prenent encara més comandes; 3.er prenent-ne encara més».

Es extraordinari així de cuidar cada roda de la maquinària social, i abandonar en canvi el desenrotlle del volant que és indispensable a la marxa dels negocis, aqueix volant que és el viatjant de comerç, el representant.

Nostres avis coneixien sobre tot el dependent viatjant com es presenta en el personatge de Gaudissart Immortalitzat per Balzac, i el mateix Hermann Sudermann creia treballar al natural quan creà son viatjant Kessler de la Schmetterlingsschlacht. Més els temps han canviat; aquell gros senyor que feia riure tant, aquell mestre de volubilitat no és ja de nostra època, és el negociant viatjant que l'ha reemplaçat. La instrucció d'aqueix negociant viatjant mereix tota la nostra atenció, doncs tot viatjant traslladant-se amb mostres o sense, és ell mateix una mostra de la vida comercial de són país. Quedant en aqueix ordre d'idees, devem estar reconeguts envers al museu de comerç chec de Praga que es troba a punt d'inaugurar el seu primer curs per als viatjants de comerç. Quan es dona un cop d'ull al programa d'aqueix curs, quan es comprova lo que s'hi ensenyarà és comprén la veritat de les paraules de Goethe: «Jo no sabria pas qui té l'esperit més ample, qui deuria tenir l'esperit més ample que el veritable negociant».

Aqueix examen del programa ens dirà al mateix temps que el viatjant de comerç deu ésser ans que tot un negociant molt instruit.

Nosaltres hi trovem, doncs:

- 2 hores per a la correspondència checa.
 - 2 » » la » alemanya.
 - 2 » » la comptabilitat.
 - 1 » » el càlcul.
 - 3 » » el còdig de comerç.
 - 3 » » la tècnica comercial.
 - 4 » » la organització de la venda.
 - 5 » » el sistema de viatjar.
 - 2 » » la geografia.
 - 2 » » la publicitat.
 - 2 » » la economia política.
 - 1 » » la higiene del viatge,
- o sigui un total de 29 lliçons.

(*) Això ressalta d'una manera especial en els treballs, com el present que no's tradueixen directament de la llengua en que els han escrit, o pensat, sino d'un idioma intermediari.

Ademés d'aquestes 29 lliçons hi haurà encara 11 hores destinades a estudis de llengües estrangeres, de la taquígrafia i de la mecanografia.

Permeteu-me que m'ocupi sobre tot del sistema de viatjar, aqueixa especialitat del curs a la qual es consagrarà la majoria del temps, 5 hores per setmana. La matèria es subdivideix en cinc parts.

- a) el viatjant
- b) diferents menes de viatges
- c) el viatge propiament dit
- d) el negoci
- e) coneixements accessoris.

La primera ens posa en relació amb l'objecte de l'escola mostrant-nos l'harmonia que deu existir entre la teoria i la pràctica. Hi podem veure com el viatjant deu treballar per a quedar a l'alçada de sa tasca i com contribueix així al prestigi de sa professió. Se'ns prova que la manca d'instrucció comercial i de coneixements tècnics ens posen en mala situació front a front del client més desenvolupat en aqueix concepte. Aquesta primera part s'ocupa molt de les relacions entre el viatjant i el principal, amb sos col·legues i amb sos competidors. La correspondència amb la casa que's representa, lo mateix que amb les administracions i les autoritats, hi té lloc adequat. Se'ns diu com el viatjant ha de vestir i presentar-se, i per quins medis arriba a guanyar les simpaties i el respecte dels clients i dels que'l rodegen. Per últim s'acaba en precisant la posició del viatjant dins la casa per la qual treballa, i les bases de la remuneració de son treball.

La segona part del sistema de viatjar tracta de les diferents classes de viatges de comerç. Es divideixen entre viatges de compra i viatges de venda, entre viatges pel compte de fàbriques, per les cases en gròs, i pels exportadors. Se'ns explica la diferència entre les ofertes de servei segons que'l viatjant es troba davant d'un negociant a l'engròs, d'un comprador al detall, o d'un particular. Se'ns dona per últim instruccions especials per la venda de primeres matèries, d'articles corrents, d'objectes de luxe, etc., etc.

Es detalla la diferència entre els viatjants amb títol i els viatjants a la comissió, i aquesta segona part es termina per indicacions sobre els viatges a províncies i pels pobles, sense oblidar els corredors treballant la plaça on es troba llur casa de comerç, ni els representants establerts a un poble per a visitar la clientela mateixa.

Trad. per TOMÁS MANZANARES

Alumne del segon curs de Francès
(L'acabament al número pròxim).

QUESTIONS PEDAGÓGIQUES

Creiem útil dedicar una secció especial a l'examen de qualsevol qüestió, susceptible de determinar algún millorament a les E. M. C., per tal de que sigui la emissió d'opinions, i fins la controversia, si es necessària, edificant, és a dir, lleal, amigable, i no inspirada en altre fi que en la perfecció de l'ensenyament.

Lletra oberta a don Josep Sala i Ricol

Respectable senyor Professor i benivolgut amic:

Declaro la meua més gran adhesió a la seva autoritat; i fiant-me d'ella i referint-me al procediment actual de gràfics que s'usa entre els alumnes de Teneduria en els Concursos, m'agradaria exposar a la seva consideració algunes remarques que m'ha suggerit la darrera exposició de treballs, descrita en altre lloc d'aquest número pel Sr. M. Quintana.

Partint de l'entusiasme inicial que m'han produït els treballs gràfics que he vist en diferents ocasions, executats pels alumnes, i de l'admiració per l'afició i enginy amb que cadascú procurava emprar les respectives habilitats i traces, a l'anar pensant després en lo molt que cada ú de ells ha hagut d'expressar el magí en recerca d'una forma original i frapant per a expressar en forma lluida la veritat científica objecte del gràfic, m'ha anat entrant un cert temor que francament li diré.

M'ha anat venint un cert escrúpol de que es recorri, en cap mitjà d'ensenyament, a la *pensada*. De que es barregi a la simplicitat sobirana de la veritat científica un element de *fantasia* i de *caprici*.

Es cert que seria temerari desconèixer l'enamorament dels deixebles iniciats a un ensenyament viu i agradable, per la matèria que els hi proporciona el goig d'adquirir coneixements, ni l'anhel d'expressar aquell amor d'una manera, diríem lírica, guarnint i combinant els treballs i exercicis amb tot allò que la fantasia de cadascú li dicta.

Això és perfectament explicable, però cada dia va prenent peu en mi el convenciment de que aquesta situació d'entusiasme líric es solament precursora de l'ensenyament ideal.

I em sembla que ens anirem acostant més a aquest ideal, a mida que ens acostem al principi general de Simplicitat, que entenc ha de presidir no sols l'ensenyament sinó tota la nostra vida.

Jo comprenc i estimo la quantitat de fervor que hi ha en un minyó que per explicar el funcionament d'un compte, un fet estadístic, o qualsevol altre fenomen científic, es val de les formes d'un símbol patriòtic, una partitura de solfa, d'un dibuix barroc o gòtic, etc., etc.

Però trobo sobre tot molt estimable la severitat augusta de la Ciència, que té els incomparables atractius de la simplicitat i la claretat, mitjançant els quals la veritat ens apareix interessant per ella mateixa i no per vies artificials i indirectes.

Trobo molt plausible l'aportació emuladora de tots els talents de cadascú. Però l'habilitat artística d'un alumne, que avui s'esmerça en opulentes interpretacions al·legòriques d'un Balanç, no deixaria pas de distingir-se encara que tingués de grafiar el balanç en humils i nûes figures geomètriques! Que un quadrilàter no és pas la mateixa cosa per un delinquant novici que per un llorejat d'Acadèmia.

Aquests pensaments meus és lo que volia comunicar-li, mon benivolgut amic, perquè molt millor que en mi poden donar fruit, si són dignes de tal cosa, en l'alta i experta comprensió de vostè. Vostè és qui ha de dir si el meu temor és just o bé si es vâ; en altres mots si constitueix o no constitueix això un problema a estudiar i a resoldre.

Sempre séu adicte i respectuós amic i servidor

R. RUCABADO.

CONFERENCIES

Convindria molt anar publicant al Butlletí síntesis de les conferencies que es vagin donant al Centre, a base de notes preses durant la sessió. El fruit d'una conferencia és molt petit si un repàs de les principals idees emeses no és fet lo més immediatament possible d'haver-la escoltat. Encoratgem als alumnes perquè s'exercitin al treball de resumir el contingut de les conferencies oldes, amb el doble objecte del profit propi i el dels altres, proporcionant així al Butlletí una font indicadíssima de material.

Els dependents de Comerç i el Socialisme

Conferencia donada el dia 16 de Març pel doctor don Pere Font i Puig, professor auxiliar de la Universitat de Barcelona, ara Catedràtic de la Universitat de Murcia.

La guerra actual és el fracàs sorollós dels somnis pacifistes i socialistes. Quan hom creia

que la formidable organització de la democràcia social, acompanyada dels corrents i treballs per la pau i l'arbitratge feien impossible un conflicte armat, esclata aquest amb una violència i unes proporcions mai vistes a la història de la humanitat.

Haurem de creure, però, que el fracàs és del somni? No. No és per ésser un somni que ha quedat anorreat el socialisme, sinó perquè és un somni esquifit. Perquè el socialisme és un ideal material, i limitat a la satisfacció purament de les necessitats sensuais de la vida.

La conquesta del pa i El dret a la peresa, títols de dues obres en boga, que llegeix la gent treballadora a 0'60 el volum, sintetitzen la ideologia i la finalitat que es vol donar a la humanitat. Però la humanitat no pot contentar-se d'una esperança limitada a menjar i geure, i cercant satisfer les seves anelles espirituals, ha trobat en la lluita, remogut el llevat secular del «gust per la guerra» la suscitatció d'uns ideals que omplen i eleven l'esperit humà.

Llegí el conferenciant textos d'En Bebel i altres autors socialistes i anarquistes, posant de manifest quan esquifit i groller és el *desideratum* on es proposen fer arribar la societat humana: merament la nutrició corporal i el plaer dels sentits, entès segons el Paradís de Maïmet. Instintivament i d'una manera barbre, la societat humana s'és aixecada en demanda d'espiritualitat, i el socialisme materialista és anul·lat totalment.

Partint d'aquí, felicità el conferenciant al Centre Autonomista de Dependents del Comerç per avançar en els ideals als interessos materials de l'estament, l'ideal espiritualista de patria expressat en el mot d'Autonomia.

En realitat els ideals es contraposen entre ells amb contradicció molt menor que la que existeix entre l'afirmació i la negació de tot ideal. Tenir ideal, vol dir, per a un home, aspirar a una perfecció. Doncs bé, els homes es divideixen en dues menes: els que tenen ideals i els que no en tenen. Els qui aspiren i els qui no aspiren a la perfecció. I sempre els qui tenen un ideal, encara que sigui adversari, s'entendran millor entre ells que no pas amb els qui no tenen ideal de cap manera.

Els qui tenen ideals gaudeixen d'una concepció més armònica de la vida i del món, i per tant poden aspirar a resoldre els problemes socials, segons harmonia. Els qui no en tenen no es mouen més que per la satisfacció de les necessitats. Aquests pensen sols en el ventre. Els altres pensen en el ventre en quant porta les cames, com es diu; les cames que permeten anar fent via cap a l'ideal.

Vol dir això que tothom ha de resoldre i realitzar el seu ideal? No, perquè no és d'homes arribar al triomf, però sí la llibertat d'anar-s'hi acostant pel propi esforç. Nostre lema ha d'ésser aquell pensament d'En Goethe, traduït per En Maragall:

Pes el teu curs en la vida
com els astres en l'espai;
sense pressa, dins la mida
més també sens parar mai.

Què vol dir, doncs, el socialisme espiritual? Contrasten amb aquell materialisme cràs dels objectius democràticsocials, els somnis enlairats i armònics d'una humanitat ben avinguda i espiritualitzada que en temps del Renaixement descrivien en la «Utopia», el canceller Tomàs Morus, i en la «Ciutat del Sol» el frare Campanella: estats ideals de la societat humana, comparats amb els quals «la conquesta del pa» i el «dret a la peresa» són un deplorable retrocés.

L'estat social dels nostres somnis és aquell en que cadascú podrà fer la seva via, podrà trobar-la i seguir-la lliurement. Que els aptes per a una activitat i una utilitat social puguin exercir-la i no hagin de sufrir la tirania de les circumstàncies que els subjecten a altra cosa. I que els ineptes per a determinada activitat o funció social no puguin, en virtut de cap etzar, fortuna o força de cap mena, pertorbar amb sa ineptia l'ordre de la cosa pública.

Glosant l'excel·lència espiritualista de l'ideal patriòtic, digué que Catalunya és un país on aquest socialisme espiritualista armònic pot triomfar assenyaladament. La nostra terra no ha produït grans figures d'aquestes que s'imposen i fan triomfar l'ànima nacional per tota la humanitat; però es la terra per excel·lència del bon sentit; el poble té aquí un llúc espiritual que li dona una superioritat damunt dels altres pobles. Així, amb tot i no haver engendrat genis de fama universal, el segle x, el segle de ferro, de la màxima ignorància i barbarie de l'Estat Mitjà, fou per nostra terra una època de dignitat i on es mantingué dins Europa el més alt nivell de cultura. No és mare Catalunya de cap juriconsult famós, d'un Kant, per exemple, però és una terra on els pagesos tenen infiltrat el dret romà a la sang; no és mare de cap Mozart ni Beethoven, però el poble té aquí una cultura musical prou intensa i profunda per haver fet nàixer de son sí els Chors d'En Clavé i l'Orfeó Català; no ha nascut aquí cap Santa Teresa, però el tipu de la dona catalana: noia feïnera i seriosa, mare

abnegada, esposa austera i fidelíssima, no es troba en lloc del món.

L'estament dels dependents de comerç és potser aquell que millors garanties ofereix per a la realització del socialisme espiritualista. Més amunt, domina l'egoisme materialista. Més avall, les dureses d'una vida feia violenta per l'esquifit sensualisme de les doctrines revolucionaries.

L'existència en nostre poble de tanta gent que renega, malparla, maltracta als animals, destrueix els nius dels ocells, és senyal de que malgrat l'admirable fonament de nostra raça, l'oblit de l'espiritualisme és causa d'endarriment moral i d'un lamentable exclusivisme de la violència en la mentalitat. Molta gent de nostra terra és inepta encara per a comprendre el socialisme armònic.

Dins la classe mateixa dels dependents s'ha de treballar força encara en sentit d'harmonia. Diguïnt-ho sinó les maneres inconsiderades i el llenguatge groller d'alguns dependents envers els aprenents, i el tracte poc decorós de molts joves del comerç envers les dones, com es veu desgraciadament en molts llocs de divertiment públic. La manca de respecte als menors i a les dones és un senyal d'embrutiment individual, i ademés significa una manca de respecte propi i manca de respecte a la dignitat de l'estament, per quant els aprenents i les pobres noies objecte d'un tracte incorrecte, perteneixen a la classe mercantil.

Don Quixot va caure de cavall, perquè el cavall no menjava. Hem de fer menjar el cavall, però no per al luxe de tenir una bestia grassa i polida, sinó per a que el Don Quixot que tots hem de portar a dins, pugui cavalcar en el camí dels ideals.

No ens ha de moure la fama, sinó la glòria. Fama, vol dir ésser anomenat per molts; glòria, transcendir en molts. Quan la bandera del C. A. de D. del C. va ésser agredida pels radicals al tornar de la col·locació de la primera pedra d'En Pi i Margall, es pogué veure quan gran era la diferencia entre fama i glòria. L'acte aquell era l'apoteossi de la fama d'un home, però el fet de l'agressió dels lerrouxistes contra els catalanistes, donat l'esperit i pensament federal i autonomista d'En Pi i Margall, demostrava que la doctrina del mestre no havia transcendit, no havia pas influït gaire en la massa que venia d'homenatjar-lo. La fama del gran patrici resultava allí ésser molta, i la glòria molt poca.

Seguidament prengué comiat el doctor Font dels dependents i de la patria catalana, car

dintre breu temps se'n ha d'anar a Murcia, a exercir la seva missió docent. El conferenciant, que començà amb una noble familiaritat dient ésser fill d'un dependent de comerç i d'una planxadora del barri de Santa Mònica i estar entre dependents com entre germans, es despedí dient que estaria satisfet d'ell mateix si quan tornés a Catalunya, tardés el temps que tardés, pogués amb la mateixa franquesa i familiaritat d'avui parlar amb els dependents com entre companys de tota la vida.

El qui es veu ara en el cas de ressenyar, de memòria, la conferència del doctor Font, lamenta la seva imprevisió de no haver prèns notes, i no tenir la traça que seria necessària per a reproduir les idees del senyor conferenciant amb la intensa eficàcia persuasiva amb que foren predicades. Consignarà solament, en homenatge a la justícia, la impressió profunda que deixà en l'auditori el parlament.

P. M.
Exalumni

NOTES BIBLIOGRÀFIQUES

En dues seccions diferents ens ocuparem dels llibres o publicacions noves d'interès per als deixebles. La una CRÍTICA, de notes bibliogràfiques, i l'altra purament INFORMATIVA, de recensions o extractes.

De les obres que aquí parlarem les més seràn ja a la Biblioteca del Centre. Altres, fàcilment consultables a la de la Cambra de Comerç, que és pública. D'altres recomanarem l'adquisició pel Centre, i d'algunes suggerirem posar la conveniència de que cadascú se l'adquireixi, per a la particular consulta.

DR. R. BALLESTER. — INICIACIÓN AL ESTUDIO DE LA HISTORIA. 2 volums en 8.ª enquadernats, de 328 i 350 pàgines amb 406 grabats. A. Franquet. Girona, 1914. Preu total: 15 pessetes.

Aquesta obra és un manual d'història universal. És per a persones que amb una mica de preparació a base d'algún eptome, història de Catalunya o d'Espanya o de fulleig d'algún compendi d'història de l'Art, hagin de tenir idees generals però concretes de les èpoques, dels grans fets, dels grans homes i del desenvolupament intel·lectual i polític del món.

D'una manera especial s'esforça aquest lli-

bre en presentar l'evolució històrica a totes les branques, amb la relació de causa i efecte.

El mètode és l'estudi de cicles històrics i de grans conjunts de fets, i dintre d'ells una notícia breu i molt precisa de cada element: biogràfic, científic, polític, artístic, etc., de valor històric i d'influència en la civilització.

Una il·lustració riquíssima, a base exclusiva de documents d'època, degudament referenciats, triats amb gran cura i ben reproduïts, dona una gran valor pedagògic a l'obra. No recordem un altre exemple a Espanya d'un llibre d'educació il·lustrat amb tanta profusió. Ademés d'una història universal, resulta l'obra del doctor Ballester una petita història de l'art. L'autor s'ha proposat fer un llibre de lectura eficaç. El llenguatge és claríssim; l'estil fàcil, per efecte d'haver cercat la forma més breu i comprensiva de redacció. No hi ha una paraula sobrerà.

Lo que acaba de dar hi una especial valua d'iniciació és la documentació bibliogràfica, molt copiosa, en lo general i aixímateix en lo referent als punts dubtosos i obscurs.

La crítica dels fets és feta amb severitat des del punt d'obir dels interessos del bon sentit, notant-se, però, inclinació de l'autor per l'escola positivista.

Això no perdut de vista, hem de declarar que l'obra del professor de l'Institut de Girona, doctor Rafel Ballester, català de Mallorca, ens ha sigut d'utilitat molt senyalada i serveix constantment, malgrat ésser un manual, de llibre de consulta, fent servir sempre amb èxit i delectança.

Així és que recomanem als nostres companys la seva lectura i estudi, com a obra no sols útil per a tenir un coneixement elemental d'història del món, sinó per a adquirir una base de cultura general. El simple fulleig els en persuadirà.

El llibre és bellament editat: paper i impressió, excel·lents; els grabats, com hem dit, bons també. El relligat senzill i fort. Al davant hi va una figura de Clio, la musa de la Història.

L'únic inconvenient, apart del greu que ens sab que un llibre tan bell i útil escrit per un català, no sigui també en català publicat, és el preu, relativament car, en comparació amb el preu general dels manuals pedagògics. No és de compra fàcil per moltes burxaques particulars, per més que bé val la pena. Mes, per a una biblioteca pública, el llibre és senzillament indispensable. Així és que senyalem amb insistència lo convenient que és la seva adquisició per a la Biblioteca del Centre.

R. R.

ÉTICA COMERCIAL

Més de moral comercial: Els homes-anunci

Ara s'estila a Barcelona un ressort de propaganda que va prenent molt increment, i que és un fenomen demostratiu de dos mancaments entristidors: l'ausència triple de sentit d'humanitat, de gust, i d'iniciativa en molts comerciants, i la manca de sensibilitat ciutadana en el públic. Em refereixo als homes-anunci.

Es un dels drets fonamentals de l'individu, el dret a la dignitat. Dignitat és la facultat que té tot home de no ésser *medi* d'altre home. Tot lo que rebaixa la condició d'humanitat: la esclavitud, la servitut, la prostitució, atempta contra aquest dret, que és de tanta importància com els de vida, defensa, independència, llibertat i associació.

No es necessita altrament saber dret natural; el més senzill amor al pròxim hauria de fer aixecar un sentiment general de compassió envers aquesta pobre gent, que certs industrials fan servir com una cosa, com un anunci amb cames: disfregats i guarnits d'una faïç grollera i risible, omplerts d'atuells estranys i de lletrers, passejant entremig de la multitud, a nostres principals vies, encarquerats en un posat tant més ridícul com més fantàstic el parament que els han engiponat.

Hi ha una diferencia essencial entre l'home que treballa *aplicat* a una cosa, i l'home *convertit* en una cosa: hi ha una diferencia essencial entre passejar un cartell i ésser un hom mateix el cartell.

L'home que treballa senzillament passejant un instrument qualsevol de reclam, per exemple, un anunci plàstic, és tan home com nosaltres, i ell s'ho sent així mateix. Per dur o humil que sigui un ofici, mentre tingui utilitat social no humilita en ell mateix a la persona que hi està sotmesa. Però l'obrer devingut ell mateix anunci plàstic, deixa d'ésser un home com nosaltres; no pot sentir-se, mentre actua, persona amb capacitat de drets i deures. L'home anunci és, en efecte, un esclau, al menys durant les hores que actua. No porta cap signe exterior d'independència: des de l'habillament fins a la posició corporal i la mirada, tot és de l'amo.

Altra causa de lo degradant de l'empleu, és la vanitat del seu trist treball. El model d'artista que passa hores senceres d'immobilitat davant d'un pintor o un estatuari sab que la seva funció és indispensable per a la bondat de la

obra artística, i que contribueix així, en sa humil esfera, a un resultat social. El desgraciat home anunci ha de sentir—i nosaltres ho sentim per ell en nostra dignitat específica ofesa—la superfluitat del seu sacrifici. De les infinites maneres que l'ingeni humà pot escatir per a cridar l'atenció pública envers un producte comercial, ¿perquè adoptar necessàriament aquesta? ¿quina eficàcia decisiva té l'empleu oprobios de l'home anunci, que no es pugui aconseguir amb altres mitjans honestes i enginyosos de propaganda?

La indignitat civil de la indumentaria, de l'home anunci, o és un afront al pobre subjecte que la necessitat fa tenir que junyir-se a tant humiliant servei, o és una befa pública de l'esquena-dret fàcilment prestat a tan xocant exhibició. Totes les fantasies i capricis, totes les *pensades*, totes les *originalitats* carnavalesques, totes les misèries possibles d'inventiva i de recursos, agressions expresses i violentes a l'estètica ciutadana i a la consideració personal dels homes que s'hi han de guanyar el pa, tot ho hem vist en nostres carrers, i ho anirem veient mentre la reflexió no s'empari dels inventors i lucradors d'aquest reprovable recurs.

Un sentit d'humanitat o d'estètica, viu en la gent, un sentit elemental de ciutadania seria suficient, d'altra banda, a desterrar-ho. Mentre veiem per les nostres Rambles l'home anunci respectat de tothom, la sensibilitat civil de la nostra gent no demostrarà pas ésser gaire fina.

«PERE MARTELL».

Crònica interior de les E. M. C.

CONCURS DE GRÀFICS (*)

La classe de Teneduria que, com és natural, és una de les més concorregudes de les nostres aules, es estat la primera enguany en donar senyals d'activitat.

L'agrupació escolar formada pels alumnes de aquesta classe organitzà un concurs de treballs, a les vacances de Nadal, essent el tema la formació d'un Gràfic demostratiu de les diferents evolucions del compte de Capital.

Com és sabut, aquests concursos de les agrupacions escolars són independents del treball ordinari de les classes i dels exercicis normals de fi de curs.

Fou acordat donar premi als tres Gràfics més

(*) Pot veure's en altre lloc d'aquest número, la Secció «Qüestions Pedagògiques».

clars i millor executats que es presentessin; els premis foren costejats, el primer per la Secció d'Educació, el segon pel senyor Professor i el tercer pels mateixos alumnes.

Per a estimular el raciocinar dels alumnes i aprofundir la observació, es deixà que fossin ells mateixos els jutges dels treballs, mitjançant sufragi. Els alumnes eren 60. Els treballs reunits uns 45, i anaven distingits sols amb un lema, sense firma d'autor.

El dia 10 del prop passat Gener, tingué lloc aquesta votació i resultaren sancionats els Gràfics que porten per lema «Comerç», «Any 1916» i «Energia».

Considerant després el senyor Professor i la Secció d'Educació que además dels treballs premiats n'hi havien d'altres mercedors evidentment d'alguna recompensa, van resoldre crear un premi extraordinari i dagues mencions honorífiques, les quals foren otorgades als treballs que porten per lema «Manelic», «Ciència o Art» i «Nàufrecs de Vida», respectivament.

Satisfeta la Secció del resultat del concurs i desitjant encoratjar als deixebles d'altres classes senyalant el dia 18 de Febrer pel repartiment de premis i obertura de la exposició de treballs. Així es feu, i davant del material exposat desfilaren tots els alumnes de les F. M. C. i molts altres senyors visitants.

Els alumnes de les classes de Pràctiques, volent emular l'obra dels de Teneduria, van creure oportú exposar al costat de dits treballs part dels respectius.

També les classes de Caligrafia i Dibuix prengueren part a l'exhibició, venint-se així a aplegar els exercicis de tots els alumnes de les classes del senyor Sala.

El primer premi fou donat al Gràfic que portava per lema «Comerç» pertanyent a En Domènec Codina i Torras, qui feu servir per el desenrollament la forma de l'escut del nostre Centre servint-li de Capital les 4 barres, i representant els comptes principals i els divisionaris per mitjà dels rams de llaurer de dit escut, combinant a propòsit els colors per a diferenciar els comptes especulatiu dels de simple moviment.

El segon el guanyà En Josep Torrent Giró que havia designat el seu Gràfic amb el lema «Any 1916», fent triomfar en ell ses especials facultats artístiques.

El Gràfic d'En Angel Gabriel Piorro amb el lema de «Energia» guanyà el tercer premi: representant una instal·lació elèctrica, en la que el Capital estava representat per un obrer electricista i els grups principals venien a ésser 4 quadres de distribució o de presa de corrent dels que'n sortien les suficients derivacions, per a alimentar els diferents aparells elèctrics que formaven el conjunt dels comptes divisionaris.

El premi extraordinari el donaren al Gràfic d'En Francès Garcés Merayo lema «Manelic». D'un punt central: Capital, neixen 4 sagetes que van a parar al cercle dels comptes principals dins dels quals executats amb finesa remarcable hi han els comptes divisionaris.

Les mencions honorífiques foren otorgades als senyors Ramón Artigas Molas «Nàufrecs de Vida» i En Joan Artigas Molas amb «Ciència o Art».

En els nombrosos treballs de les classes de Dibuix, Caligrafia i Pràctiques, es pogué aiximateix constatar els avenços fets pels alumnes durant el primer trimestre del curs.

M. QUINTANA

Alumne de Pràctiques

Secretari de l'Agrupació Escolar corresponent.

Al objecte de que els treballs fets a classe tinguin una uniformitat, i una major visualitat a l'ésser exposats a fi de curs, la Secció d'Educació ha recomanat als senyors Professors que tots els treballs fossin fets en fulls de paper solts del tamany del paper comercial, i els que formin col·lecció, que's hi serveixi de carpeta un full de paper de barba, sense dibuixos o en tot cas un senzill enquadrament.

Es podran veure els detalls d'aquesta circular a la taula d'avísos corresponent o en cas de dubte pot ésser consultada la Secció d'Educació, de 10 a 11 de la nit.

AGRUPACIONS ESCOLARS

La de la classe de Català ha portat a cap una excursió a Sant Llorenç del Munt.

VISITES ESCOLARS PORTADES A CAP DES DEL COMENÇAMENT DE CURS

GENERALES

Casa Provincial de Maternitat i Expòsits.
Fàbrica d'automòbils «La Hispano Suissa» (dugues visites).
Fàbrica de teixits, velluts i estampats «La Espanya Industrial».
Museus Municipals d'Arqueologia i Belles Arts.

PARTICULARS

Fetes per els deixebles de les classes de Mercologia i Química reunits:

Fàbrica de mosaics «E. F. Escofet i C.^{ta}».
Fàbrica d'objectes de ferro esmaltat «Esmalteria Espanyola».
Fàbrica de Productes ceràmics de D. Sebastià Ribó.
Taller de grabat sobre corrons de don Josep Clapés.
Serra de fusta i fullols «Fills de Josep Tayá».
Museus del «Club Montanyenc» i particular dels germans J. i M. Colominas.
Fàbrica de taps i aglomerats de suro de «Bercés Germans».
Fàbrica de sabons de tocador i perfumeria de «J. Font i C.^{ta}, S. C.».
Refineria de petroli «Catalús i C.^{ta}».

LA VISITA A «LA ESPANYA INDUSTRIAL»

El dia 2 de Febrer, visitaren la fàbrica d'aquesta societat anònima, situada a Sans, cinquanta socis del Centre, número màxim permès per la Gerència de la casa. Com és sabut es tracta d'una de les més antigues cases catalanes, perquè va ésser fundada l'any 1847, per iniciativa i amb capital i direcció exclusivament catalana. El seu capital es de 8 milions de pessetes, i es dedica a la producció d'estampats i velluts de cotó, amb totes les operacions preliminars de la manufactura, car el cotó entra a la fàbrica en floca.

Per concessió excepcional del Gerent, senyor Comte de Santa Maria de Sans, en favor del Centre A. de D., es permeté la visita en dia festiu.

L'enginyer don Manuel Solé junt amb el director de la secció de teixits D. Geroni Oller acompanyaren als visitants, explicant-los-hi tot el funcionament de la fàbrica, que des de fa poc temps va per força elèctrica.

Començaren pel departament de transformació del voltatge de la força, necessitant per al moviment de la fàbrica 1425 cavalls, distribuïda en 18 motors.

Visitaren les seccions de preparació i filatura, que contenen 27.000 fusos, de contínues casí la totalitat.

A les seccions de teixits, que contenen 1000 telers, cridà l'atenció dels visitants, els telers de pana (vellut llis) de doble tela i quàdruple peça. Es feu memòria del català Barrau, inventor d'aquest gran avenç que tan bé sapigueren explotar els anglesos.

Les sales d'urdir ide parat, i finalment les de blanqueig, aparells, perxes i la d'estampació, on hi han instal·lades 10 màquines de pintar, algunes d'elles fins a 10 colors simultànies.

Durant la visita es feu conèixer la organització interior, i s'indicaren les atencions que en situacions crítiques la Direcció ha dispensat als seus obrers.

Per últim els hi foren presentats tots els articles que la casa fabrica, i ofert a cadascú un follet descriptiu de l'establiment.

Fou una lliçó de gran profit pels visitants que'n sortiren satisfets en gran manera.

♦♦

La secció d'Educació prepara per al dia 2 del corrent una visita a la fàbrica i Colonia Güell, juntament amb el Centre de Dependents de Sabadell.

♦♦

També se fan gestions per a obtenir els permisos per a visitar les mines de carbó de Figols i fàbrica del ciment «Asland» de Castellar de'n Huc per als dies 23 i 24 abril (Pasqua). Oportunament es donaran detalls.

LA CARAVANA BASCONGADA

Per tractar-se d'una empresa d'expansió de l'esperit català i d'una obra iniciada i executada per un antic alumne de les E. M. C., En Josep Ribera i

Pont, resident avui a Bilbao, s'ha de fer menció aquí del viatge col·lectiu dels bilbains a Barcelona i Montserrat, que es celebrà del 2 al 8 del Març finit. Els excursionistes pertanyen en la major part a elements del comerç de la capital de Biscaya, i com a tals i com a fills i representants d'un poble germà, secular campló de les llibertats locals, foren obsequiats pel C. A. de D. del C. amb un concert per l'Orfeó Gracenc amb programa compost de cançons populars catalanes i de l'himne basc «Guerrikako Arbola», cantat en llengua èuskara en honor als forasters, atenció que agrairen escoltant amb respecte i aplaudint el nostre himne nacional «Els Segadors», lliçó eloqüent de bonavinença i cordialitat entre gentes de distintes nacionalitats ibèriques conscients, que els polítics centralistes haurien de aprendre.

Obsequiats i ben rebuts arreu, els bilbains visitants s'en entornaren a la seva patria plena d'admiraçió per a la terra catalana i convençuts del dret que ens assisteix per a la reivindicació de la nostra llibertat política, per la força i mèrit dels nostres afanys en tots els ordres de l'activitat.

Mercès a la caravana basca s'és realitzada una propaganda d'eficàcia singular en profit de Catalunya, i és motiu de satisfacció que tots els alumnes de les E. M. C. han de sentir, el que hagi estat un soroll d'entre ells el que l'hagi duta a terme.

El BUTLLETÍ ESCOLAR DE LES ESCOLES MERCANTILS CATALANES és una publicació exclusiva de la Secció Permanent d'Educació i d'Instrucció, independent de la revista mesal «Acció», portaven del Centre, aon es trobarà tot quant faot referencia a les Seccions Permanents de Socors Mutus, Propaganda Autonomista, Organització i Treball i Sports i Excursions.

De moment, el BUTLLETÍ ESCOLAR, surtirà cada trimestre durant el Curs; es a dir, que es reunirà 3 números a l'any.

Els matriculats a les E. M. C. són per aquest sol fet abonats al BUTLLETÍ ESCOLAR, per haver pagat la quota suplementària de 0'25 pessetes.

Els socis no matriculats, i tota persona que desitgi rebre el BUTLLETÍ ESCOLAR, deurà satisfer una pesseta per any, mentres no en surtin més que tres números.

Els desitjos de la Secció i dels redactors es que el BUTLLETÍ ESCOLAR pugui sortir cada mes. Això depèn de l'acollida que els alumnes li donguin.

La Redacció del BUTLLETÍ és al local del C. A. de D. del C. i de P.I., Rambla de Santa Mònica, 25, Barcelona.

Impremta CATALONIA.—Passatge Pont de la Parra, 6.